

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
MINISTRU Mihail HĂRDĂU

Raport asupra stării sistemului național de învățământ

2006

București

CUPRINS

Introducere

I. Analiza sistemului de învățământ din perspectiva indicatorilor de bază.....	4
II. Realizarea obiectivelor din Programul de Guvernare.....	109
III. Progresele în domeniul educației permanente.....	127

Introducere

Prezentul document face parte dintr-un sistem anual de raportare prevăzut în Legea Învățământului (Titlul IV, cap IV, art. 150.3) care precizează: *Ministerul Educației Naționale înaintează Parlamentului raportul anual asupra stării sistemului național de învățământ, până la data de 15 octombrie. Concomitent, sunt prezentate direcțiile și prioritățile de dezvoltare a învățământului preuniversitar și superior. Raportul anual se dă publicității.*

În precedentul raport prezentat de MEC la 15 octombrie 2005 au fost puse în evidență performanțele sistemului de învățământ dar și unele disfuncții în raport cu criteriile obiective de analiză.

În varianta actuală a raportului, analiza precedentă este continuată dar sunt introduse și unele elemente noi, care țin cont de evoluția sistemului de învățământ și de prioritățile intervenite pe parcurs.

În această optică, structura raportului 2006 cuprinde trei capitole distincte, corespunzătoare celor trei mari obiective pe care le-am urmărit:

- Primul capitol, intitulat *Analiza sistemului de învățământ din perspectiva indicatorilor de bază* conține un diagnostic la zi al stării învățământului din România pe baza indicatorilor utilizați de Uniunea Europeană (sistemul EUROSTAT). Aceiași indicatori au fost folosiți și în raportul precedent, astfel încât să se poată evidenția diferențele și progresele din 2006 în raport cu 2005. Avem astfel posibilitatea de a păstra continuitatea și unitatea metodologică, precum și posibilitatea de a institui o viziune coerentă, de care să poată beneficia diverși utilizatori: instituții și persoane de decizie, societatea civilă, elevii și studenții, experții în științele educației, publicul larg. Recursul la acești indicatori va permite analiza riguroasă și obiectivă a stării sistemului de învățământ din România, cu argumente precise și date comparabile. În acest fel se vor evita estimările subiective și improvizate de tipul "învățământul nostru este bun" sau "școala românească este în criză" etc. Ceea ce interesează din perspectiva deciziei și nevoii de ameliorare este să se identifice cu precizie acele elemente unde există decalaje față de performanțele europene și eventuale priorități ale politicilor educaționale pentru următorii ani.
- A doua parte a raportului inventariază măsurile luate de Ministerul Educației și Cercetării în perioada care a urmat de la precedentul raport. Aceste măsuri fac parte dintr-un program mai amplu destinat ameliorării situațiilor și disfuncțiilor semnalate de raportul precedent. Evident, unele probleme vor persista însă este esențial să întreprindem imediat demersuri de ameliorare sau de lansare a unor programe adecvate de schimbare.
- Partea a treia se concentrează pe o prioritate a sistemului educațional românesc, semnalată de raportul precedent, anume *educația permanentă*. În acest domeniu se impune adoptarea unei legislații adecvate și a unei strategii naționale la care să participe toate ministerele și instituțiile publice interesate, precum și societatea civilă și sectorul privat. Este un obiectiv pe termen lung, unde avem serioase disfuncții, așa cum arată indicatorii prezentați în prima parte a raportului. Pentru moment, în faza actuală a activității noastre am realizat o inventariere a legislației existente, a proiectelor în curs și a posibilelor responsabilități instituționale astfel încât să putem trece la o abordare sistematică și coerentă în perioada imediat următoare.

I. ANALIZA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN PERSPECTIVA INDICATORILOR DE BAZĂ

Analiza principalelor tendințe privind evoluția sistemului de învățământ este realizată pe baza unui set de 32 de indicatori de bază care fac parte din Sistemul Național de Indicatori pentru Educație (SNIE)¹ elaborat în cadrul Programului pentru Învățământul Rural, program co-finanțat de Banca Mondială și Guvernul României. SNIE este compatibil cu sistemele internaționale de indicatori, în primul rând cu Sistemul Statistic European (SSE), construit de Eurostat (Oficiul de Statistică al Comunităților Europene), precum și cu alte sisteme internaționale și europene (OECD, UNESCO, Banca Mondială și Uniunea Europeană). Acest nou sistem de indicatori a fost introdus în 2005 și a fost utilizat în raportul prezentat de MEC în octombrie 2005 în fața Parlamentului României. Pentru continuitate și comparabilitate, vom folosi același sistem de indicatori care include următoarele dimensiuni:

- cheltuielile pentru educație;
- resursele umane ale sistemului de educație;
- participarea la educație;
- eficiența internă a sistemului de învățământ;
- rezultatele elevilor;
- rezultatele educației pe piața muncii.

Prezentul raport va analiza toate aceste domenii împreună cu indicatorii lor specifici. Primul tablou, sintetic, prezintă lista completă a celor 32 de indicatori de bază cuprinși în SNIE. În continuare, se analizează în detaliu situația fiecărui indicator, împreună cu comentarii referitoare la tendințe, comparații și probleme specifice.

În acest fel, datele prezentate în acest capitol sunt în același timp descriptive și analitice: ele prezintă starea de fapt a sistemului de învățământ din România și susțin interpretări și analize din perspectiva politicilor educaționale la nivelul UE.

¹ Vezi *Sistemul național de indicatori pentru educație. Manual de utilizare. Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru învățământul rural, București, 2005.*

Setul de indicatori de bază, pe niveluri de învățământ

	A. Ansamblul sistemului de învățământ	B. Învățământul preșcolar	C. Învățământul primar și gimnazial
I. Costurile educației	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB 2. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din totalul cheltuielilor publice 3. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din cheltuielile totale pentru educație 4. Cheltuieli de personal, ca % din total cheltuieli pentru educație 5. Costul mediu pe elev /student 6. Cheltuielile de la bugetul de stat pe elev/student 7. Cheltuielile de la bugetul local pe elev 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul preșcolar din totalul cheltuielilor pentru educație 2. Cheltuieli de personal 3. Costul mediu per copil 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul primar și gimnazial din totalul cheltuielilor pentru educație 2. Cheltuieli de personal 3. Costul mediu per elev
II. Resursele umane ale sistemului de învățământ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponderea personalului didactic calificat 2. Ponderea personalului didactic cu normă întreagă 3. Proportia personalului didactic feminin 4. Numărul de copii ce revine la un cadru didactic 5. Numărul mediu de copii pe grupă /clasă 		
III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ 2. Durata medie de frecvență a învățământului 3. Speranța de viață școlară 4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste și sexe 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar 2. Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar 3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste în învățământul preșcolar 4. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecvențat învățământul preșcolar 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul primar și gimnazial 2. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial 3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste 4. Rata abandonului școlar 5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație
IV. Rezultate	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rezultatele elevilor la evaluări internaționale 2. Rezultatele educației pe piața muncii <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ponderea populației active (15-64 ani), pe niveluri de educație 2.2. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani, pe niveluri de educație 2.3. Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație 2.4. Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație 2.5. Rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata de absolvire 2. Rezultatele elevilor la evaluările naționale (evaluarea la clasa a IV-a) 3. Rezultatele elevilor la evaluările naționale (examenul de capacitate/evaluarea la clasa a VIII-a)

D. Învățământul liceal și profesional (SAM)	E. Învățământul post-secundar non – terțiar/ terțiar	F. Formarea profesională continuă
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul liceal /profesional din totalul cheltuielilor pentru educație 2. Cheltuielile de personal 3. Costul mediu per elev 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul postliceal /superior din totalul cheltuielilor pentru educație 2. Cheltuielile de personal în învățământul postliceal /superior 3. Costul mediu per elev /student 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponderea cheltuielilor pentru FPC din totalul cheltuielilor pentru educație
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul liceal /profesional 2. Durata medie de frecvență a învățământului liceal /profesional 3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste 4. Rata de tranziție în învățământul liceal /profesional 5. Rata abandonului școlar 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul postliceal /superior 2. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie 3. Durata medie de frecvență a învățământului postliceal /superior 4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste 5. Rata de tranziție în învățământul superior 6. Rata de acces la învățământul superior 7. Rata abandonului școlar în învățământul postliceal 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata de participare a adulților (25-64 ani) la educație și formare profesională
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata de absolvire 2. Rezultatele elevilor la examenul de bacalaureat /examelele finale 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata de absolvire 2. Ponderea absolvenților în domeniul matematicii, științei și tehnologiei 	

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

1. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB

În România continuă să se înregistreze nivelul cel mai scăzut al cheltuielilor pentru educație, ca % din PIB, comparativ cu țările membre sau noile state membre ale Uniunii Europene.

Repere europene

Cheltuielile publice pentru educație reprezintă aproximativ 5% din PIB în cazul majorității statelor europene, inclusiv noile state membre.

În anul 2002 cel mai ridicat procent se înregistrează în cazul Danemarcei, iar media înregistrată de statele membre ale Uniunii Europene este de 5,2%.

În comparație cu celelalte state membre ale UE, în anul 2002, România, alături de Bulgaria, avea cel mai scăzut procent alocat pentru educație dintre toate țările membre sau în curs de aderare la Uniunea Europeană: 3,5 respectiv 3,6% din PIB.

Cheltuielile sociale publice cât și cheltuielile pentru educație au crescut în termeni reali în perioada 2000-2005, în principal datorită creșterii constante a PIB-ului în perioada de referință.

Bugetul alocat educației în anul 2005 a fost de 11.160.609 RON, 13% reprezentând venituri proprii (*Strategia MedC pentru perioada 2006-2008*). Există totuși dificultăți în a evalua cheltuielile publice pentru educație deoarece lipsesc la nivelul statisticilor oficiale date privind *execuția bugetară* pentru acest an.

Utilizarea unor date estimative privind cheltuielile educației arată faptul că și în anul școlar 2005-2006 sistemul de educație a avut dificultăți importante în a atinge procentul stipulat prin lege privind alocările bugetare pentru învățământ.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB evidențiază proporția din realizarea financiară națională anuală alocată de guvern serviciilor de educație într-un an financiar.

Acest indicator reflectă importanța acordată educației în comparație cu celelalte servicii publice furnizate de stat. De asemenea, alocările specifice nivelurilor de educație reflectă prioritatea acordată unui anumit nivel.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

1. Cheltuielile publice pentru educație, în cifre absolute și ca % din PIB

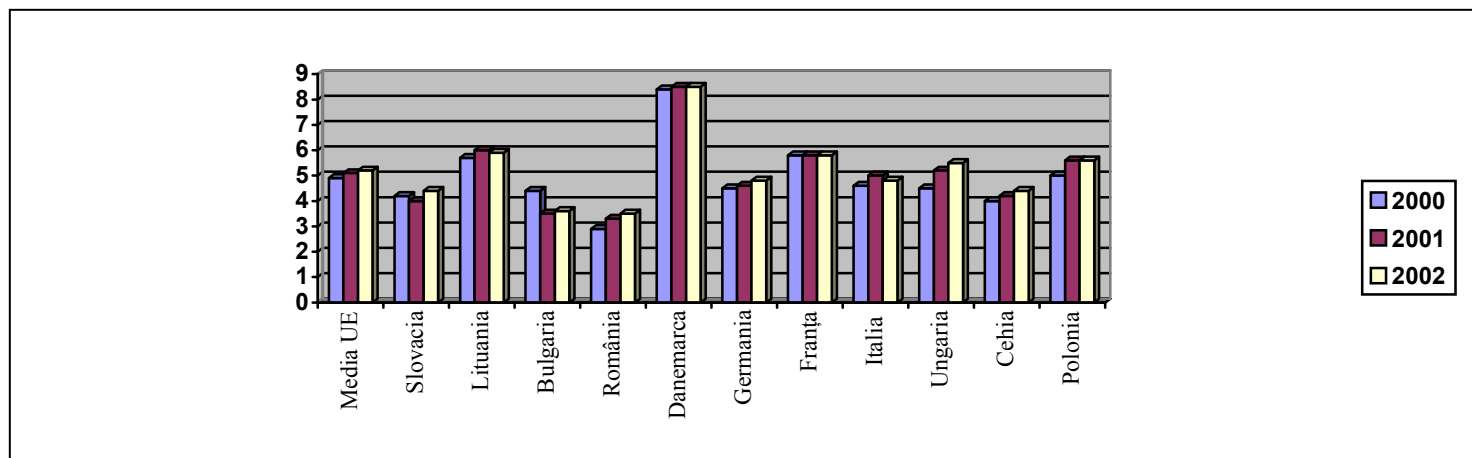
1. Cheltuielile publice pentru educație ca % din PIB

2000	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006*
3,4	3,6	3,6	3,5	3,5	3,9	4,9

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

* Estimări DGBF din MEdC

Fig. 1 Ponderea cheltuielilor publice pentru educație, ca procent din PIB (2000, 2001, 2002) date comparative

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

2. Cheltuielile publice pentru educație ca % din cheltuielile publice

Cheltuielile publice pentru educație se situează la un nivel constant în ultimii ani, în jurul a 8% din totalul cheltuielilor publice. România rămâne unul dintre puținele state europene care orientează mai puțin de 10% acestui sector.

Repere europene

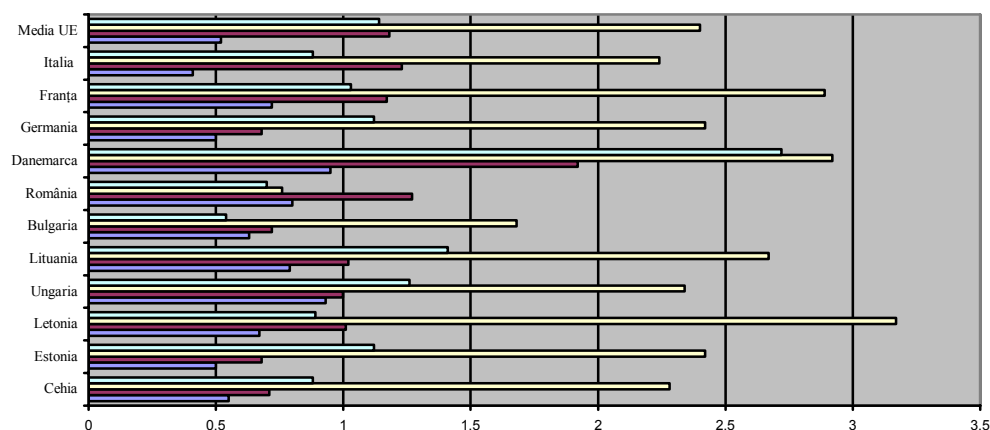
În 2002, România înregistrează una dintre cele mai scăzute ponderi a cheltuielilor pentru educație din totalul cheltuielilor publice. Cele mai mari diferențe față de media europeană se înregistrează în cazul nivelului ISCED 2-4 și 5-6.

1. Cheltuielile publice pentru educație ca % din cheltuielile publice, 2000-2003*

2000	2001	2002	2003
8,1	8,3	8,3	8,2

Sursa: MEdC; * Pentru anii 2004, 2005 nu sunt date disponibile.

Fig. 1 Cheltuieli publice pentru educație ca % din cheltuieli publice, pe niveluri (ISCED) - date comparative, 2002 (date Eurostat)

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul cheltuieli publice pentru educație ca % din cheltuielile publice exprimă totalitatea cheltuielilor publice pentru educație (curente și capitale) ca procent din totalul cheltuielilor publice într-un anumit an financiar. Acest indicator evidențiază proporția din cheltuielile publice anuale alocate de guvern serviciilor de educație.

Valorile acestui indicator reflectă, ca și în cazul anterior, importanța acordată educației în comparație cu celelalte servicii publice furnizate de stat. De asemenea, alocările specifice nivelurilor de educație reflectă prioritatea acordată unui anumit nivel.

Trebuie subliniat faptul că în situația de față datele asupra cheltuielilor publice totale pentru educație se referă numai la cheltuielile realizate prin bugetul ministerului de resort fără a include cheltuielile efectuate prin bugetele altor ministere sau structuri naționale și locale având ca obiect activități de tip educațional.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

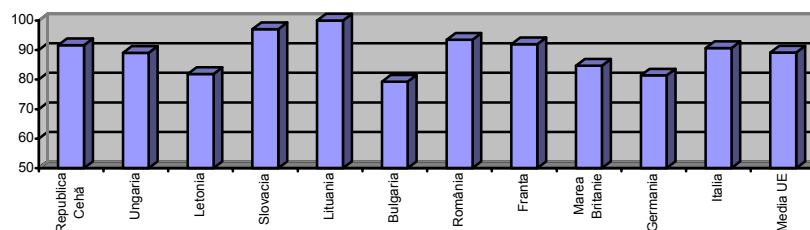
3. Cheltuielile publice pentru educație ca % din cheltuielile totale pentru educație

Estimările curente indică un nivel scăzut de participare privată a cheltuielilor pentru educație în condițiile în care școlile reușesc să atragă puține resurse extra-bugetare iar rețeaua învățământului particular este dezvoltată numai la nivelul învățământului superior.

Repere europene

În România, ca și la nivel european, educația continuă să fie finanțată în principal din fonduri publice. În țările membre ale UE cel puțin 80% din cheltuielile pentru educație sunt realizate de la bugetul de stat. Țările europene cu o pondere mai ridicată a cheltuielilor din surse private sunt Germania, Spania, Cipru, Ungaria, Marea Britanie și Bulgaria.

Fig. 1 Cheltuieli publice pentru educație ca % din cheltuielile totale pentru educație. Date comparative (2001) – Eurostat.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Acest indicator exprimă proporția cheltuielilor publice pentru educație ca raport procentual în totalul cheltuielilor pentru educație (publice și private) efectuate într-un an financiar.

Acest indicator surprinde ponderea finanțării educației din surse publice în totalul cheltuielilor pentru educație și include atât cheltuielile curente cât și cele de capital.

Ponderea cheltuielilor din fonduri private depinde de existența și nivelul taxelor de școlarizare dintr-un sistem de învățământ cât și de alți factori precum capacitatea de a atrage fonduri extrabugetare, modalitatea de finanțare a unităților de învățământ particular etc.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

4. Cheltuielile de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație

Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație a scăzut în perioada 2001 –2005. Datele nu includ și nivelul superior de învățământ.

Repere europene

Cheltuielile de personal au în majoritatea țărilor europene o pondere de peste 70% în totalul cheltuielilor pentru educație. În țări precum Belgia sau Cipru aceste costuri depășesc 80%. În toate țările europene costurile per elev cresc odată cu nivelul de învățământ.

La nivelul anului 2005 ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație este de 77,37% (estimare MEdC), cu aproximativ 5,58 puncte procentuale mai scăzută în comparație cu anul 2001.

Această situație nu include și învățământul superior. În cazul acestui nivel procentul cheltuielilor de personal ar putea fi mai redus în timp ce celelalte capitole din buget (reparații, investiții, dotări materiale etc.) sunt mai mari.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul cheltuieli de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație reprezintă raportul procentual al cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor pentru educație.

Acest indicator surprinde dimensiunea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație (publice și private).

Un procent ridicat al cheltuielilor de personal este echivalent cu cheltuieli reduse în cazul celorlalte capitole ale bugetului pentru educație: dotări materiale și cu echipamente didactice, reparații, întreținere, investiții etc.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

4. Cheltuielile de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație

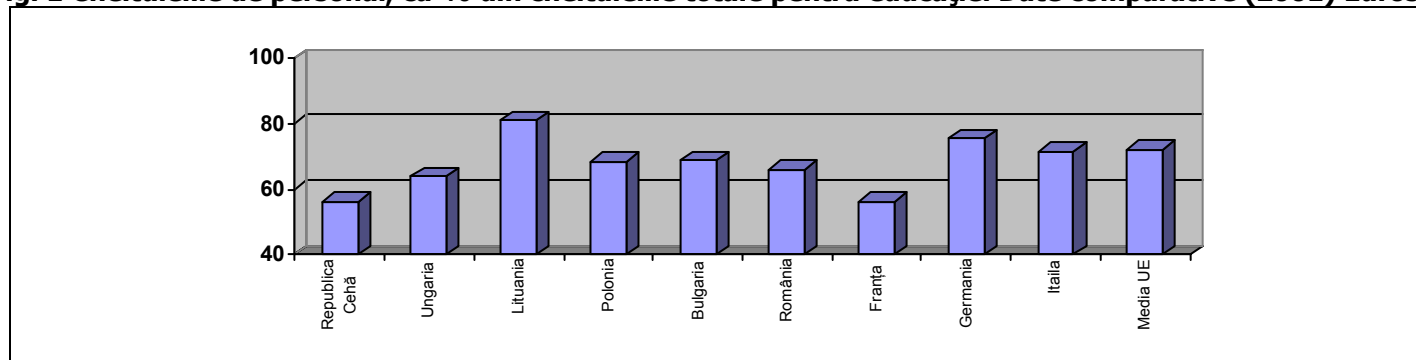
1. Cheltuieli de personal ca % din cheltuielile totale pentru educație în perioada 2001 –2006, pe niveluri de învățământ

Categoriile de cheltuieli	%					
	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*
Cheltuieli de personal	82,95	81,38	78,16	77,87	77,37	73,75
Preșcolar	82,12	78,70	75,56	77,78	75,99	76,01
Primar	83,86	84,98	80,13	78,81	79,89	79,86
Gimnazial	84,19	84,13	80,29	78,60		
Liceal și postliceal	81,08	77,45	76,17	76,51	74,47	83,37

Sursă: Date CNFIPS, MECD

*Date estimative

Fig. 1 Cheltuielile de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație. Date comparative (2001) Eurostat

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

5. Costul mediu per elev/student

Costul mediu per elev/student a înregistrat o creștere semnificativă în perioada 2001-2005 în cazul învățământului preuniversitar.

Costul mediu per elev/student a înregistrat în anul 2005 o creștere cu peste 13 puncte procentuale în comparație cu anul precedent. Conform datelor furnizate de Direcția Buget Finanțe, Investiții și Patrimoniu (DGBFIP) din cadrul MEdC, ajungând la o valoare de 486 EURO. Aceste date nu includ și costurile specifice nivelului superior de educație.

Această stare de fapt se explică atât prin creșterea fondurilor alocate educației cât și prin scăderea populației școlare totale, de la 4539 mii în anul 2001 la 4361 mii elevi/studenti în anul 2005.

Din păcate, datele existente nu permit o analiza a costurilor specifice diferitelor niveluri de învățământ.

**Definirea indicatorului/
Note metodologice**

Indicatorul costul mediu per elev/student exprimă nivelul cheltuielilor totale efectuate într-un an financiar pentru educația unui elev/student.

Aceste cheltuieli trebuie să includă toate cheltuielile realizate de instituțiile de învățământ, atât publice cât și private, într-un an financiar.

Indicatorul exprimă costul mediu al educației (pe un elev/student) având ca sursă de finanțare atât bugetul de stat cât și bugetul local.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

5. Costul mediu per elev/student

1. Costuri medii per elev în perioada 2001-2005

	2001		2002		2003		2004		2005	
	mii ROL	EURO	mii ROL	EURO	mii ROL	EURO	mii ROL	EURO	mii RON	EURO
Total preuniversitar	6746.271	259.20	8740.778	279.66	10944.635	291.42	13746.704	339.16	1757.806	486

Sursa: Date CNFIPS, MEdC

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

6. Cheltuielile de la bugetul de stat per elev/student

7. Cheltuielile de la bugetul local per elev

Cheltuielile per elev de la bugetul local dețin cea mai importantă pondere în totalul cheltuielilor pentru educație. În perioada de referință, procentul cheltuielilor din această sursă s-a menținut la un nivel relativ constant – aproape 96%.

În perioada 2001-2005 ponderile cheltuielilor per elev de la bugetul de stat, respectiv de la bugetul local s-au menținut la niveluri relativ constante.

Cheltuielile de la bugetul local dețin cea mai importantă pondere, atingând în 2004 peste 96% din totalul cheltuielilor pentru educație; sumele provin în cea mai mare parte din cotele defalcate din TVA care intră în componența bugetelor locale.

Cheltuielile de la bugetul de stat sunt în anul 2005 cu 0,11 puncte procentuale mai scăzute în comparație cu anul 2001.

În cazul cheltuielilor din alte venituri, acestea înregistrează în perioada 2001-2005 o creștere cu 0,18 puncte procentuale.

Această structură este o consecință a măsurilor de descentralizare financiară din ultimii ani și oferă o perspectivă favorabilă pentru măsurile viitoare de descentralizare financiară.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul cheltuielile de la bugetul de stat pe elev/student exprimă nivelul cheltuielilor pentru educația unui elev/student, respectiv gradul de participare al bugetului de stat la acoperirea unei părți din cheltuielile totale pentru educația unui elev/student.

Indicatorul cheltuielile de la bugetul local pe elev exprimă nivelul cheltuielilor pentru educația unui elev/student, respectiv gradul de participare al bugetului local la acoperirea unei părți din cheltuielile totale pentru educația unui elev/student.

În cazul ambilor indicatori cheltuielile efectuate într-un an financiar pentru educația unui elev/student trebuie să includă cheltuielile realizate atât de instituțiile publice, cât și de cele private.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

6. Cheltuielile de la bugetul de stat per elev/student

7. Cheltuielile de la bugetul local per elev

1. Cheltuielile de la bugetul de stat și de la bugetul local per elev/student, 2001-2005

	2001/ROL	%	2002/ROL	%	2003/ROL	%	2004/ROL	%	2005/RON	%
Cheltuieli de la bugetul de stat	95.674	1.44%	82.229	0.96%	144.695	1.37%	185.397	1.35%	23.326	1.33%
Cheltuieli prin bugetul local	6358.420	96.02%	8206.375	96.19%	10213.427	96.40%	13256.1357	96.43%	1696.056	95.96%
Cheltuieli din alte venituri	167.575	2.53%	242.685	2.84%	236.194	2.23%	305.171	2.22%	47.722	2.71%
Cheltuieli totale	6746.271	100%	8740.778	100%	10944.635	100%	13746.704	100%	1757.806	100%

Sursa: CNFIPS, MEdC

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II Resurse umane - Evoluția efectivelor de personal din învățământ

Efectivele de personal din sistemul de învățământ au înregistrat o evoluție negativă, cu excepția nivelului preșcolar și superior. Această tendință este convergentă cu evoluția efectivelor de elevi/studenti pentru nivelurile corespunzătoare.

Repere europene

Comparațiile între țări privind efectivele de personal din învățământ trebuie tratate cu atenție datorită organizării diferite a sistemelor de educație (durata fiecărui nivel de educație, durata învățământului obligatoriu, ordinul de mărime al normei didactice etc.) cât și a factorilor demografici. Key Data on Education 2005 arată că România se situează la nivelul mediei statelor europene în ceea ce privește ponderea personalului didactic în totalul populației active (aproximativ 2%).

Analiza evoluției efectivelor de personal arată faptul că, per ansamblu, sistemul de educație a pierdut aproximativ 9000 de angajați în anul 2005, în comparație cu anul precedent. În cazul învățământului primar și gimnazial se observă o scădere de peste 4%. Aceeași evoluție negativă se înregistrează și în cazul învățământului secundar superior, respectiv școală post-liceală, scăderea fiind de aproximativ 3%. Singurele niveluri unde există o ușoară creștere față de anul precedent, de aproximativ 2%, sunt cel preșcolar și cel superior.

Evoluția efectivelor de personal, în cazul tuturor nivelurilor de învățământ, este perfect convergentă cu evoluția efectivelor de elevi. Astfel, singurele niveluri unde se înregistrează o creștere a efectivelor de personal (preșcolar și superior) sunt cele în care și efectivele de copii/studenti au crescut.

Și în cazul personalului didactic se poate remarca faptul că la nivelul ansamblului sistemului de învățământ se înregistrează o scădere de aproximativ 1,7% în comparație cu anul precedent (4827 persoane).

Ponderea cadrelor didactice în totalul personalului din sistemul de educație, este de 72,6%, cu 0,4 puncte procentuale mai mare în comparație cu anul precedent. Învățământul primar și gimnazial continuă să înregistreze cea mai ridicată pondere dintre nivelurile de învățământ (78,9%). De asemenea, învățământul superior are în continuare cea mai scăzută pondere (56,9%), chiar dacă se poate remarca o creștere cu peste 2 puncte procentuale în comparație cu cea înregistrată anul precedent.

Peste o treime dintre cadrele didactice (34,79%) își desfășoară activitatea în mediul rural. Acest procent este ușor mai scăzut în comparație cu cel înregistrat în anul precedent. Astfel, se observă faptul că în cazul învățământului primar numărul cadrelor didactice din mediul rural este în scădere în comparație cu anul precedent în timp ce numărul cadrelor didactice din mediul urban înregistrează o evoluție pozitivă. De asemenea, în învățământul gimnazial scăderea numărului cadrelor didactice din mediul rural este mai accentuată. Această stare de fapt se explică atât prin evoluția populației de elevi cât și prin structura rețelei școlare specifice acestei arii.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Informațiile privind efectivele personalului didactic provin din sursă INS.

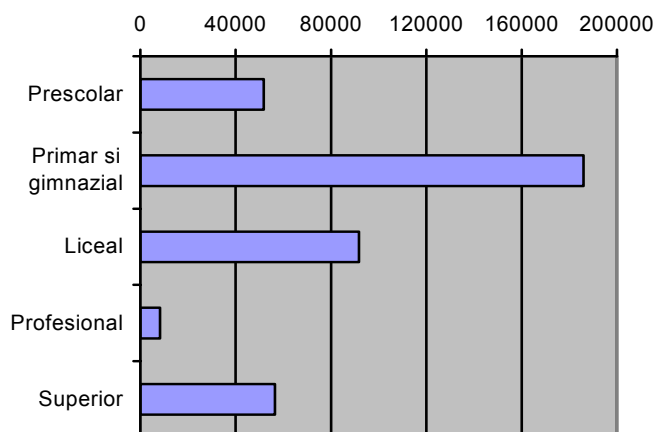
Conform metodologiei actuale de culegere a datelor nu este posibilă defalcarea personalului didactic din învățământul liceal, profesional și respectiv postliceal.

Această situație generează o serie de dificultăți în calcularea unor indicatori referitori la resursele umane (de exemplu, numărul de elevi/studenti pe cadru didactic pe nivele de educație).

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II Resurse umane- Evoluția efectivelor de personal din învățământ

Structura efectivelor de personal pe niveluri de învățământ, 2005-2006

1. Structura efectivelor personalului din învățământ, 2005-2006

Nivel de învățământ	Personal didactic	Personal didactic auxiliar	Personal administrativ	Personal de întreținere și operațional	Total personal pe nivel	Procent personal didactic (%)
Preșcolar	35755	776	1856	13816	52203	68,49
Primar și gimnazial	144489	4176	6924	27555	183144	78,89
Liceal	61914	4431	2636	17293	86274	71,76
Profesional	6234	368	357	1302	8261	75,46
Postliceal și de maiștri	1099	114	262	209	1684	65,26
Superior	31543	6415	8354	9175	55487	56,85
Total	281034	16280	20389	69350	387053	72,61

Sursa: Date INS (2001 – 2006)

2. Numărul de cadre didactice pe niveluri de învățământ și medii de rezidență în perioada 2000-2005

		Preșcolar	Primar de masă	Special primar	Gimnazial de masă	Special gimnazial	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2000/2001	Total	34023	57717	2595	97172	5122	64018	4894	1438	27959
	Urban	18734	25529	2074	48999	4130	59863	3943	1408	
	Rural	15289	32188	521	48173	992	4155	951	30	
2001/2002	Total	34631	56724	2254	100868	5074	64729	5576	1578	28764
	Urban	19013	24627	1870	50895	4198	60562	4307	1565	
	Rural	15618	32097	384	49973	876	4167	1269	13	
2002/2003	Total	34307	54573	2062	92825	4737	60988	6063	1496	29619
	Urban	18682	23196	1786	46202	4040	57083	4682	1478	
	Rural	15625	31377	276	46623	697	3905	1381	18	
2003/2004	Total	34585	55415	2121	88750	4224	58925	5782	1333	30137
	Urban	18717	22965	1867	42778	3635	54999	4425	1324	
	Rural	15868	32450	254	45972	589	3926	1357	9	
2004/2005	Total	35288	54932	2167	89119	3950	62192	6290	1066	30857
	Urban	19646	22561	1925	41835	3464	57807	4761	1060	
	Rural	15642	32371	242	47284	486	4385	1529	6	
2005/2006	Total	35755	53523	2298	84928	3740	61914	6234	1099	31543
	Urban	19977	22898	2098	40167	3413	57410	4662	1093	
	Rural	15778	30625	200	44761	327	4504	1572	6	

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ.

Sursa: Date INS (2001 – 2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

1. Ponderea personalului didactic calificat

Calificarea personalului didactic a avut o evoluție oscilantă în anul 2005, cea mai importantă creștere fiind înregistrată în cazul învățământului gimnazial.

La nivelul învățământului preșcolar, ponderea personalului calificat nu a mai înregistrat o creștere ca în anii precedenți ci, dimpotrivă, a scăzut ușor, de la 94,7% în anul 2004 la 94,0% în 2005. Evoluția negativă a afectat deopotrivă personalul didactic din mediul urban și pe cel din mediul rural. Se mențin astfel disparități pe medii de rezidență în ceea ce privește ponderea personalului didactic calificat pentru acest nivel de învățământ (96,6%, în urban, respectiv 90,7% în rural).

În cazul învățământului primar în aceeași perioadă ponderea personalului didactic calificat a rămas constantă (96,2%). Și în cazul acestui nivel se observă o diferență de aproape 4 puncte procentuale în favoarea mediului urban în comparație cu cel rural.

La nivelul gimnaziului se înregistrează o ușoară creștere, influențată de creșterea ponderii personalului didactic calificat din mediul rural. Totuși, ponderea înregistrată rămâne la un nivel de sub 93%. De asemenea, deși discrepanța pe niveluri de rezidență se reduce, aceasta este încă semnificativă - peste 8 puncte procentuale.

În condițiile unor evoluții oscilante în comparație cu anii precedenți, importante discrepante pe niveluri de rezidență rămân și în cazul nivelului de învățământ secundar superior. De exemplu, în cazul SAM diferența între ponderea înregistrată în mediul urban față de cea înregistrată în mediul rural rămâne semnificativă (aproape 10 puncte procentuale) chiar dacă față de anul precedent în mediul rural ponderea cadrelor calificate a crescut ușor.

În învățământul superior problema calificării personalului pare să nu mai existe, procentul atins în 2005 fiind, ca și în anul precedent, de 100%.

Ținând cont și de evoluția efectivelor didactice, se poate remarca faptul că tendința de creștere a procentului personalului didactic calificat nu a fost cea așteptată, în special în cazul învățământului gimnazial și SAM. În consecință trebuie identificate noi măsuri prin care să fie finalizată pregătirea persoanelor în curs de calificare (în special a celor din mediul rural) și să fie asigurată retenția cadrelor didactice calificate.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Acest indicator reprezintă numărul cadrelor didactice calificate, ca expresie procentuală din numărul total al cadrelor didactice.

El determină potențialul de resurse umane din sistemul de educație și reflectă calitatea procesului instructiv-educativ.

În funcție de valorile înregistrate poate fi evaluată oportunitatea inițierii unor noi politici de personal la nivel de sistem sau a unor politici corective.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

1. Ponderea personalului didactic calificat

1. Ponderea cadrelor didactice calificate pe niveluri de învățământ, în perioada 2002-2006

		Preșcolar	Primar de masă	Gimnazial de masă	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2002/2003	Total	86,4	92,7	85,7	93,2	86,4	87,0	86,7
	Urban	88,7	95,4	93,0	93,4	88,5	86,9	-
	Rural	83,6	90,8	78,5	90,9	79,3	88,9	-
2003/2004	Total	93,9	96,0	90,8	97,9	88,7	95,9	92,9
	Urban	97,4	98,3	96,7	98,1	90,2	96,0	-
	Rural	89,7	94,3	85,4	95,1	83,9	77,8	-
2004/2005	Total	94,7	96,2	91,4	97,8	91,7	97,7	100
	Urban	97,3	98,4	96,8	98,0	94,6	97,6	-
	Rural	91,5	94,7	86,6	95,5	82,8	100,0	-
2005/2006	Total	94,0	96,2	92,2	98,2	91,1	96,9	100
	Urban	96,6	98,3	96,8	98,4	93,3	96,9	-
	Rural	90,7	94,7	88,1	95,6	84,6	100	-

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ.

Sursa: Date INS (2002 – 2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Resurse umane

2. Ponderea personalului didactic cu timp integral de lucru (normă întreagă)

Ponderea cadrelor didactice cu normă întreagă a rămas relativ constantă în comparație cu anul precedent, pentru toate nivelurile de învățământ.

Repere europene

La nivelul anului 2002, în majoritatea sistemelor de educație europene numărul cadrelor didactice cu normă parțială de lucru înregistrează o tendință crescătoare. În țări precum Germania, Belgia, Letonia sau țările nordice aproape o pătrime dintre profesori lucrează cu program parțial de lucru. La polul opus, în Italia și Cipru peste 95% din personalul didactic lucrează cu normă întreagă. În majoritatea țărilor europene numărul profesorilor cu normă parțială crește o dată cu nivelul de învățământ. Totuși, România, ca și Spania sau Franța înregistrează o pondere mai ridicată a personalului didactic cu normă parțială în învățământul secundar inferior (Key data on education - 2005).

Variațiile înregistrate în cazul ponderii personalului didactic cu normă întreagă sunt relativ reduse la nivelul sistemului de educație.

În comparație cu anul precedent, se poate remarca o scădere ușoară a ponderii cadrelor didactice cu normă întreagă la nivelul învățământului profesional, postliceal și a celui terțiar. În învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal evoluția este constantă sau pozitivă.

Astfel învățământul de nivel preșcolar, superior și primar continuă să concentreze cele mai ridicate ponderi ale personalului cu normă întreagă, la polul opus situându-se învățământul postliceal, gimnazial și profesional.

Pe medii de rezidență se remarcă faptul că învățământul rural înregistrează valori apropiate ale indicatorului în comparație cu cel urban, diferențe mai importante putând fi remarcate numai în cazul învățământului gimnazial și liceal.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul ponderea personalului cu normă întreagă reflectă numărul cadrelor didactice cu timp integral de lucru, ca expresie procentuală din numărul total al cadrelor didactice. Indicatorul se utilizează pentru a evidenția nivelul de ocupare al cadrelor didactice din sistem și este foarte important pentru analiza oportunității introducerii unor restructurări de personal la nivel de sistem sau pentru anumite niveluri de învățământ.

A. Ansamblul sistemului de învățământ**II. Resurse umane****2. Ponderea personalului didactic cu timp integral de lucru (normă întreagă)****Tabel 1. Ponderea cadrelor didactice cu timp integral de lucru (normă întreagă)
pe niveluri de învățământ în perioada 2002-2006**

		Preșcolar	Primar de masă	Special primar	Gimnazial de masă	Special gimnazial	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2002/2003	Total	99,5	96,7	98,4	80,1	94,3	88,6	82,8	50,0	99,7
	Urban	99,7	96,7	98,2	81,9	94,1	88,7	83,6	50,5	
	Rural	99,3	96,7	99,3	78,4	95,7	86,8	80,2	11,1	
2003/2004	Total	99,6	96,6	96,1	78,5	92,2	88,5	80,7	55,7	99,9
	Urban	99,8	97,0	96,3	80,1	92,0	88,7	80,3	55,7	
	Rural	99,4	96,4	95,3	77,1	93,2	86,3	82,0	44,4	
2004/2005	Total	99,5	95,7	96,8	75,5	93,0	87,9	79,9	58,1	98,4
	Urban	99,5	96,1	96,6	77,6	92,8	88,1	80,1	58,3	
	Rural	99,4	95,5	98,3	73,7	94,2	85,4	79,3	16,7	
2005/2006	Total	99,5	96,3	96,4	76,1	92,6	88,3	79,0	48,3	97,0
	Urban	99,7	97,0	96,1	77,7	92,7	88,5	78,1	48,5	
	Rural	99,3	95,8	99,5	74,7	91,4	86,5	81,5	16,7	

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ.
Sursa: Date INS (2002 – 2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Resurse umane

3. Ponderea personalului didactic de sex feminin

Cadrele didactice de sex feminin continuă să dețină o pondere foarte importantă în totalul personalului didactic. În comparație cu anul precedent se înregistrează o creștere la nivelul învățământului secundar superior și postliceal.

Repere europene

Ponderea superioară a personalului didactic feminin pentru nivelurile de învățământ pre-universitar este o caracteristică a tuturor țărilor europene. Totuși cadrele didactice de sex masculin în învățământul secundar superior predomină în țări precum Germania, Spania sau Norvegia (EUROSTAT).

La nivelul întregului sistem de educație, aproape trei pătrimi din personalul didactic este de sex feminin (71,6%), situație foarte apropiată de cea înregistrată în anul precedent (71,9%).

Ponderea cea mai ridicată a personalului didactic de sex feminin continuă să se regăsească în învățământul preșcolar și primar iar cea mai scăzută în învățământul superior și în învățământul secundar superior.

Diferențe importante pe medii de rezidență se înregistrează în cazul tuturor nivelurilor de învățământ, cu excepția celui preșcolar: cadrele didactice de sex feminin sunt, în medie, cu 7-8% mai numeroase în mediul urban, în comparație cu mediul rural.

Se observă faptul că în învățământul primar din mediul rural ponderea cadrelor didactice de sex masculin este dublă în comparație cu mediul urban.

Singurul nivel unde numărul cadrelor didactice de sex feminin este mai redus în comparație cu cel al bărbaților este învățământul superior. În 2005 femeile reprezintă 42,8% din totalul personalului didactic de nivel universitar, ceea ce arată că tendința de creștere semnalată în anii precedenți nu a mai continuat. Se poate remarca, de asemenea, faptul că 31% din personalul didactic cu funcții de conducere (cu sau fără normă didactică) din învățământul superior este de sex feminin.

La nivelul anului 2005, nu pot fi observate diferențe semnificative din punctul de vedere al calificării și nici al programului de lucru cu timp integral între cadrele didactice de sex feminin și cele de sex masculin.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul ponderea cadrelor didactice femei reflectă numărul cadrelor didactice femei exprimat ca raport procentual din numărul total de cadre didactice într-un anumit an școlar. Indicatorul se utilizează pentru a evidenția echilibrul sau dezechilibrul în distribuția cadrelor didactice pe sexe, atât pentru întregul sistem cât și la diferite niveluri de învățământ.

A. Ansamblul sistemului de învățământ**I. Resurse umane****3. Ponderea personalului didactic de sex feminin****Tabel 1. Ponderea personalului didactic de sex feminin pe niveluri de învățământ în perioada 2000-2005**

		Preșcolar	Primar de masă	Special primar	Gimnazial de masă	Special gimnazial	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2000-2001	Total	99,9	86,6	89,4	68,3	76,0	62,5	50,9	58,3	39,0
	Urban	99,9	91,7	90,5	72,3	78,0	63,0	53,3	58,8	
	Rural	99,9	82,5	84,8	64,2	67,7	54,8	40,8	33,3	
2001-2002	Total	99,8	86,7	89,5	68,3	77,9	63,3	51,4	65,9	40,2
	Urban	99,8	91,5	91,1	72,2	79,5	63,8	54,7	66,0	
	Rural	99,8	83,0	81,8	64,3	70,4	55,7	40,3	53,8	
2002-2003	Total	99,8	87,0	90,3	68,0	77,1	64,0	51,3	64,4	41,4
	Urban	99,9	92,2	91,2	72,1	79,0	64,4	54,3	64,7	
	Rural	99,8	83,2	84,8	64,0	66,0	57,0	40,9	38,9	
2003-2004	Total	99,8	86,8	89,0	68,0	78,1	64,1	52,1	66,5	42,5
	Urban	99,8	91,9	89,8	72,3	79,7	64,6	54,5	66,7	
	Rural	99,8	83,2	83,1	63,9	68,4	56,7	44,2	33,3	
2004-2005	Total	99,8	86,4	88,4	67,7	78,5	64,9	52,5	71,1	42,9
	Urban	99,9	91,7	89,1	72,0	79,3	65,5	54,8	71,2	
	Rural	99,7	82,7	82,6	63,9	72,6	57,9	45,5	50,0	
2005-2006	Total	99,8	86,7	88,3	67,6	78,2	67,6	55,6	72,1	42,8
	Urban	99,8	91,5	88,5	71,7	78,7	68,2	57,9	72,2	
	Rural	99,7	83,1	86,5	64,0	73,1	60,4	48,7	50,0	

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ.
Sursa: Date INS (2001 – 2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

4. Numărul de elevi ce revine la un cadru didactic

Numărul de elevi per cadru didactic a crescut în comparație cu anul precedent în învățământul superior și a rămas constant în cazul celorlalte nivele. Învățământul gimnazial din mediul rural continuă să înregistreze cel mai redus raport elevi/cadru didactic.

Repere europene

Raportul elevi/profesor variază foarte mult între sistemele de educație europene. În cazul noilor state membre sau în curs de aderare, la nivelul anului 2003, Ungaria înregistrează cel mai scăzut raport la nivel ISCED 1 și 2 (aproximativ 11 elevi/profesor) iar Bulgaria și Cehia la nivel ISCED 3 (aproximativ 12 elevi/profesor). România este aproape de media UE în cazul ISCED 2 și înregistrează un raport superior în cazul ISCED 1 și 3.

Numărul de elevi/studenti per cadru didactic a înregistrat în perioada 2004-2005 cea mai importantă creștere în cazul învățământului superior, ajungând de la 21 la 23 studenți/cadru didactic. Creșterea importantă a populației de studenți reprezintă principala explicație a acestei situații.

Acest fenomen nu se observă și în cazul învățământului preșcolar: chiar dacă și în acest caz populația școlară a înregistrat o creștere semnificativă, numărul de copii/cadru didactic a rămas constant în comparație cu anul precedent.

Totuși, împreună cu învățământul superior, acest nivel înregistrează cel mai ridicat raport din întregul sistem de învățământ, în special în mediul rural (21 copii/cadru didactic).

Diferențe pe medii de rezidență pot fi observate și în cazul învățământului primar și a celui gimnazial, însă în acest caz situația se inversează: în mediul rural există, în medie, 2 elevi/profesor mai mult față de mediul urban.

În învățământul gimnazial din mediul rural continuă să se înregistreze cel mai redus raport elevi/profesor din întreg sistemul de învățământ (10 la 1).

La nivelul învățământului secundar superior se observă, de asemenea, o diferență pe medii de rezidență: 15 elevi/profesor în cazul mediului urban și 18 elevi/profesor în cazul mediului rural. În comparație cu anul precedent această diferență este însă mai redusă.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul numărul de elevi ce revine la un cadru didactic reflectă raportul elevilor/studentilor per cadru didactic într-un anumit an școlar. Indicatorul se utilizează pentru a măsura nivelul resurselor umane alocate în raport cu numărul elevilor. Valoarea raportului este evaluată în funcție de normele oficiale stabilite la nivel de sistem pentru fiecare nivel de învățământ. În România nu este stipulat în mod oficial valoarea medie a acestui indicator pentru diferite niveluri de învățământ.

Acest indicator este deosebit de important pentru politicile de salarizare și de formare a cadrelor didactice din sistem și, în general oferă o imagine asupra resurselor alocate educației cât și a politicilor privind asigurarea calității.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

4. Numărul de elevi ce revine la un cadru didactic

1. Raportul elevilor per cadru didactic

		Preșcolar	Primar	Gimnazial	Secundar	Superior
2000/	Total	18	18	13	13	19
2001	Urban	16	20	14	13	
	Rural	21	17	11	16	
2001/	Total	18	17	12	14	20
2002	Urban	15	19	14	14	
	Rural	21	16	11	16	
2002/	Total	18	17	12	15	20
2003	Urban	16	19	14	15	
	Rural	21	16	11	17	
2003/	Total	18	17	12	16	21
2004	Urban	16	19	13	16	
	Rural	21	16	11	19	
2004/	Total	18	17	11	16	21
2005	Urban	16	18	12	15	
	Rural	21	16	10	19	
2005/	Total	18	17	11	15	23
2006	Urban	16	18	12	15	
	Rural	21	16	10	18	

Observație: Indicatorul s-a calculat prin raportarea numărului de elevi la numărul de cadre didactice (persoane fizice).

Pentru învățământul secundar datele sunt estimate, indicatorul fiind calculat prin raportarea numărului de elevi din învățământul liceal și profesional (cumulat) la numărul personalului didactic din învățământul profesional și liceal (cumulat). În acest caz pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ.

Sursa: Date INS (2001 – 2005)

2. Raportul elevilor per cadru didactic (norme)

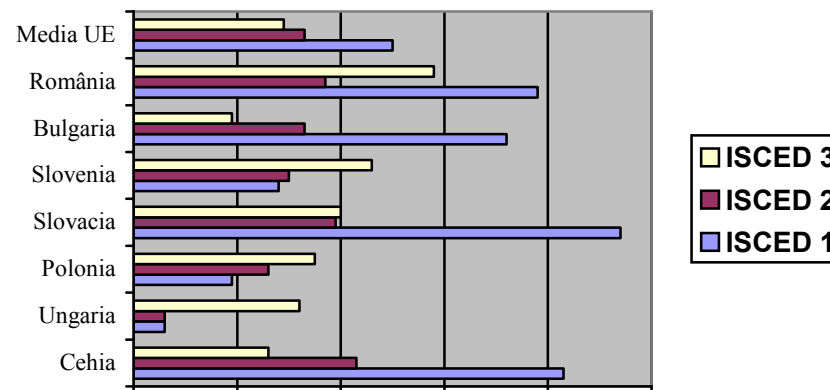
	Preșcolar	Primar	Gimnazial	SAM	Liceal
2002	18,09	18,15	12,61	14,93	13,89
2003	17,85	17,95	12,09	14,60	14,61
2004	18,59	13,87*		13,71	14,59
2005	18	13,5*		13,9	13,5

Sursa: MEdC – date primare ISJ 2001- 2004, agregare DISP, CNFIPS pentru 2004-2005

* Datele au fost colectate cumulativ, pe cele două niveluri de învățământ.

Notă: cu excepția învățământului special

Fig. 1 Raportul elevi per cadru didactic, 2003 – date comparative (EUROSTAT)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

5. Numărul mediu de elevi pe clasă

În învățământul gimnazial din mediul rural se înregistrează cel mai redus număr mediu de elevi pe clasă.

În cazul mărimii medii a unei clase, se poate observa că la începutul anului școlar 2004-2005 valorile înregistrate sunt relativ apropiate mediei prevăzute în Legea Învățământului.

Cea mai importantă excepție o întâlnim în cazul învățământului de nivel preșcolar, situație în care numărul de preșcolari pe clasă este mai ridicat chiar decât numărul maxim prevăzut prin lege.

De asemenea, în învățământul liceal și SAM, se înregistrează clase cu un număr de elevi apropiat sau mai mare decât media prevăzută prin lege.

În învățământul de nivel primar și gimnazial situația este opusă celei din nivelul secundar superior: numărul elevilor pe clasă este mai mic decât media prevăzută în mod legal, situație influențată de faptul că multe dintre unitățile de învățământ din mediul rural funcționează cu un număr mai redus de elevi. Astfel, în învățământul primar din mediul rural există cel mai redus număr de elevi pe clasă (15,84).

Este important ca măsurile de eficientizare să țină cont atât de configurația rețelei școlare existente cât și de condițiile care asigură un proces instructiv-educativ de calitate

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul numărul mediu de elevi pe clasă exprimă numărul de elevi înscriși într-un an de studiu (clasă) raportat la numărul de clase din același an de studiu. Indicatorul se utilizează pentru aprecierea calității procesului instructiv-educativ, ținând cont de normele naționale. În România numărul mediu pentru diferite niveluri de învățământ este stipulat în articolul 158 al Legii Învățământului.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

5. Numărul mediu de elevi pe clasă

Tabel 1. Număr mediu copiii/elevi pe grupă/clasă în învățământul preuniversitar, în anul școlar 2004- 2005 și 2005 - 2006

<i>Nivel</i>	2004-2005		
	Total	Urban	Rural
Prescolar	21,74	23,40	20,39
Primar	18,31	21,87	15,84
Gimnazial	20,52	23,60	17,67
SAM	24,85	25,16	23,57
Liceal	27,43	27,52	26,12
Preuniversitar	21,48	24,43	17,86

Sursa de date: MEdC – date primare ISJ 2004, agregare DISP

Notă: cu excepția învățământului special

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație

Evoluția efectivelor de elevi și studenți

În perioada 2000-2005, populația școlară s-a redus cu 188,5 mii persoane, numai între anii școlari 2004/2005 scăderea fiind de 30 mii. Reducerea cea mai drastică se înregistrează la nivelul învățământului gimnazial – 360,1 mii elevi pe întregul interval analizat.

Anii '90 au fost marcați de o serie de tendințe demografice negative concretizate în reducerea ratei natalității, creșterea ratei mortalității și, implicit, reducerea sporului natural și a ratei medii anuale de creștere a populației, ultimii indicatori înregistrând valori negative. În anii 2000, rata natalității își reia sensul ascendent, dar valoarea de 10,2‰ atinsă de aceasta în anul 2005 se ridică abia la nivelul celei înregistrate în 1996.

Aceste tendințe demografice au generat reducerea populației în vârstă de școlarizare (populația de 3-23 ani), în perioada 2000-2005 reducerea fiind de 886,7 mii persoane (de la 6625,5 mii la 5738,8 mii). Concomitent cu scăderea populației în vârstă de școlarizare s-a produs și reducerea cu 188,9 mii persoane a populației cuprinsă în sistemul de educație: de la 4549,8 mii la 4360,9 mii (tabel 1). Populația școlară a scăzut și în anul școlar 2005/2006, comparativ cu 2004/2005, cu 30 mii elevi și studenți.

Deși tendința generală este de reducere a populației, evoluțiile demografice se reflectă în mod diferit la nivelul segmentelor de populație școlară cuprinse în diferitele niveluri de învățământ, date fiind ratele diferite de cuprindere specifice, pe vârste, sau pe ansamblul grupelor de vârstă corespunzătoare nivelurilor de educație. Astfel, în învățământul preșcolar, se constată o creștere a efectivelor de copii, atât pe ansamblul populației școlare (cu 37,5 mii, în perioada 2000-2005 și cu 3,5 mii în anul școlar 2005/2006 față de 2004/2005), cât și pe medii de rezidență, consecință a creșterii ratei de participare la acest nivel de educație.

Tendințele demografice negative afectează, însă, drastic, efectivele de elevi din învățământul primar și gimnazial. Astfel, în învățământul primar, reducerea populației, școlare a fost de 150,8 mii persoane, pe ansamblul efectivelor de elevi, respectiv cu 98,4 mii în mediul urban și cu 52,5 mii în rural. Același trend, dar mult

mai accentuat, se constată și în cazul gimnaziului, numărul de elevi reducându-se cu 360,1 mii, pe ansamblu, respectiv cu 250,1 mii în mediul urban și cu 110,1 mii în rural. Tendințele de reducere a populației școlare din aceste niveluri de învățământ sunt vizibile chiar prin compararea efectivelor școlare din ultimii doi ani școlari ai perioadei de referință. Diferențele respective sunt de 30,3 mii în ciclul primar și 64,6 mii la nivelul gimnaziului.

Reducerea efectivelor școlare corespunzătoare învățământului primar și gimnazial, care va continua și în următorii ani, conform prognozelor demografice, va antrena consecințe la nivelul resurselor umane, sub aspect cantitativ, și chiar în ceea ce privește proiectarea rețelei școlare, în special în mediul rural.

La nivelul învățământului liceal și profesional, ca urmare a creșterii cererii de educație pentru aceste filiere de formare, efectivele de elevi au înregistrat o tendință continuu ascendentă, tendință manifestată atât în cazul populației școlare din mediul urban, cât și din rural. Spre deosebire, însă, de ciclurile de învățământ primar și gimnazial, în cazul acestui nivel de educație creșterile sunt semnificativ mai mari în ariile rurale, comparativ cu cele urbane. Astfel, la nivelul liceului, aceste creșteri sunt de 20,4 mii elevi în urban și 59,7 mii în rural, iar în învățământul profesional de 6 mii și, respectiv, de 38,9 mii. Sporirea numărului de elevi, semnificativ mai mare în mediul rural decât în urban, reprezintă efectul măsurii de prelungire a duratei învățământului obligatoriu la 10 ani. Comparativ cu anul școlar 2004/2005, în 2005/2006 se înregistrează, însă, o ușoară reducere a efectivelor de elevi cuprinse în aceste filiere de formare.

Creșterea cea mai spectaculoasă a populației școlare se înregistrează în învățământul superior – cu 195 mii persoane în perioada de referință și cu 75 mii în anul universitar 2005/2006 față de anul 2004/2005 – în cazul acestui nivel de învățământ manifestându-se cea mai mare creștere a cererii de educație.

A. Ansamblul sistemului de învățământ
III. Participarea la educație
Evoluția efectivelor de elevi și studenți

Tabel 1. Evoluția efectivelor de elevi și studenți

		2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Învățământul preșcolar	Total	610817	615861	629703	636709	644911	648338
	Urban	292182	293503	299936	300925	316817	320950
	Rural	318635	322358	329767	335784	328094	327338
Învățământul primar*	Total	1090172	1028288	990399	1005086	969654	939330
	Urban	550038	501686	470869	465760	447198	451650
	Rural	540134	526602	519530	539326	522456	487680
Învățământul gimnazial*	Total	1321333	1291338	1207029	1116270	1025840	961231
	Urban	770073	743713	682467	615656	550658	520062
	Rural	551260	547625	524562	500614	475182	441169
Învățământul liceal	Total	684461	706670	736608	755577	770888	767543
	Urban	522387	532540	545167	552866	553970	542784
	Rural	162074	174130	191441	202711	216918	221759
Învățământul profesional	Total	239532	252331	270192	279110	289478	284394
	Urban	138111	144042	149340	147333	146470	144064
	Rural	101421	108289	120852	131777	143008	140330
Învățământul postliceal	Total	82027	72613	61789	54707	48664	43596
	Urban	63756	56388	47319	41848	37723	33286
	Rural	18271	16225	14470	12859	10941	10310
Învățământul superior	Total	521483	571613	586567	611779	641400	716464
	Public	370912	424864	447633	468024	486419	513678
	Privat	150571	146749	138934	143755	154981	202786
Total	Total	4549825	4538714	4482287	4459238	4390835	4360896

* Include atât învățământul de masă, cât și învățământul special.
 Obs. Datele nu includ elevii și studenții străini.
 Sursa: *INS, 2001-2005.*

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere în toate nivelurile de învățământ

Rata de participare a populației în vârstă de 15-24 ani la toate nivelurile de educație (ISCED 1-6) continuă să situeze România pe ultimul loc comparativ cu celelalte țări europene.

Repere europene

Comparațiile cu țările europene relevă că, la nivelul anului 2003, România se situează pe ultimul loc în ceea ce privește participarea la toate nivelurile de educație a populației în vârstă de 15-24 ani.

Valoarea ratei înregistra 46,1%, față de 68,0% - Lituania, 67,3% - Polonia, 66,9% - Slovenia, 59,0% - media UE și 47,0% - Bulgaria.

Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ (ISCED 1-6) a înregistrat un progres continuu în perioada 2000-2002 – de la 66,5% la 70,2% - stabilizându-se la nivelul anilor 2003-2004 în jurul valorii de aproximativ 72%. În anul 2005/2006 se produce o nouă creștere cu aproximativ un punct procentual (tabel 1). Tendința ascendentă este vizibilă atât în cazul populației feminine, cât și masculine, diferențele, pe sexe, menținându-se în favoarea populației feminine, pe parcursul întregii perioade de referință. De altfel, cu excepția învățământului primar, gimnazial și profesional, rata de participare la educație a populației feminine este superioară celei înregistrate de populația masculină în cazul tuturor celorlalte niveluri de învățământ. Diferențele, pe sexe, tind să se accentueze spre finalul intervalului: de la 2,5 la 4 puncte procentuale. Creșterea înregistrată de rata de participare la toate nivelurile de educație este, în primul rând, consecința sporirii gradului de participare la învățământul superior, creștere care în perioada 2000-2005 depășește 17 puncte procentuale (de la 27,7% la 44,8%) - 20 puncte procentuale la populația feminină

și 14 puncte procentuale la cea masculină. Pe lângă învățământul superior, o anumită contribuție la sporirea ratei brute de cuprindere în toate nivelurile de învățământ a avut-o și creșterea ratei brute de cuprindere în învățământul primar: de la 100,3% în anul școlar 2000/2001, la 109,1% în 2003/2004, 107,9% în 2004/2005 și 106,1% în 2005/2006. Creșterea înregistrată începând din anul 2003 este, însă o creștere artificială, fiind efectul intrării în vigoare, la acel moment, a prevederii privind coborârea vârstei debutului școlar la 6 ani. Această măsură a implicat intrarea în clasa I, în 2003, a copiilor în vârstă de 6 și 7 ani. Această creștere artificială a ratei de cuprindere în învățământul primar se răsfrânge, într-o anumită măsură, și asupra ratei de cuprindere în toate nivelurile de educație.

Deși tendința privind participarea la educație este ușor ascendentă, România se situează pe un loc inferior, comparativ atât cu țările membre ale UE, cât și cu țările care au aderat recent la UE, în ceea ce privește participarea la toate nivelurile de educație a populației în vârstă de 15-24 ani: 46,1% față de 59,0% - media UE, în creștere, însă față de anul 2000 când a înregistrat 37,3%.

Definirea indicatorului / Note metodologice

Indicatorul rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ exprimă numărul total al elevilor și studenților cuprinși în toate nivelurile de învățământ, indiferent de vârstă, ca raport procentual din totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare tuturor nivelurilor de educație (6-23 ani).

Indicatorul se utilizează pentru a evidenția nivelul general de participare la educație a populației, precum și capacitatea sistemului de învățământ de a permite accesul la toate nivelurile de învățământ.

Unul dintre indicatorii UE, derivat al ratei brute de cuprindere în toate nivelurile de educație, este rata de participare la toate nivelurile de educație (ISCED 1-6) a populației în vârstă de 15-24 ani. Acest indicator, care reprezintă o rată netă de participare, exprimă numărul total al elevilor și studenților în vârstă de 15-24 ani care sunt cuprinși în toate nivelurile de învățământ, ca raport procentual din totalul populației în vârstă de 15-24 ani.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere în toate nivelurile de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de educație

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	66,5	68,3	70,2	71,6	71,7	72,6
Feminin	67,8	69,8	72,0	73,4	73,6	74,7
Masculin	65,3	66,8	68,5	69,8	69,9	70,6

Obs. În calcularea indicatorilor nu a fost inclus învățământul preșcolar.

Sursa: Raportul Național ai Dezvoltării Umane 2003-2004, PNUD și date calculate pe baza informațiilor INS, 2006.

Fig. 1. Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de educație

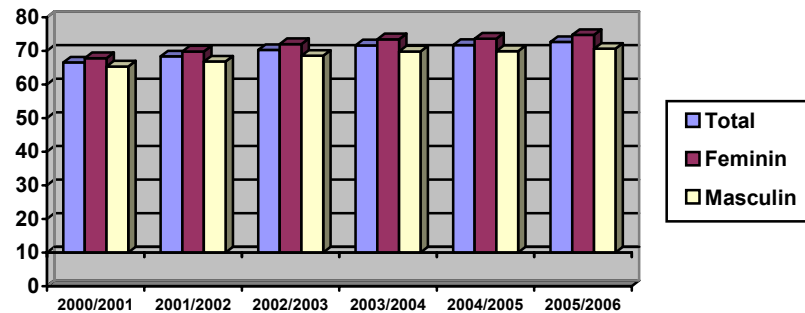
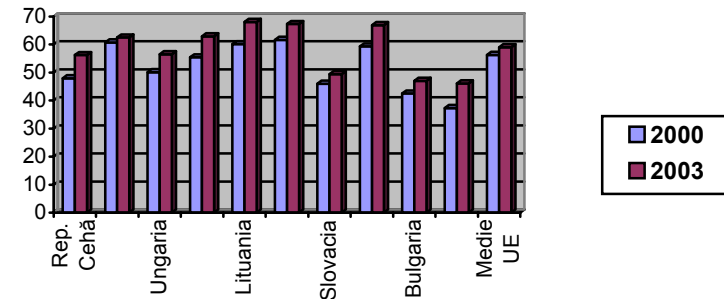

Fig. 2. Rata de participare la toate nivelurile de educație (ISCED 1-6) a populației în vârstă de 15-24 ani – date comparative

Anul	R. Cehă	Estonia	Ungaria	L. L. L. L. L.	Lituania	Polonia	Slovacia	Slovenia	Bulgaria	România	Media UE
2000	47,9	60,7	50,1	55,4	60,1	61,6	46,0	59,3	42,5	37,3	56,3
2003	56,2	62,5	56,5	62,9	68,0	67,3	49,4	66,9	47,0	46,1	59,0

Sursa: Eurostat, 2005.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație

2. Durata medie de frecvență a învățământului

3. Speranța de viață școlară

4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

Durata medie de frecvență a învățământului a crescut cu un 1,2 ani în perioada 2000-2005 (și cu 0,1 ani în 2005 față de 2004), ajungând la 15,8 ani. Cu toate acestea, România continuă să se situeze pe un loc inferior comparativ cu alte țări europene.

Repere europene

Comparațiile internaționale trebuie realizate cu precauție date fiind deosebirile dintre sistemele de învățământ din diferite țări în ceea ce privește vârsta de debut a școlarității, durata ciclurilor de învățământ, ponderea participanților la programe cu timp integral sau parțial etc. Dincolo de aceste rezerve, durata de frecvență a învățământului în România este mult mai redusă.

Durata medie de frecvență a învățământului a crescut cu un 1,2 ani în perioada 2000-2005 și cu 0,1 ani între 2004-2005. Creșterea a înregistrat o tendință continuu ascendentă, la nivelul ultimului an al perioadei de referință ajungând - inclusiv învățământul preșcolar - la 15,8 ani (tabel 1). Dacă se exclude învățământul preșcolar, durata medie de frecvență a învățământului este, la nivelul anului 2005, de 13,6 ani. Pe parcursul întregii perioade se menține o diferență de 0,5-0,6 ani între populația școlară feminină și masculină, diferența fiind în favoarea celei feminine. Creșterea duratei de școlarizare este în principal consecința creșterii ratei specifice de cuprindere la vârstele de 18 ani, 19-20 de ani și 21-22 de ani, vârste la care creșterea înregistrată în perioada 2000-2004 variază între 8-10% (tabel 2). În anul universitar 2005/2006 asistăm totuși la o reducere a ratei de cuprindere la vârstele de 18 și 21-22 ani cu 3 respectiv 7 puncte procentuale. Cele trei categorii de vârstă corespund grupei oficiale de cuprindere în învățământul superior, creșterea duratei de școlarizare fiind, prin urmare, rezultatul creșterii ratei de cuprindere în acest nivel de învățământ.

Diferența între fete și băieți privind durata de frecvență a învățământului este și consecința creșterii mai accentuate a ratei de cuprindere în învățământul superior a fetelor. La nivelul anului 2005/2006, de exemplu, rata de cuprindere specifică la vârstele de 18, 19-20 și 21-22 ani a fost mai mare în cazul fetelor cu aproximativ 8-13%.

Deși durata de frecvență a învățământului a crescut în ultimii ani, România se situează încă pe un loc inferior comparativ cu țările din Uniunea Europeană. Această situație este ilustrată de indicatorul speranța de viață școlară pentru un copil în vârstă de 5 ani (Fig. 2).

O valoare ridicată a duratei medii de frecvență a învățământului indică o participare largă la toate nivelurile de educație. Aceasta poate fi influențată, însă, de o serie de factori precum erorile în opțiunile pentru anumite filiere de formare, rata repetenției, situația economică care poate favoriza sau frâna continuarea studiilor. În cazul României, de exemplu, creșterea gradului de participare la învățământul superior se datorează, printre altele, posibilității mai facile de inserție pe piața muncii a absolvenților acestui nivel de

Definirea indicatorului / Note metodologice

Indicatorul durata medie de frecvență a învățământului exprimă numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează o persoană de vârstă oficială corespunzătoare tuturor nivelurilor de învățământ (3-23 ani), presupunând că aceasta va fi cuprinsă în unitățile școlare corespunzătoare acestor niveluri. Indicatorul reflectă nivelul general de dezvoltare a sistemului de educație din perspectiva numărului de ani de studii pe care îi parcurg persoanele de vârstă oficială corespunzătoare.

Indicatorul speranța de școlarizare exprimă numărul total de ani de școlarizare care se așteaptă să fie parcurși de un copil de o anumită vârstă, presupunând că el va fi înscris în școală la o vârstă care este egală cu vârsta corespunzătoare calculării ratei nete de cuprindere școlară într-un anumit nivel de învățământ. Pentru un copil în vârstă de 3 ani (vârsta minimă de acces în învățământul preșcolar) speranța de viață școlară este egală cu valoarea indicatorului durata de viață școlară.

Indicatorul rata specifică de cuprindere școlară pe vârste exprimă procentajul elevilor de o anumită vârstă cuprinși în sistemul de educație, indiferent de nivelul de învățământ, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte de vârstă specifică.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație

2. Durata medie de frecvență a învățământului

3. Speranța de viață școlară

4. Rata de școlarizare specifică pe vârste

1. Durata medie de frecvență a învățământului¹

	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Total	14,6	14,9	15,2	15,6	15,7	15,8
Feminin	14,8	15,2	15,5	15,8	16,0	16,1
Masculin	14,3	14,6	14,9	15,3	15,4	15,5

¹ Inclusive învățământul preșcolar

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

3. Speranța de viață școlară, în ani, pentru un copil în vârstă de 6 ani

	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Total	12,8	13,1	13,3	13,4	13,5	13,6
Feminin	13,0	13,3	13,6	13,6	13,8	13,9
Masculin	12,6	12,8	13,0	13,2	13,3	13,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

		2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
18 ani	Total	54,5	58,2	62,2	57,4	63,0	60,2
	Feminin	59,3	64,2	68,1	62,7	69,2	67,0
	Masculin	49,9	52,4	56,6	52,3	57,1	53,7
19-20 ani	Total	32,5	34,9	39,1	41,1	41,1	43,1
	Feminin	36,1	39,2	43,9	45,9	45,7	48,7
	Masculin	29,0	30,7	34,5	36,5	36,8	37,8
21-22 ani	Total	26,8	29,2	32,1	34,1	36,8	29,1
	Feminin	29,1	31,7	35,2	36,9	39,9	33,4
	Masculin	24,6	26,8	29,2	31,3	33,8	25,0
23-24 ani	Total	10,6	11,6	12,7	13,3	13,8	15,4
	Feminin	11,0	12,6	13,2	14,0	14,8	16,1
	Masculin	10,3	10,6	12,2	12,7	12,8	14,8

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

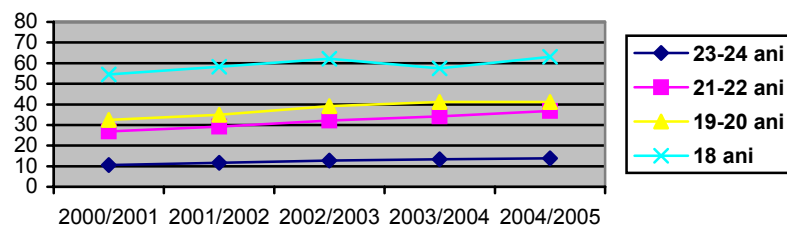
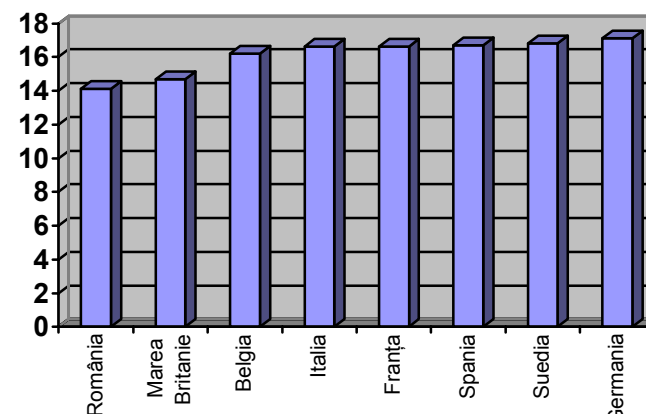

Fig. 2. Speranța de viață școlară, în ani, pentru un copil în vârstă de 5 ani (2002)

Sursa: Eurostat, 2004.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV-a. Rezultate la evaluări internaționale

1. Programul pentru evaluarea internațională a elevilor - PISA

La evaluările PISA din anul 2001, România se situa pe locul 34 din 43 țări participante, sub media OECD.

Repere europene

România se situează pe locul 34 din 43 țări participante, sub media OECD, cu scorul global pe domeniile evaluate de 432.

Scorurile elevilor la citire situează România pe locul 34, fiind devansată de 31 de țări și devansând 6 țări.

La matematică, România ocupă locul 34, fiind devansată de 30 de țări și devansând 8 țări.

La științe, România se află pe locul 32, fiind devansată de 29 de țări și devansând 8 țări.

1. Scoruri medii obținute de elevii români PISA+ (2001)

Citire	428
Matematică	426
Științe	441
Media OECD Citire	500
Media OECD Matematică	500
Media OECD Științe	500

Sursa: PISA Programul Internațional OECD pentru evaluarea elevilor. Raport Național, 2002 (nepublicat)

2. Scoruri medii obținute de elevii români pe competențe de lectură PISA+ (2001)

	Romania	OECD
Regăsirea informației	422	498
Interpretarea textului	431	501
Reflecție și evaluare	425	502

Sursa: PISA Programul Internațional OECD pentru evaluarea elevilor. Raport Național, 2002 (nepublicat)

La evaluările PISA din anul 2001, România se situa pe locul 34 din 43 țări participante, sub media OECD.

În ceea ce privește diferențele pe gen în performanța elevilor, modelul general evidențiază faptul că, în medie, în fiecare țară fetele au atins performanțe mai bune decât ale băieților la citire/lectură. Și România se încadrează în modelul general.

Conform evaluărilor PISA realizate în anul 2003, România a înregistrat rezultate îngrijorătoare privind nivelul de alfabetizare. Pe o scală de la 1 la 5 (unde 1 este nivelul cel mai redus), peste 40% dintre elevii în vârstă de 15 ani cuprinși în eșantion înregistrau un nivel de alfabetizare de nivel 1 sau mai scăzut.

Definirea indicatorului / Note metodologice

Programul pentru evaluarea internațională a elevilor - PISA este o evaluare standardizată internațională, inițiată și proiectată împreună, de către 28 de țări membre OECD cu scopul monitorizării rezultatelor educaționale.

Evaluarea PISA se realizează la intervale de trei ani. Într-o primă etapă, testarea a fost administrată în 32 de țări, iar începând cu anul 2000 s-au alăturat încă 11 țări, devenind PISA + pentru primul ciclu de testare, cel care investighează domeniul citirii (lecturii). România a făcut parte din grupul țărilor PISA+ la primul ciclu de testare.

PISA investighează ce știu și pot face elevii la finalul învățământului obligatoriu, precum și abilitatea lor de a reflecta activ asupra propriului proces de cunoaștere și asupra propriilor experiențe de învățare.

În cadrul PISA sunt investigate competențele de bază din trei mari domenii: citire/lectură, matematică și științe.

A. Ansamblul sistemului de învățământ
IV-a. Rezultate la evaluări internaționale
2. Achizițiile elevilor de clasa a IV-a în domeniul citirii - PIRLS

La evaluarea PIRLS din anul 2001, România se situa pe locul 22 în rândul țărilor participante, cu un scor global de 512, peste media internațională.

Repere europene

România se situează pe locul 22 în rândul țărilor participante, cu un scor global de 512, peste media internațională, fiind devansată de 19 țări și devansând 11 țări.

Scorurile elevilor la citirea în scop literar situează România pe locul 22, iar la citirea în scop informațional pe locul 21.

În raport cu nivelurile de performanță atinse de elevii de clasa a IV-a, 11% dintre elevii români sunt încadrați la nivelul de top internațional, 27% la nivelul quartilei superioare, 54% la nivelul quartilei mediene și 81% la nivelul quartilei inferioare.

1. Scoruri medii obținute de elevii români

Lectura în scop literar(1)	512
Lectura în scop informațional(2)	512
Media internațională(1)	500
Media internațională(2)	500

Sursă: Noveanu, G.N.et all *Învățarea citirii. Raport Național PIRLS 2001*, București, 2003 (nepublicat)

La sfârșitul clasei a IV-a, fetele demonstrează înțelegerea lecturii în măsură mai mare decât băieții, obținând scoruri mai mari decât aceștia, atât în cazul textelor literare, cât și informaționale.

2. Scoruri medii obținute de elevii români, pe sexe

	Fete	Băieți
Lectura în scop literar	518	505
Lectura în scop informațional	519	506

Sursă: Noveanu, G.N.et all *Învățarea citirii. Raport Național PIRLS 2001*, București, 2003 (nepublicat)

Se constată diferențe importante privind achizițiile la citire, în raport cu mediul în care este situată școala. Astfel, școlile din mediul urban obțin cele mai bune rezultate, urmate de cele din rural. Cel mai scăzut scor mediu se înregistrează la nivelul școlilor din zonele suburbane.

3. Scoruri medii obținute de elevii români, pe medii de rezidență

Mediul urban	526
Zone suburbane	473
Mediul rural	499

Sursă: Noveanu. G.N.et all *Învățarea citirii. Raport Național PIRLS 2001*. Bucuresti. 2003 (nepublicat)

Definirea indicatorului / Note metodologice

Studiul internațional PIRLS: Evaluarea Nivelului de Înțelegere a Textului Scris urmărește măsurarea și interpretarea diferențelor între sistemele educaționale naționale în scopul îmbunătățirii predării și învățării citirii în întreaga lume. Simultan cu testarea elevilor, se desfășoară studii intensive referitoare la elevi, profesori, școli, programe, instruire și aspecte legate de politicile educaționale, pentru a înțelege contextele educaționale în care are loc predarea și învățarea.

Faza principală de colectare a datelor a avut loc în anul 2001.

În cadrul acestui studiu, abilitatea de a citi a fost definită în sens mai larg, cuprinzând și abilitatea de a reflecta la ceea ce se citește. Performanțele urmărite în legătură cu textele citite se grupează în următoarele categorii: extragerea informațiilor explicit formulate, formularea unor concluzii directe, interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor, precum și examinarea și evaluarea conținutului, limbajului și a elementelor textuale.

În România au fost testați, în jur de 4000 de elevi, în limba română, respectiv maghiară, aparținând unui eșantion reprezentativ alcătuit din 150 școli din mediul urban și rural.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV-a. Rezultate la evaluări internaționale

3. Achizițiile elevilor de clasa a VIII-a la matematică și științe - TIMSS

Între 1999 și 2003 nu s-a înregistrat nici o schimbare semnificativă în ceea ce privește achizițiile elevilor români la matematică și științe. Discrepanțele între performanțele elevilor în raport cu mediul de rezidență și cu disponibilitatea resurselor școlii se păstrează încă la un nivel ridicat.

Repere europene

La **matematică**, scorul elevilor din România este la nivelul mediei internaționale, situându-se pe poziția 25 din 38 de țări participante.

La **științe**, România se situează la nivelul mediei internaționale, pe poziția 25 din 38 de țări participante

Performanțele elevilor la matematică

Conform rezultatelor anchetei TIMSS realizată în anul 2003, privind rezultatele la matematică, România se situează la un nivel mediu în raport cu celelalte țări participante.

Performanțele elevilor de 15 ani la matematică nu au înregistrat variații semnificative de la prima anchetă TIMSS din 1995 (scor înregistrat - 474) la cea din 1999 (scor înregistrat - 472) și 2003 (scor înregistrat - 475).

Rezultatele anchetei din 2003 arată că aproape jumătate dintre tinerii de 15 ani cuprinși în eșantion ating performanțe medii la matematică, în timp ce 24% dintre aceștia obțin performanțe de nivel înalt sau avansat. Performanțele elevilor la matematică înregistrează unele diferențe în funcție de criteriul sex, fetele prezentând un avantaj de 4 puncte, în 2003, în raport cu băieții.

Performanțele elevilor la științe

Deși ușor mai scăzute față de performanțele înregistrate la matematică, rezultatele la științe situează România la mijlocul clasamentului țărilor participante.

Ca și în cazul matematicii, performanțele elevilor de 15 ani la științe nu au înregistrat variații semnificative de la prima anchetă TIMSS din 1995 (scor înregistrat - 471) la cea din 1999 (scor înregistrat - 472) și 2003 (scor înregistrat - 470). Aproape jumătate dintre tinerii de 15 ani cuprinși în eșantion ating performanțe medii la științe, în timp ce 22% nu reușesc să atingă nici măcar un nivel scăzut de performanță (ultimul, pe o scală de 4 trepte). Performanțele elevilor la științe înregistrează diferențe în funcție de sex, băieții prezentând un avantaj semnificativ în raport cu fetele.

România prezintă încă mari diferențe între elevii provenind din mediul urban și cei din rural. Cei 47% elevi de clasa a VIII-a din mediul rural obțin scoruri mai mici, atât la matematică (-48 puncte), cât și la științe (-38 puncte). De asemenea, se constată discrepanțe între performanțele elevilor provenind din școlile înalt performante și cei provenind din școli slab performante. Școlile înalt performante sunt în general acele școli care dispun în mai mare măsură de resurse materiale.

În anul 2006, România a participat la faza de pilotare a studiului TIMSS. Comparații privind evoluția performanțelor elevilor la matematică și științe vor fi posibile abia la finalul anului 2007.

Definirea indicatorului Note metodologice

Începând cu anul 1991, România participă la studiul internațional TIMSS: Tendințe Internaționale în Studiul Matematicii și al Științelor.

TIMSS este un studiu ciclic, care se desfășoară din patru în patru ani, furnizând seturi de date comparative care indică tendințele de evoluție ale achizițiilor elevilor de clasa a VIII-a la matematică și științe (fizică, chimie, biologie, geografie).

Fazele principale de colectare a datelor au avut loc în anii 1995, 1999 și 2003. În România au fost testați în fiecare ciclu aproximativ 4000 de elevi cuprinși într-un eșantion reprezentativ alcătuit din 150 școli din mediul urban și rural.

Evaluările achizițiilor la matematică și științe au o durată de 90 de minute, fiecare elev având de rezolvat, în jur de 80 de itemi cu răspuns construit și itemi cu răspuns la alegere.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV-a. Rezultate la evaluări internaționale

3. Achizițiile elevilor de clasa a VIII-a la matematică și științe - TIMSS

1. Scoruri medii obținute de elevii români la matematică și științe – TIMSS, pe sexe și medii de rezidență

	Feminin	Masculin	Urban	Rural
TIMSS 1999				
Scor mediu științe	468	475	-	-
Scor mediu matematică	475	470	-	-
TIMSS 2003				
Scor mediu științe	465	474	489	451
Scor mediu matematică	477	473	499	451

2. Scoruri medii obținute de elevii români la matematică și științe - TIMSS

	1999	2003
Științe	472	470
Matematică	472	475
Media internațională Științe	488	474
Media internațională Matematică	487	467

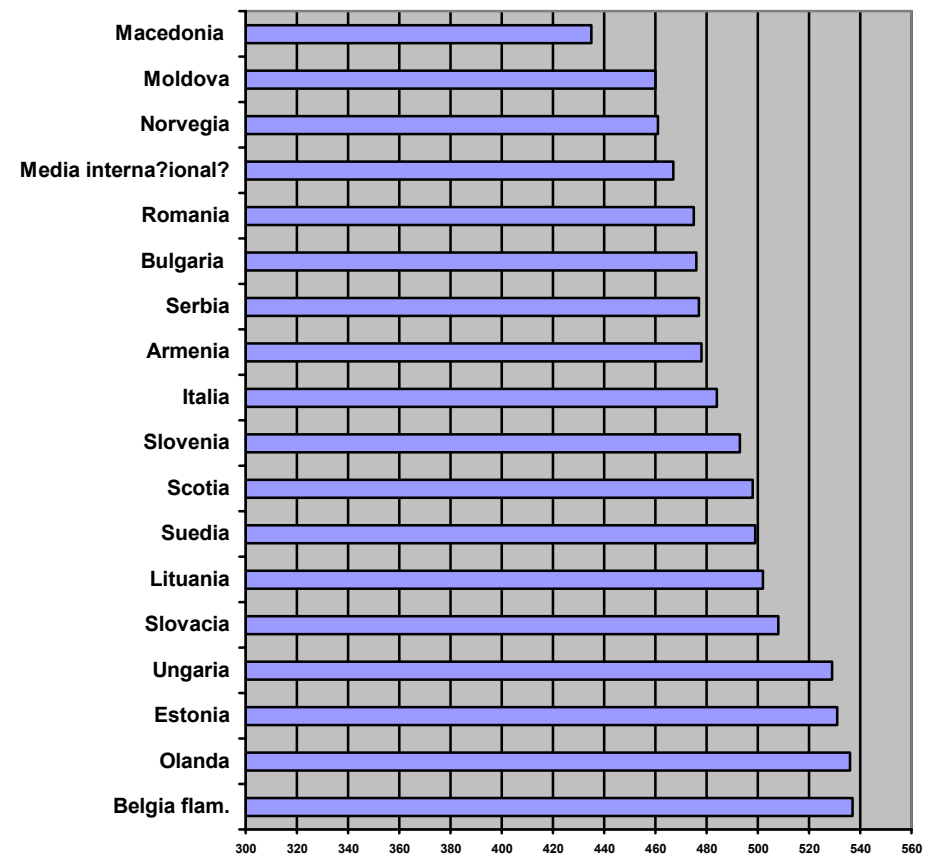
3. Scoruri medii, corelate cu disponibilitatea resurselor pentru instruirea la matematică și științe – TIMSS 2003

	Nivel superior	Nivel mediu	Nivel inferior
Scor mediu științe	503	471	452
Scor mediu matematică	507	478	450

Sursa: Noveanu, G.N.et al. *Învățarea matematicii și a științelor naturii. Studiu comparativ(III)*, București, 2005

Fig. 1 Scoruri medii obținute la nivel internațional, TIMSS 2003

Sursa: Noveanu, G.N.et al. *Învățarea matematicii și a științelor naturii. Studiu comparativ(III)*, București, ISE, 2005.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

1. Ponderea populației active (15-64 ani), după nivelul de educație

Ponderea populației active a rămas constantă la nivelul majorității nivelelor de educație, crescând în cazul celor cu un nivel redus de educație. Se mențin diferențe importante pe medii de rezidență.

În anul 2005, populația activă din grupa de vârstă 15-64 ani a scăzut ușor în comparație cu anul precedent.

Ponderea populației active a rămas relativ constantă pentru toate nivelele de educație. Singura excepție poate fi remarcată în cazul persoanelor care au absolvit numai învățământul primar sau a celor fără studii (creștere cu 2,5 puncte procentuale).

Se mențin diferențe importante pe medii de rezidență. Astfel, ponderea persoanelor active care au un nivel ridicat de educație este sensibil mai mare în mediul urban: în cazul celor cu studii superioare ponderea este de 20,2% în comparație cu 3,0% în mediul rural; în învățământul postliceal 7,1% față de 2,0% iar în învățământul liceal 39,0% față de 23,7%.

Situația se inversează în cazul populației active cu un nivel redus de educație: cei cu studii gimnaziale au o pondere de 34,7% în mediul rural în comparație cu 7,9% în mediul urban.

De asemenea, cei cu școală primară sau fără studii au o pondere de 16,5% în mediul rural (înregistrând o creștere de cinci puncte procentuale în comparație cu anul precedent) și numai de 1,5% în mediul urban.

Ponderea populației active feminine din grupa de vârstă 15-64 ani este mai ridicată în cazul tuturor nivelelor de educație, cu excepția celui profesional. În cazul acestui nivel se înregistrează și cele mai importante diferențe pe sexe (15,7 puncte procentuale).

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul ponderea populației de 15-64 ani, după nivelul de educație exprimă proporția persoanelor în vârstă de 15-64 ani, în funcție de nivelul de educație, în numărul total al persoanelor de aceeași vârstă.

Acest indicator evidențiază repartizarea populației în vârstă de muncă după nivelul de educație.

Indicatorul, comparabil la nivel internațional se calculează pe baza informațiilor colectate prin ancheta forței de muncă (AMIGO).

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

1. Ponderea populației active (15-64 ani), după nivelul de educație

1. Ponderea populației active (15-64 ani), pe niveluri de educație, pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2005

		Total		Universitar	Postliceal	Liceal și tr. I	Profesional	Gimnazial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	10521793	100	9,5	4,7	32,8	24,3	20,5	8,2
	Urban	5621723	100	16,0	7,5	40,5	25,5	8,6	2,0
	Rural	4900072	100	2,1	1,6	24,0	23,0	34,1	15,3
	Masculin	5747168	100	9,6	5,0	28,4	31,8	18,4	6,7
	Feminin	4774625	100	9,4	4,4	38,0	15,3	23,0	10,0
2001	Total	10372638	100	10,0	4,8	32,7	25,0	20,2	7,3
	Urban	5554707	100	16,6	7,6	40,4	25,4	8,3	1,7
	Rural	4817931	100	2,3	1,7	23,8	24,5	33,8	13,8
	Masculin	5645097	100	10,0	5,0	28,3	32,7	18,1	6,0
	Feminin	4727541	100	10,0	4,6	38,0	15,8	22,6	8,9
2002	Total	9516013	100	10,5	4,9	32,4	26,1	20,0	6,1
	Urban	5164548	100	12,8	7,5	39,8	30,1	8,4	1,5
	Rural	4351461	100	6,6	4,0	17,5	26,4	33,8	11,6
	Masculin	5258312	100	10,1	4,8	28,4	33,4	18,0	4,7
	Feminin	4257699	100	11,0	5,0	37,4	17,1	22,5	7,9
2003	Total	9360795	100	10,6	4,5	32,5	26,5	20,5	8,3
	Urban	5123202	100	17,2	7,0	40,0	26,0	8,4	1,3
	Rural	4237592	100	2,6	1,6	23,3	27,0	35,1	10,4
	Masculin	5192894	100	10,1	4,4	28,7	33,4	18,7	10,0
	Feminin	4167901	100	11,2	4,8	37,2	17,9	22,7	6,3
2004	Total	9487927	100	12,1	4,8	32,2	26,9	18,5	5,5
	Urban	5394523	100	19,1	7,0	38,4	25,3	8,6	1,7
	Rural	4093406	100	2,8	1,9	24,1	29,1	31,6	10,5
	Masculin	5249107	100	11,3	4,4	28,2	33,9	17,1	5,0
	Feminin	4238820	100	13,0	5,2	36,4	19,0	20,4	6,0
2005	Total	9397493	100	12,7	4,9	32,4	27,3	19,5	8,0
	Urban	5335547	100	20,2	7,1	39,0	24,8	7,9	1,5
	Rural	4061946	100	3,0	2,0	23,7	30,6	34,7	16,5
	Masculin	5211932	100	11,9	4,6	28,6	34,3	18,1	6,8
	Feminin	4185561	100	13,8	5,2	37,1	18,6	21,2	9,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS (2001-2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani, pe niveluri de educație

Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani nu a înregistrat diferențe semnificative în comparație cu anul precedent. Cea mai importantă scădere a ratei de ocupare a continuă să se producă în cazul populației cu studii primare sau fără studii din mediul urban.

Repere europene

La nivelul anului 2004, rata de ocupare în cazul României era cu 5% mai redusă în comparație cu media țărilor din UE25 și cu 12% mai redusă în comparație cu ținta Lisabona (70%) - Surse: EUROSTAT, New Cronos. INS, Anchetă AMIGO.

În comparație cu anul precedent, în anul 2005 populația ocupată în vârstă de 15-64 ani a rămas relativ constantă. Rata de ocupare a populației din această grupă de vârstă și-a continuat trendul descendent în cazul anumitor nivele de educație. Această situație este vizibilă în special pentru populația cu un nivel scăzut de educație care trăiește în mediul urban (13%).

Continuă să existe diferențe semnificative pe medii de rezidență, în special datorită faptului că zonei rurale îi este caracteristică o rată mai ridicată de ocupare prin activitățile (remunerate sau neremunerate) desfășurate în agricultură. La nivelul întregii populații (15-64 ani), diferența este de 6,6 puncte procentuale, cu un maxim de peste 30 de puncte procentuale înregistrat în cazul persoanelor cu studii gimnaziale, primare sau fără studii.

Analizată în evoluție, această stare de fapt indică dificultățile din ce în ce mai mari pe care le întâmpină persoanele care trăiesc în mediul urban cu un nivel redus de educație de a-și găsi un loc de muncă.

Poate fi remarcat și faptul că rata de ocupare a celor cu studii de nivel secundar superior (liceu, SAM) a scăzut ușor în comparație cu anul precedent.

Diferențe importante se înregistrează în cazul acestui indicator și pe sexe (51,5% în cazul femeilor și 63,9% în cazul bărbaților). Valoarea curentă în cazul femeilor este cu peste opt puncte procentuale mai scăzută în comparație cu ținta Lisabona (60%), pentru anumite niveluri de educație această distanță fiind chiar mai mare.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul exprimă proporția populației ocupate în vârstă de 15-64 ani în populația totală de aceeași vârstă, exprimată procentual. Acest indicator măsoară gradul de ocupare a populației în vârstă de muncă și capacitatea pieței muncii de a absorbi forța de muncă.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani, pe niveluri de educație

2. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani, pe niveluri de educației și pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2005

		Total		Universitar	Postliceal	Liceal și treapta I	Profesional	Gimnazial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	9700580	63,9	84,8	70,5	65,9	71,4	50,8	57,3
	Urban	4986345	56,3	84,6	68,1	60,5	64,4	34,6	32,1
	Rural	4714235	74,5	86,2	86,2	78,2	81,8	69,2	70,0
	Masculin	5265540	70,2	86,4	73,3	72,3	76,7	56,5	61,1
	Feminin	4435039	57,7	82,8	66,9	61,0	61,0	46,3	54,7
2001	Total	9622672	63,5	82,4	71,0	65,2	72,4	49,6	55,4
	Urban	4652154	55,9	82,0	68,6	60,2	64,0	23,3	21,5
	Rural	4817931	74,2	86,1	85,8	77,2	84,4	68,1	67,7
	Masculin	5209042	69,7	85,0	73,2	71,4	77,6	54,1	60,4
	Feminin	4727541	58,2	80,2	69,6	63,0	59,5	46,6	51,8
2002	Total	8670889	59,0	81,7	69,1	63,0	67,5	43,6	44,6
	Urban	4583695	54,3	81,3	67,8	59,1	61,6	22,0	16,5
	Rural	4087194	65,3	84,4	76,8	71,7	75,3	57,9	65,3
	Masculin	4764386	65,6	84,3	67,2	69,6	73,4	48,3	50,6
	Feminin	3906503	52,5	77,8	68,5	57,8	56,5	39,9	38,7
2003	Total	8669384	59,0	82,2	69,1	63,6	68,7	43,6	40,6
	Urban	4634419	54,8	81,9	68,8	60,0	63,0	21,0	15,7
	Rural	4034965	64,7	84,7	70,9	72,0	76,2	57,8	50,7
	Masculin	4785233	66,0	84,6	68,2	70,3	74,8	49,5	29,8
	Feminin	3884151	52,2	79,7	70,3	58,2	57,7	38,9	36,5
2004	Total	8689371	59,0	85,1	70,5	64,3	68,1	40,9	38,8
	Urban	4877909	56,8	85,2	70,3	62,0	64,3	23,1	16,9
	Rural	3811462	62,1	83,7	71,8	69,8	72,9	53,7	48,4
	Masculin	4759218	65,4	87,2	68,5	70,3	73,2	46,8	44,4
	Feminin	3930153	52,7	82,8	72,9	60,3	57,3	36,4	34,7
2005	Total	8683252	57,7	85,3	70,6	63,0	65,4	40,1	35,3
	Urban	4863193	55,0	85,0	70,3	60,0	60,7	21,4	13,0
	Rural	3820059	61,6	88,0	71,7	70,3	71,2	53,5	46,1
	Masculin	4791834	63,9	86,1	73,2	69,3	70,6	45,7	40,4
	Feminin	3891418	51,5	84,5	67,9	58,0	56,1	35,7	31,4

*Cu excepția persoanelor plecate în străinătate pentru o perioadă nedeterminată.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS (2001-2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

3. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație

Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani este sensibil mai mică în comparație cu cea a populației în vârstă de muncă, pentru toate nivelurile de educație.

Repere europene

La nivelul anului 2004, rata de ocupare în cazul României era cu 7,6 puncte procentual mai redusă în comparație cu media țărilor din UE25 și cu 10,1 puncte procentuale în comparație cu media țărilor din UE15.

Surse: EUROSTAT, New Cronos. INS, Anchetă AMIGO.

În cazul tinerilor în vârstă de 15-24 ani se observă o scădere cu peste 10% a populației ocupate în anul 2005 în comparație cu anul precedent. De asemenea, rata de ocupare a înregistrat o tendință descendentă (25,5% în 2005 în comparație cu 29,8% în 2004).

Cele mai scăzute rate de ocupare continuă să se înregistreze în cazul tinerilor cu un nivel scăzut de educație (învățământ gimnazial – 16,8%, primar sau fără școală absolvită- 14,1%) dar și a celor cu studii liceale (26,3%).

Tinerii cu studii postliceale alături de cei cu studii de nivel primar sau fără studii înregistrează cea mai importantă evoluție negativă a ratei de ocupare în comparație cu anul precedent.

Singurul nivel în cazul căruia s-a înregistrat o creștere a ratei de ocupare este învățământul superior (77,6% în 2005 față de 65,2% în 2004).

La nivelul anului 2005 se mențin diferențe importante pe medii de rezidență. Astfel tinerii din mediul rural înregistrează o rată superioară de ocupare în cazul tuturor nivelurilor de educație, cele mai mari diferențe existând în cazul învățământului gimnazial, universitar și liceal.

Explicația acestei stări de fapt este aceeași cu cea prezentată în cazul indicatorului precedent (rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 de ani).

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorii exprimă proporția populației ocupate în vârstă de 15-24 ani în populația totală de aceeași vârstă, exprimată procentual. Măsoară gradul de ocupare a tinerilor de 15-24 ani și capacitatea pieței muncii de a absorbi forța de muncă.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

3. Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație

3. Rata de ocupare* a tinerilor în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație și pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2005

		Total		Universitar	Post liceal	Liceal și treapta I	Profesional	Gimnazial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	1274732	35,7	70,5	67,0	35,6	63,1	26,8	26,4
	Urban	488463	23,6	71,5	60,6	29,2	52,6	7,2	6,7
	Rural	786269	52,4	66,7	86,0	53,6	73,4	46,9	41,2
	Masculin	733949	40,4	76,5	71,0	37,9	66,6	31,5	31,6
	Feminin	540783	30,7	66,0	64,7	33,7	56,3	22,1	19,5
2001	Total	1231614	34,9	64,6	69,8	34,2	67,0	25,5	27,1
	Urban	478455	23,2	65,1	66,8	28,2	55,0	6,7	10,0
	Rural	753159	51,4	62,0	79,1	51,8	78,0	44,9	40,2
	Masculin	706060	39,2	66,7	73,5	37,3	70,5	28,3	34,0
	Feminin	525554	30,4	63,3	67,5	31,5	60,2	22,5	19,0
2002	Total	1040497	31,3	65,9	66,6	32,2	62,0	21,5	22,5
	Urban	434371	22,6	65,2	65,2	27,4	56,3	6,4	9,5
	Rural	606126	43,2	69,5	71,1	46,4	67,6	37,0	31,5
	Masculin	605091	35,6	66,1	62,8	31,5	84,4	24,9	30,4
	Feminin	435406	26,7	65,8	68,6	31,7	39,6	18,0	12,3
2003	Total	946401	28,7	63,7	59,5	29,4	64,1	19,7	17,6
	Urban	407138	21,3	63,9	59,2	26,5	58,9	6,1	8,1
	Rural	539263	39,1	62,8	60,4	39,1	69,2	34,2	24,4
	Masculin	566815	33,8	59,5	46,3	32,1	70,0	24,2	24,2
	Feminin	252270	23,5	66,6	66,1	27,2	53,6	15,1	9,7
2004	Total	980279	29,8	65,2	69,2	30,1	64,3	18,9	21,5
	Urban	432772	22,5	65,5	68,8	26,1	60,6	6,5	10,1
	Rural	547507	40,1	63,4	70,4	41,9	67,6	32,6	30,4
	Masculin	566116	33,9	65,9	66,1	32,3	67,8	22,5	28,2
	Feminin	414163	25,6	64,7	70,6	28,1	58,4	15,3	16,7
2005	Total	858480	25,5	77,6	61,2	26,3	58,2	16,8	14,1
	Urban	365604	18,6	75,0	59,4	21,6	55,0	5,6	4,5
	Rural	492877	35,3	97,8	69,2	41,1	61,0	29,2	21,0
	Masculin	504268	29,4	85,2	62,8	28,7	62,6	20,0	18,9
	Feminin	354213	21,5	72,2	60,4	24,3	51,0	13,5	8,3

* Exclusiv persoanele plecate în străinătate pentru o perioadă nedeterminată.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS (2001-2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

4. Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație

Rata șomajului tinde să afecteze din ce în ce mai mult tinerii în vârstă de 15-24 ani cu nivel redus de educație (gimnazial, primar sau fără studii).

Repere europene

În România, nivelul ratei șomajului în cazul tinerilor (15-24 de ani) este apropiat sau chiar mai scăzut în comparație cu cel înregistrat în alte state europene.

În anul 2005 se observă o scădere cu aproximativ 20% a numărului tinerilor în vârstă de 15 –24 ani fără un loc de muncă.

Cu toate acestea, tinerii din această grupă de vârstă continuă să se confrunte cu cele mai mari dificultăți de inserție pe piața muncii, reprezentând aproape 30% din numărul total al șomerilor BIM

Rata șomajului rămâne ridicată, chiar dacă a înregistrat o scădere de aproximativ 1,7 puncte procentuale în comparație cu anul precedent, ajungând la 19,3%.

Rata șomajului la bărbați este cu aproximativ 2,4 puncte procentuale mai ridicată în comparație cu cea înregistrată în cazul femeilor, cele două valori apropiindu-se în comparație cu anul precedent.

Rata șomajului în cazul tinerilor din mediul urban este cu 11,5 puncte procentuale mai ridicată în comparație cu mediul rural. Această diferență a crescut ușor în comparație cu anul precedent. Totuși, în evaluarea acestei situații, trebuie să se țină seama de faptul că foarte mulți tineri din mediul rural fac parte din populația ocupată în agricultură (lucrător agricol neremunerat).

Indicatorul evidențiază adaptarea încă insuficientă a sistemului de educație și formare la cerințele pieței forței de muncă. De asemenea, fenomenul șomajului la tineri reflectă rezervele multor companii de a angaja forță de muncă fără experiență. Astfel, în 2005, 77,1% dintre tinerii fără un loc de muncă în vârstă de 15-24 ani sunt șomeri care nu au lucrat niciodată.

În consecință, se impune o analiză mai atentă a competențelor pe care angajatorii din România le consideră indispensabile pentru succesul companiilor lor și le așteaptă din partea absolvenților.

**Definirea indicatorului/
Note metodologice**

Indicatorul rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație reprezintă ponderea șomerilor BIM din această grupa de vârstă în populația activă de 15-24 ani. Acest indicator măsoară nivelul șomajului în rândul tinerilor și se calculează pe baza informațiilor colectate prin ancheta forței de muncă în gospodării, respectându-se recomandările și standardele BIM.

A. Ansamblul sistemului de învățământ**IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii****4. Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație****4. Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație și pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2005**

		Total		Universitar	Postliceal	Liceal și treapta I	Profesional	Gimnazial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	291595	18,6	17,4	20,7	23,0	20,6	12,3	17,5
	Urban	208431	29,9	16,6	26,3	28,2	30,5	35,8	57,7
	Rural	83164	9,6	20,7	5,5	13,3	11,7	7,0	6,8
	Masculin	178997	19,6	12,1	19,5	24,8	22,4	12,6	19,2
	Feminin	112598	17,2	21,6	21,4	21,2	16,0	11,9	13,7
2001	Total	261412	17,5	21,9	15,7	20,4	19,2	13,0	15,5
	Urban	188662	28,3	23,3	18,0	25,2	30,1	38,7	40,7
	Rural	72751	8,8	12,3	8,8	11,2	10,2	7,0	8,1
	Masculin	150930	17,6	18,3	11,5	19,6	19,5	14,9	14,7
	Feminin	110483	17,4	24,0	18,3	21,2	18,8	10,4	17,4
2002	Total	287688	21,7	25,0	20,3	22,7	23,3	18,0	25,8
	Urban	181426	29,5	26,0	22,8	25,5	30,1	38,4	54,2
	Rural	106262	14,9	20,0	12,3	17,2	16,8	12,8	14,9
	Masculin	167302	21,7	22,4	19,0	17,0	31,1	19,4	22,8
	Feminin	120385	21,7	26,5	20,9	32,5	15,0	15,8	34,0
2003	Total	214902	18,5	20,5	27,1	20,6	19,5	14,4	20,3
	Urban	141917	25,8	21,9	26,8	23,9	26,3	31,2	36,2
	Rural	27985	11,9	13,2	28,2	11,9	13,0	10,3	15,2
	Masculin	127316	18,3	26,6	42,2	20,2	18,6	14,8	19,2
	Feminin	87586	18,7	15,9	19,7	21,0	21,5	13,8	23,3
2004	Total	259853	21,0	20,9	17,4	22,4	21,3	18,3	25,8
	Urban	159489	26,9	21,3	16,5	24,6	25,8	37,8	45,1
	Rural	100364	15,5	18,3	19,5	17,9	17,2	12,4	18,6
	Masculin	163439	22,4	19,5	22,6	23,2	22,2	20,7	27,6
	Feminin	96414	18,9	21,8	15,1	21,5	19,5	14,6	20,2
2005	Total	210262	19,3	27,7	16,9	21,4	21,7	14,6	17,3
	Urban	130485	25,4	26,2	14,1	23,6	25,5	32,1	32,9
	Rural	79766	13,9	41,5	29,6	16,7	18,0	9,8	12,0
	Masculin	130248	20,3	27,3	16,5	23,8	22,2	14,8	20,2
	Feminin	80014	17,9	28,0	17,1	18,8	20,7	14,4	9,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS (2000-2006)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

5. Rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii

Acest indicator reprezintă un important etalon al eficienței externe a sistemului de educație și formare și al impactului diferitelor inițiative de reformă. Tranziția de la școală la viața activă și integrarea în muncă a tinerilor reprezintă o problemă esențială, cu un puternic impact economic și social.

Din păcate, lipsa unor sisteme de monitorizare a absolvenților diferitelor niveluri de educație sau a unor anchete specializate la nivel național nu permite o evaluare reală a eficienței externe a sistemului de educație.

Ancheta complementară privind tranziția de la școală la muncă (în cadrul anchetei AMIGO), realizată în mod regulat la nivel european, oferă informațiile necesare pentru calcularea acestui indicator. Din păcate, ultima anchetă de acest gen a avut loc în anul 1999 (vezi tabel 1), următoarea fiind planificată pentru anul 2009.

Integrarea profesională este din ce în ce mai dificilă pentru tinerii cu nivel redus de educație (ISCED 0-2). România va trebui să se adapteze rapid la cerințele societății cunoașterii în care tinerii slab calificați din punct de vedere profesional riscă să fie marginalizați. Ratele scăzute de inserție ale absolvenților diverselor forme de educație și formare profesională inițială au repercusiuni importante asupra motivației pentru participarea la învățarea pe parcursul întregii vieți și, implicit, asupra dezvoltării capitalului uman.

**Definirea indicatorului/
Note metodologice**

Indicatorul rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii exprimă proporția absolvenților diferitelor niveluri de învățământ care și-au găsit un loc de muncă după un an de la terminarea studiilor.

Acest indicator urmărește evaluarea eficienței externe a sistemului de educație și gradul de adaptare a acestuia la nevoile pieței forței de muncă.

De asemenea, acest indicator, calculat pe niveluri de educație permite identificarea cererii pe piața forței de muncă pentru un anumit nivel de instruire.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV- b. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

5. Rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii

1. Populația care a avut un loc de muncă semnificativ, după vârsta avută în momentul părăsirii sistemului de educație și perioada necesară găsirii primului loc de muncă semnificativ

Perioada	Total	Grupa de vârstă (vârsta avută în momentul părăsirii)					
		Sub 10 ani	10-14 ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani	30-35 ani
Total	1414183	*	78381	936885	334850	59613	3942
Sub 3 luni	707410	-	37995	412186	216604	37271	3354
3-5 luni	12035	-	-	4047	6694	*	-
6-8 luni	94367	-	*	61247	26772	4960	-
9-11 luni	78592	-	2392	58131	16334	*	-
12-17 luni	122209	-	4165	87185	22120	8740	-
18-23 luni	74071	-	3013	53462	14525	3071	-
24 luni și peste	325500	*	29430	260626	31803	2542	*

Obs. Datele se referă la persoanele care au părăsit sistemul de educație (prin absolvire sau abandon) în ultimii 10 ani și care și-au găsit un loc de muncă semnificativ.
Sursa : Modulul « Tranziția de la școală la muncă », Ancheta asupra forței de muncă în gospodării, 2000, INS, 2001.

B. Învățământul preșcolar

I. Costurile educației

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul preșcolar în totalul cheltuielilor pentru educație

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație

3. Costul mediul per preșcolar

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul preșcolar în totalul cheltuielilor pentru educație

Nivelul de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Preșcolar	13,20	13,82	14,53	14,24	15,24

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație

Pondere cheltuieli de personal	2001	2002	2003	2004	2005
Preșcolar	82,12	78,70	75,56	77,78	83,23

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

3. Costul mediul per preșcolar

Nivelul de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Preșcolar	5747.977	7603.110	9749.061	11250.066	1489.836

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

B. Învățământul preșcolar

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere

2. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar

Rata brută de cuprindere școlară a copiilor în vârstă de 3-6 ani care frecventează grădinița a continuat să crească și în anul școlar 2005/2006 – cu aproximativ două puncte procentuale față de anul anterior - astfel încât pentru perioada 2000-2005 creșterea înregistrată se situează la aproape 9 puncte procentuale. Concomitent, proporția elevilor intrați pentru prima oară în clasa I care nu au fost niciodată înscriși în grădiniță repreyintă, în ultimul an, 9%.

Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar a crescut continuu, de la 66,1% în anul 2000, la 74,7% în anul 2005, înregistrând astfel o creștere de aproape 9 puncte procentuale într-o perioadă de 6 ani. În anul școlar 2005/2006, tendința ascendentă s-a menținut, diferența valorii indicatorului față de anul anterior fiind de aproape două puncte procentuale.

Concomitent cu această evoluție pozitivă, discrepanțele pe medii de rezidență tind să se accentueze în defavoarea mediului rural, cu toate că și în aceste arii s-a înregistrat o anumită creștere a ratei de cuprindere, dar cu un ritm mai lent. Dacă în anii 2000-2001 această diferență se situa în jurul a 6 puncte procentuale, în următorii ani – inclusiv la nivelul anului școlar 2005/2006 - aceasta se stabilizează la aproximativ 9 puncte procentuale.

Diferențele între fete și băieți nu sunt semnificative, rata brută de cuprindere în grădiniță a fetelor prezentând un ușor avantaj în raport cu cea a băieților. Diferența în funcție de criteriul sex înregistra în anul școlar 2005/2006 numai un punct procentual: 75,3%, respectiv 74,3%.

Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar urmează, de asemenea, o evoluție ascendentă, creșterea atingând 6 puncte procentuale în perioada 2000-2005. Cel mai important salt se înregistrează la nivelul anului 2002 (ajungând la 90,4% față de 85,5%, în anul anterior), după acest an rata brută de cuprindere stabilizându-se în jurul valorii de 90% (91,5% în anul 2005/2006). În condițiile procesului de generalizare a anului pregătitor pentru școală, creșterea reprezintă un element important, la nivelul ultimului an al intervalului analizat, numai un procent de aproximativ 9% dintre elevii intrați pentru prima oară în clasa I fiind în situația de a nu fi frecventat niciodată grădinița. Se constată, astfel, că un procent ridicat dintre copii beneficiază de pregătire în vederea intrării la școală, proces cu efecte pozitive asupra performanțelor școlare ulterioare ale elevilor, mai ales în condițiile în care vârsta debutului în învățământul obligatoriu a coborât de la 7 la 6 ani.

Deși rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar prezintă importante discrepanțe pe medii de rezidență, în cazul ponderii elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat grădinița, diferențele tind să se atenueze. În anul 2005/2006, aceste diferențe au fost practic anulate.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata brută de cuprindere școlară în învățământul preșcolar exprimă numărul total al elevilor cuprinși în învățământul preșcolar, indiferent de vârstă, ca raport procentual față de totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului preșcolar (3-5/6 ani). Indicatorul se poate calcula pentru fiecare nivel de învățământ.

Indicatorul reprezintă proporția elevilor care au frecventat învățământul preșcolar intrați pentru prima dată în clasa I, exprimată ca raport procentual din numărul total al elevilor intrați pentru prima dată în clasa I.

Elevii intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat grădinița indică faptul că acești copii au participat la programe organizate de educație anterioare învățământului primar, ca fundament al progreselor școlare ulterioare.

B. Învățământul preșcolar

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere

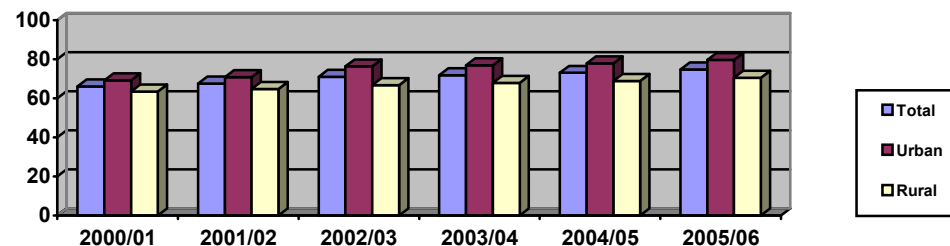
2. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar

1. Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	66,1	67,5	71,0	71,8	73,0	74,7
Urban	69,2	70,8	76,3	76,9	77,8	79,6
Rural	63,4	64,8	66,7	67,9	68,8	70,5
Feminin	67,1	68,6	72,0	72,6	73,6	75,3
Masculin	65,1	66,5	70,2	71,1	72,4	74,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig.1 Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar, pe medii

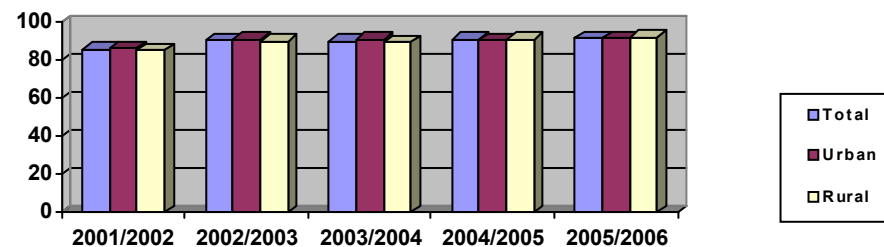

2. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar

	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	85,5	90,4	90,0	90,8	91,5
Urban	86,0	90,7	90,6	90,5	91,3
Rural	85,1	90,0	89,5	91,0	91,7
Feminin	85,8	90,7	90,4	91,0	91,7
Masculin	85,3	90,0	89,6	90,6	91,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 2 Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar, pe medii

B. **Învățământul preșcolar**

III. Participarea la educație

3. Durata medie de frecvență

4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar înregistrează o tendință ascendentă, generată de creșterea ratei specifice de cuprindere la toate vârstele. Cuprinderea în învățământul preșcolar a unei proporții de peste 86% din populația în vârstă de 5 ani constituie o premisă majoră pentru generalizarea grupei pregătitoare pentru școală.

Repere europene

În privința duratei de frecvență a învățământului preșcolar, România se situează pe o poziție intermediară, comparativ cu alte țări europene: înaintea Poloniei – 2,0 ani, Lituaniei – 2,3 ani, Slovaciei – 2,4 ani și chiar a statelor membre UE – 2,6 ani.

Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar, a înregistrat o creștere continuă, în perioada 2000-2005, de la 2,6 ani la 2,9 ani, apropiindu-se de durata oficială de frecvență a acestui nivel de educație.

Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar este ușor diferită pe sexe, în favoarea fetelor, dar se egalizează în ultimii doi ani luați în considerare în cadrul analizei – 2004/2005 și 2005/2006. Diferențele pe medii sunt, de asemenea, reduse, în anul școlar 2005/2006 acestea fiind de 0,3 puncte procentuale (tabel 1). Creșterea duratei de frecvență este consecința creșterii gradului de participare la acest nivel de educație, creștere reflectată atât la nivelul indicatorului „rata brută de cuprindere” (cu 9 puncte procentuale), cât și al ratei specifice de cuprindere pe vârste.

Analiza ratelor specifice de cuprindere pe vârste reflectă, de altfel, creșterea participării la educația de nivel preșcolar a copiilor de toate vârstele cuprinse în grupa de vârstă oficială corespunzătoare acestui nivel. Astfel, la vârstele de 3, 4 și 5 ani, ratele de cuprindere cresc cu valori cuprinse între 16 și 10 puncte procentuale (tabel 2).

O reducere importantă a valorii indicatorului se produce la vârsta de 6 ani în anul școlar 2003/2004 (cu aproape 23 puncte procentuale față de anul anterior), dat fiind că o anumită proporție a copiilor au intrat în învățământul primar, conform noilor prevederi privind coborârea vârstei debutului școlar la 6 ani. După acest an, însă, rata specifică de cuprindere la vârsta de 6 ani se diminuează în anii școlari următori cu aproximativ 3, respectiv 9 puncte procentuale față de 2003/2004. Această reducere semnifică faptul că o proporție tot mai mare de copii își fac debutul în învățământul primar la vârsta de 7 ani. În acest sens este de menționat că, în anul școlar 2005/2006, proporția elevilor de 7 ani înscriși în clasa I a fost mai mare de două treimi (65,3%).

Creșterea ratei de cuprindere la vârstele de 3, 4 și 5 ani este vizibilă atât în cazul fetelor, cât și al băieților (cu un ușor avantaj pentru fete), precum și în mediul urban și rural. În ultimul caz se mențin diferențe mai mari, în special la vârsta de 3 ani, diferențe care se mențin la aproximativ 10 puncte procentuale în ultimii ani, inclusiv în 2005/2006. Ceea ce trebuie, însă, în primul rând remarcat este faptul că 86% dintre copiii în vârstă de 5 ani frecventează învățământul preșcolar în anul 2005/2006 (față de 76,4% în 2000/2001), evoluție importantă în perspectiva generalizării grupei pregătitoare pentru școală.

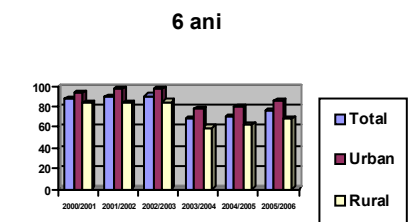
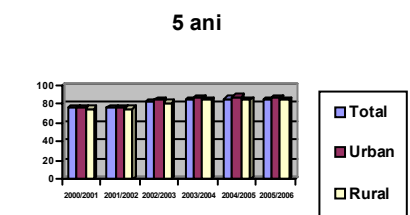
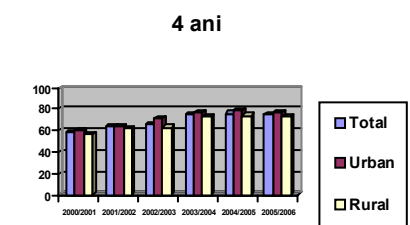
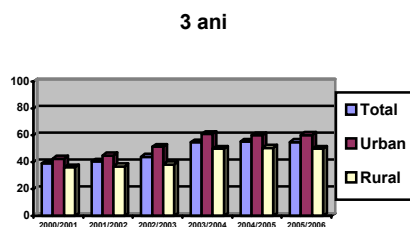
Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul durata medie de frecvență a învățământului preșcolar exprimă numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează un copil de vârstă oficială corespunzătoare acestui nivel de învățământ (3-5/6 ani), presupunând că acesta va fi cuprins în unitățile de învățământ corespunzătoare acestui ciclu. Indicatorul reflectă nivelul general de dezvoltare a sistemului de învățământ din perspectiva numărului de ani pregătire pe care îi parcurg copiii de vârstă oficială corespunzătoare. Acest indicator se poate calcula pentru fiecare nivel de învățământ.

Pentru prezentul raport, în vederea asigurării comparabilității datelor, durata oficială de școlarizare pentru învățământul preșcolar a fost considerată 4 ani (pentru copiii în vârstă de 3-6 ani), deși, începând din 2003, copiii în vârstă de 6 ani aparțin grupei oficiale de vârstă corespunzătoare învățământului primar.

Indicatorul rata specifică de cuprindere școlară pe vârste exprimă procentajul elevilor de o anumită vârstă (din grupa oficială de vârstă corespunzătoare nivelului respectiv de educație) cuprinși în sistemul de educație, indiferent de nivelul de învățământ, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte de vârstă specifică. Indicatorul se poate calcula și pentru fiecare nivel de educație, luându-se în considerare populația de o anumită vârstă (din grupa oficială de vârstă corespunzătoare unui anumit nivel de învățământ) cuprinsă în nivelul respectiv de educație.

Fig. 1. Rata specifică de cuprindere școlară în învățământ preșcolar

B. Învățământul preșcolar

III. Participarea la educație

3. Durata medie de frecvență

4. Rata specifică de cuprindere școlară, pe vârste

2. Rata specifică de cuprindere școlară, pe vârste, în învățământ preșcolar

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002 2003	2003/ 2004	2004 2005	2005/ 2006
3 ani	Total	39,1	40,5	44,1	54,8	55,2	55,0
	Urban	42,6	44,9	51,4	60,9	60,1	60,3
	Rural	36,2	36,9	38,4	49,9	50,8	50,1
	Feminin	40,2	41,7	44,8	56,0	56,1	56,6
	Masculin	38,2	39,4	43,4	53,6	54,2	53,4
4 ani	Total	58,7	63,3	66,5	75,2	75,9	75,0
	Urban	60,7	64,4	70,9	77,1	78,0	77,7
	Rural	57,1	62,3	62,9	73,7	74,1	72,7
	Feminin	60,1	64,3	67,9	76,1	76,9	75,5
	Masculin	57,4	62,3	65,1	74,3	74,9	74,6
5 ani	Total	76,4	76,6	83,2	85,7	86,2	86,0
	Urban	77,5	77,6	84,6	86,7	88,3	88,1
	Rural	75,5	75,7	82,1	84,8	84,5	84,3
	Feminin	77,7	78,0	84,0	86,7	86,5	86,3
	Masculin	75,3	75,2	82,5	84,7	85,9	85,8
6 ani	Total	87,9	89,9	90,4	67,8	70,3	76,5
	Urban	93,8	96,7	97,4	78,0	80,1	85,8
	Rural	83,0	84,4	84,7	59,5	61,9	68,6
	Feminin	88,6	90,8	91,3	67,8	70,5	76,4
	Masculin	87,3	89,2	89,6	67,8	70,1	76,6

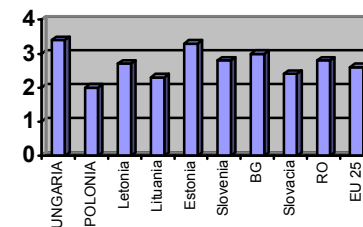
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

1. Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	2,6	2,7	2,7	2,8	2,9	2,9
Urban	2,8	2,8	3,0	3,0	3,1	3,1
Rural	2,5	2,6	2,7	2,7	2,7	2,8
Feminin	2,7	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9
Masculin	2,6	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig.2 Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar, la vârstele de 3-7 ani - date comparative (2002)

Sursa: Eurostat, 2004.

C. Învățământul primar și gimnazial

I. Costurile educației

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul primar și gimnazial în totalul cheltuielilor pentru educație

2. Cheltuieli de personal

3. Costul mediu per elev

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul primar și gimnazial în totalul cheltuielilor pentru educație

Nivelul de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Primar	19,71	19,72	20,72	52,04*	48,80*
Gimnazial	34,39	32,63	31,71		

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

* Date cumulate pentru cele două niveluri de învățământ

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație, la nivelul învățământului primar și gimnazial

Pondere cheltuieli de personal, pe niveluri de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Primar	83,86	84,98	80,13	78,81	98,18*
Gimnazial	84,19	84,13	80,29	78,60	

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

* Date cumulate pentru cele două niveluri de învățământ

3. Costul mediu per elev

Nivelul de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Primar	4921.464	6571.501	8545.140	13133.854*	1903.404*
Gimnazial	6953.898	8818.394	11459.521		

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

* Date cumulate pentru cele două niveluri de învățământ

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere școlară

Trendul ascendent privind participarea la educația de nivel primar și gimnazial continuă și în anul școlar 2005/2006. Se mențin, însă, disparități importante pe medii de rezidență, în special la nivelul învățământului gimnazial.

Rata brută de cuprindere școlară pe ansamblul învățământului primar și gimnazial înregistrează o tendință ascendentă începând din anul școlar 2003/2004. Comparativ cu acest an, în 2005/2006 creșterea se situează la aproximativ 4 puncte procentuale: 101,5% față de 97,9% (tabel 1). Tendințe similare se constată atât în cazul populației feminine, cât și masculine, precum și la nivelul celor două medii de rezidență. Se mențin, însă diferențe pe sexe (de aproximativ două puncte procentuale în ultimii ani școlari) în favoarea băieților, precum și între mediul urban și rural. În anul școlar 2005/2006, diferența între ariile rurale și mediul urban atinge valoarea maximă din întregul interval analizat – aproximativ 10 puncte procentuale.

Tendința ascendentă înregistrată pe ansamblul celor două cicluri de învățământ se manifestă, în general, atât la nivelul învățământului primar, cât și gimnazial. În învățământul primar, însă (tabel 2), în ultimii doi ani școlari se observă o diminuare a valorii indicatorului cu aproximativ 1, respectiv 3 puncte procentuale comparativ cu anul școlar 2003/2004, consecință, printre altele, a reducerii treptate a numărului copiilor în vârstă de 6 ani care intră în clasa I.

Evoluții similare se constată și pe medii de rezidență și sexe. În gimnaziu, rata brută de cuprindere își continuă trendul ascendent de-a lungul întregului interval de referință (cu excepția anului 2001/2002), în anul școlar 2005/2006 atingând valoarea maximă – 97,4% (tabel 3). Cu toată această tendință pozitivă, pentru ariile rurale riscul participării reduse la educația de nivel gimnazial continuă să se mențină. În acest sens, valoarea ratei de cuprindere de 90,1% înregistrată în anul școlar 2005/2006 în mediul rural și diferența de aproximativ 14 puncte procentuale față de mediul urban sunt ilustrative.

Ca tendință generală, datele prezentate reflectă o creștere considerabilă, începând din anul școlar 2003/2004, a valorilor ratei brute de cuprindere pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, dar îndeosebi în ciclul primar. Această creștere se explică, însă, prin intrarea în vigoare a prevederilor noii Legi a învățământului care stipulează coborârea vârstei de intrare în învățământul obligatoriu la 6 ani. Ca urmare, în acest an școlar (dar și în următorii, în proporție mai redusă, însă) au intrat în clasa I atât elevi în vârstă de 7, cât și de 6 ani.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Valorile ratelor de cuprindere școlară, care la nivelul învățământului primar depășesc cu mult, în ultimii ani, 100%, reflectă faptul că sistemul de învățământ dispune de capacitatea necesară de a cuprinde toți copiii din grupa oficială de vârstă corespunzătoare acestui nivel de educație. Mai mult, chiar, având în vedere că în anul școlar 2003/2004 au fost școlarizați în clasa I copiii care aparțin la două cohorte de vârstă – de 6 și de 7 ani (sau o proporție importantă dintre aceștia) – se poate considera ca satisfăcătoare capacitatea sistemului de învățământ, din perspectiva resurselor materiale (infrastructură) și umane. Un factor important care a permis această situație se concretizează, însă, și în tendința demografică descendentă înregistrată încă de la începutul anilor '90, tendință care a generat reducerea efectivelor școlare.

C. Învățământul primar și gimnazial
III. Participarea la educație
1. Rata brută de cuprindere școlară

1. Rata brută de cuprindere în învățământul primar și gimnazial

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
TOTAL	97,2	97,0	97,9	100,3	100,3	101,5
Urban	98,1	98,6	101,0	103,0	100,2	106,7
Rural	96,2	95,2	94,7	97,6	100,4	96,6
Feminin	96,6	96,3	97,2	99,5	99,4	100,7
Masculin	97,8	97,7	98,6	101,1	101,2	102,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Rata brută de cuprindere în învățământul primar

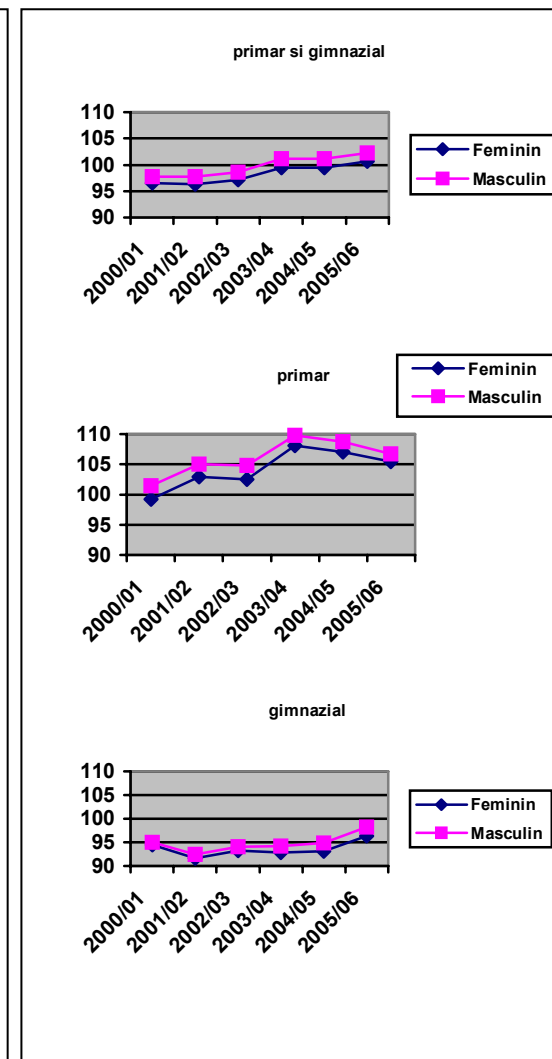
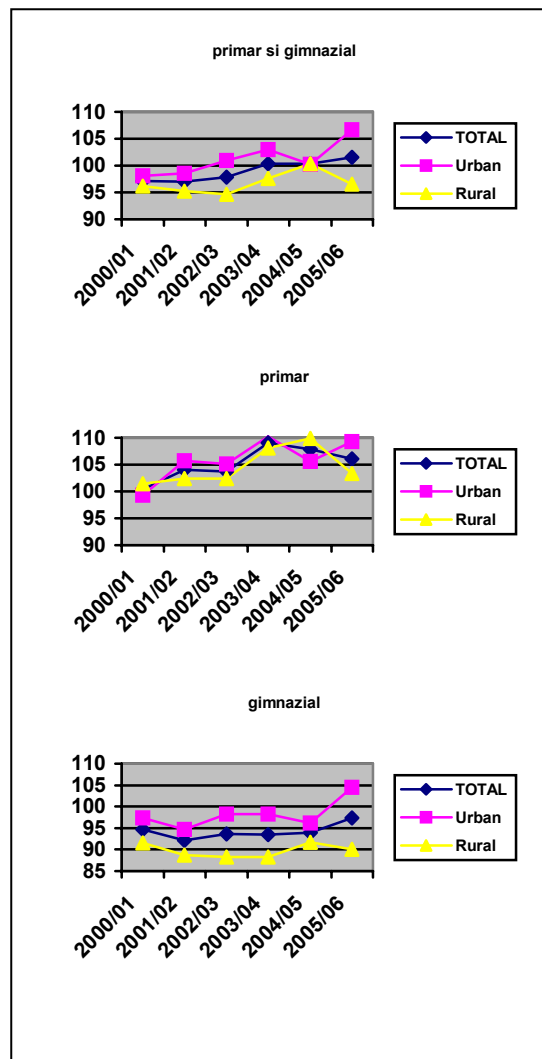
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
TOTAL	100,3	104,0	103,7	109,1	107,9	106,1
Urban	99,3	105,7	105,1	110,2	105,6	109,3
Rural	101,4	102,4	102,4	108,1	109,9	103,3
Feminin	99,2	102,9	102,5	108,1	107,0	105,4
Masculin	101,4	105,0	104,8	109,8	108,7	106,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

3. Rata brută de cuprindere în învățământul gimnazial

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
TOTAL	94,7	92,1	93,7	93,5	94,0	97,4
Urban	97,3	94,7	98,3	98,2	96,1	104,5
Rural	91,5	88,7	88,2	88,3	91,7	90,1
Feminin	94,5	91,6	93,2	92,8	93,1	96,4
Masculin	95,0	92,5	94,0	94,2	94,9	98,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

C. Învățământul obligatoriu de 10 ani

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere școlară

La trei ani după prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani măsura nu și-a atins încă ținta, fapt care impune, în continuare, asigurarea de oportunități corespunzătoare și aplicarea unor soluții eficiente de stimulare a participării la educație în special în mediul rural.

Rata brută de cuprindere școlară în învățământul obligatoriu de 10 ani se menține și în anul școlar 2005/2006 la valori similare cu cele înregistrate în primii doi ani de la intrarea în vigoare a prevederilor noii Legi a învățământului privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani - aproximativ 96% (tabel 1). În același an școlar, diferențele pe sexe se diminuează la aproximativ un punct procentual în favoarea băieților, comparativ cu 3 puncte procentuale în anul anterior. Valorile indicatorului sunt însă supradimensionate dată fiind acțiunea unei alte prevederi a Legii învățământului referitoare la coborârea vârstei debutului școlar de la 7 la 6 ani, fapt ce a determinat intrarea în clasa I, începând cu anul școlar 2003/2004, atât a copiilor în vârstă de 7 ani, cât și a unei anumite proporții dintre copiii de 6 ani. Se poate astfel estima – deși seriile de date nu sunt comparabile - că rata de participare la învățământul obligatoriu (în structura actuală) s-a diminuat semnificativ față de rata de participare la acest nivel de educație (cu durata de 8 ani) înregistrată în anii anteriori (aproximativ 98% în 2002/2003). În concluzie, la trei ani după intrarea în vigoare a prevederilor privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani acestea nu și-au atins încă ținta, sau nu în suficientă măsură, o proporție importantă dintre elevi intrerupându-și prematur studiile.

Concluzia este susținută și de evoluția ratei brute de cuprindere a elevilor în învățământul gimnazial, clasele IX-X de liceu și anii I și II de învățământ profesional și de ucenici (SAM) în perioada. Astfel, valoarea acestui indicator a crescut cu mai puțin de două puncte procentuale în anii școlari 2004/2005 și 2005/2006, comparativ cu anul 2003/2004: de la 88,5% la puțin peste 90% (tabel 2), creșterea fiind ușor mai ridicată în cazul băieților. Rata brută de cuprindere în clasele IX-X de liceu și anii I și II de învățământ profesional și de ucenici (SAM) reflectă o tendință și mai îngrijorătoare. Astfel, la nivelul anului școlar 2005/2006 valoarea indicatorului scade cu 4 puncte procentuale față de anul anterior, ajungând, practic, la o valoare similară cu cea înregistrată în anul școlar 2000/2001: 80,0% față de 79,2%. Tendința este asemănătoare atât în cazul fetelor, cât și al băieților, cu diferențe nesemnificative. Indicatorul analizat evidențiază faptul că o parte importantă dintre tinerii de vârstă corespunzătoare nu beneficiază încă de măsura privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu. Se impune astfel necesitatea identificării cauzelor participării încă reduse la educația de acest nivel, asigurarea oportunităților corespunzătoare și aplicarea unor soluții eficiente de stimulare.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Valorile ratei brute de cuprindere în învățământul obligatoriu și chiar în învățământul secundar superior vor fi distorsionate pentru o perioadă de încă 8-10 ani, până la ieșirea din sistemul de învățământ preuniversitar a elevilor (de 6 și 7 ani) care au intrat în clasa I în anul școlar 2003/2004.

În vederea identificării unor posibile obstacole pentru succesul măsurii de prelungire a duratei învățământului obligatoriu la 10 ani ar fi relevante ratele brute de cuprindere în învățământul obligatoriu (cu actuala structură), pe medii de rezidență. În prezent, nu sunt însă disponibile informații privind elevii înscriși în învățământul liceal și în școlile de arte și meserii, pe clase, respectiv pe ani de studii, și pe medii de rezidență (după domiciliul părinților).

C. Învățământul obligatoriu de 10 ani

III. Participarea la educație

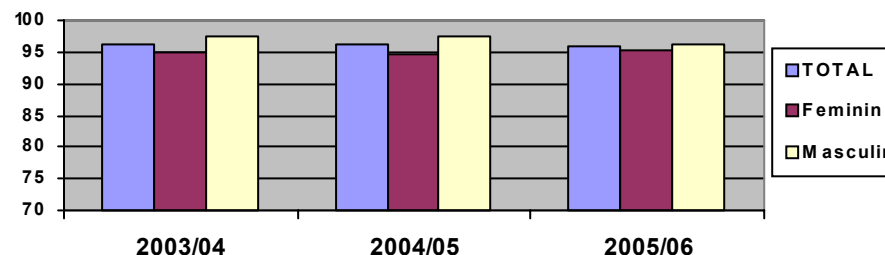
1. Rata brută de cuprindere școlară

1. Rata brută de cuprindere în învățământul obligatoriu de 10 ani (învățământul primar și gimnazial, clasele IX-X de liceu și anul I și II SAM)

	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Total	96,3	96,1	95,8
Feminin	95,0	94,7	95,3
Masculin	97,6	97,5	96,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Rata bruta de cuprindere in clasele IX-X de liceu si anul I si II invatamant profesional si de ucenici (SAM), pe sexe

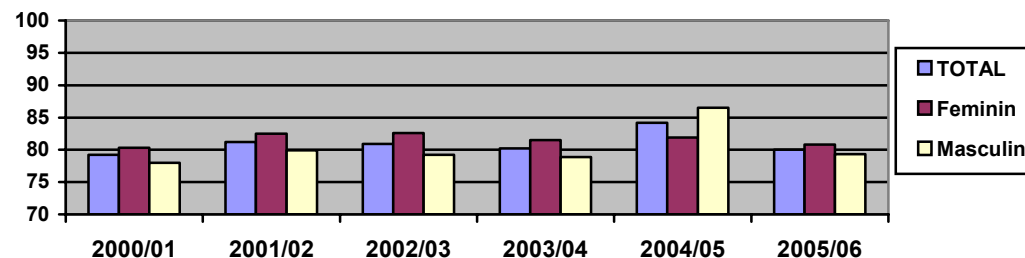

2. Rata brută de cuprindere în gimnaziu, clasele IX-X de liceu și anii I și II învățământ profesional și de ucenici (SAM)

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
TOTAL	89,8	88,5	89,2	88,5	90,2	90,3
Feminin	90,0	88,6	89,5	88,5	88,6	90,0
Masculin	89,6	88,4	88,8	88,4	91,7	90,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Rata bruta de cuprindere in clasele IX-X de liceu si anul I si II invatamant profesional si de ucenici (SAM), pe sexe

3. Rata brută de cuprindere în clasele IX-X de liceu și anul I și II învățământ profesional și de ucenici (SAM)

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
TOTAL	79,2	81,2	80,9	80,2	84,2	80,0
Feminin	80,3	82,5	82,6	81,5	81,9	80,8
Masculin	78,0	79,9	79,2	78,9	86,5	79,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație

2. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial sau a oricărui nivel de învățământ nu coincide cu durata oficială prevăzută. Aceasta poate fi influențată de factori diferiți: în primul rând de rata de participare a copiilor la educația preșcolară, implicit rata abandonului școlar, rata repetenței ș.a.

Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial a atins 7,6 ani în anul școlar 2005/2006. Se mențin însă diferențe importante între mediul urban și rural, în defavoarea populației de vârstă școlară din ariile rurale, în același an diferența fiind de 0,7 ani.

Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial, în ansamblu, a înregistrat o valoare relativ constantă în perioada 2000-2005. Durata maximă se constată în primul an al intervalului de referință - 7,7 ani, în următorii patru ani aceasta stabilizându-se la 7,5 ani. La nivelul anului 2005/2006 intervine o creștere ușoară a duratei medii de frecvență, aceasta ajungând la 7,6 ani (tabel 1), consecință a creșterii ratei specifice de cuprindere la vârstele de 8 și 10 ani. În ultimii patru ani, durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial, în ansamblu, este identică la populațiile de ambele sexe.

Se înregistrează, însă, diferențe pe medii de rezidență care oscilează între 0,1-0,7 ani pe parcursul perioadei de referință, maximul fiind atins în anul școlar 2005/2006.

În ciclul primar variațiile în funcție de criteriile sex și mediu de rezidență sunt practic inexistente, cu excepția ultimului an când diferența între mediul urban și rural atinge 0,3 ani (tabel 2, Fig. 1). La nivelul învățământului gimnazial diferențele sunt mai importante, fiind cuprinse între 0,2-0,5 ani (tabel 3, Fig. 2), cu tendință de creștere spre ultimul an al intervalului.

Diferențele, pe medii de rezidență, în ceea ce privește durata medie de frecvență a învățământului evidențiază, la fel ca și alți indicatori, situația defavorizată a populației de vârstă școlară din ariile rurale.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație

2. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial

1. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	7,7	7,5	7,5	7,5	7,5	7,6
Urban	7,7	7,6	7,7	7,8	7,6	7,9
Rural	7,6	7,3	7,2	7,3	7,5	7,2
Feminin	7,6	7,4	7,5	7,5	7,5	7,6
Masculin	7,7	7,5	7,5	7,5	7,5	7,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Durata medie de frecvență a învățământului primar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	3,8	3,8	3,7	3,8	3,7	3,8
Urban	3,8	3,8	3,8	3,9	3,7	3,9
Rural	3,8	3,7	3,7	3,7	3,8	3,6
Feminin	3,8	3,7	3,7	3,8	3,7	3,8
Masculin	3,8	3,8	3,7	3,8	3,8	3,8

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

3. Durata medie de frecvență a învățământului gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	3,6	3,4	3,5	3,4	3,5	3,5
Urban	3,7	3,5	3,6	3,6	3,6	3,8
Rural	3,5	3,3	3,2	3,2	3,4	3,3
Feminin	3,6	3,4	3,5	3,5	3,5	3,6
Masculin	3,6	3,4	3,4	3,4	3,4	3,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 1. Durata medie de frecvență a învățământului primar

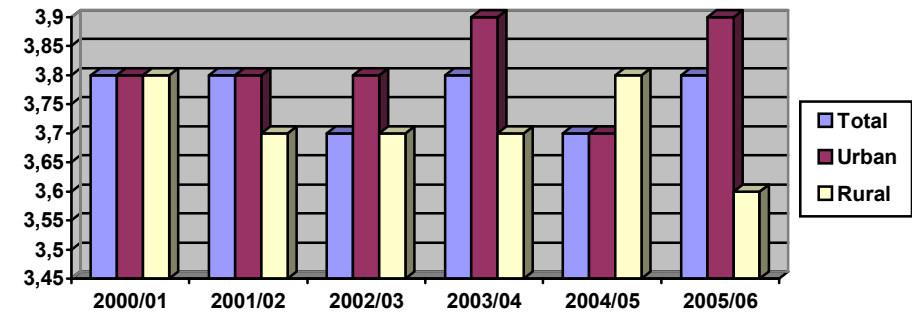
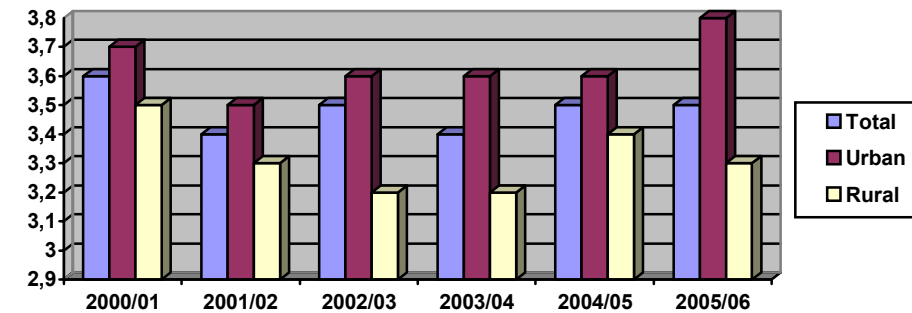

Fig. 2. Durata medie de frecvență a învățământului gimnazial

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație

3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

Ratele specifice de cuprindere pe vârste înregistrează, în general, tendințe ascendente. La nivelul anului școlar 2005/2006 se produce, însă, o diminuare semnificativă a ratei specifice de cuprindere la vârsta de 6 ani.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Ratele specifice de cuprindere pentru vârstele oficiale corespunzătoare debutului, respectiv finalului unui anumit nivel de învățământ trebuie considerate în relație cu ratele specifice populației de aceleași vârste care se regăsesc în nivelul inferior, respectiv superior de educație. De exemplu, rata specifică de cuprindere a populației în vârstă de 11 ani cuprinsă în învățământul primar se cumulează cu rata specifică de cuprindere a populației de aceeași vârstă cuprinsă în învățământul gimnazial.

Ratele specifice de cuprindere școlară pe vârste, în perioada 2000-2005, prezintă tendințe oscilante. Pentru vârsta de 6 ani, de exemplu, la nivelul anului școlar 2003/2004, asistăm, practic, la o dublare a acesteia: 41,7% față de 21,9% în 2002/2003 (tabel 1, Fig.1). Creșterea ratei de participare la această vârstă în anul menționat reprezintă efectul intrării în vigoare la această dată a prevederii Legii învățământului referitoare la coborârea vârstei debutului școlar la 6 ani. Creșterea a fost mai mare în mediul rural – 45,2% față de 37,4% în mediul urban. După acest an, însă, rata specifică de cuprindere la vârsta de 6 ani se reduce semnificativ, ajungând în 2005/2006 la 27,2%, semn că prevederile legale respective și-au diminuat efectele.

La celelalte vârste (cuprinse în grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar) tendința pentru intervalul de referință a fost ușor, dar constant ascendentă. O excepție se înregistrează la populația în vârstă de 7 ani la care rata specifică de cuprindere a scăzut în ultimul an cu aproape trei puncte procentuale: de la 94,7% la 91,9%. Sporirea ratelor de cuprindere la celelalte vârste (din grupa oficială de vârstă) a determinat, de altfel, și creșterea, în anul 2005/2006, a duratei medii de frecvență a învățământului primar.

În învățământul gimnazial, evoluția ratelor specifice de cuprindere este diferită de la o vârstă la alta. Astfel, în anul școlar 2005/2006, comparativ cu anul anterior, tendința este descendentă la vârstele de 11 ani (dar crește, în același timp, proporția elevilor de aceeași vârstă cuprinși în învățământul primar) și 13 ani (cu aproape 4 puncte procentuale). Un trend ascendent se constată la vârstele de 12, dar în special la 14 ani. În ultimul caz creșterea este spectaculoasă – cu 14 puncte procentuale – aceasta fiind parțial explicată prin diminuarea ratei specifice de cuprindere la 14 ani în învățământului liceal și profesional.

Este de semnalat, de asemenea, atât pentru învățământul primar, cât și gimnazial, proporția destul de ridicată a elevilor care depășesc vârsta oficială corespunzătoare nivelului respectiv (aproximativ 14% elevi în vârstă 11 ani în învățământul primar și 12% elevi de 15 ani în învățământul gimnazial, în anul școlar 2005/2006) – tabelele 1 și 2. În cazul acestora poate fi vorba fie de un debut școlar întârziat, fie de fenomenul repetenței, ultimul cu impact asupra eficienței interne a sistemului de educație.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație

3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

Fig1 Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ primar

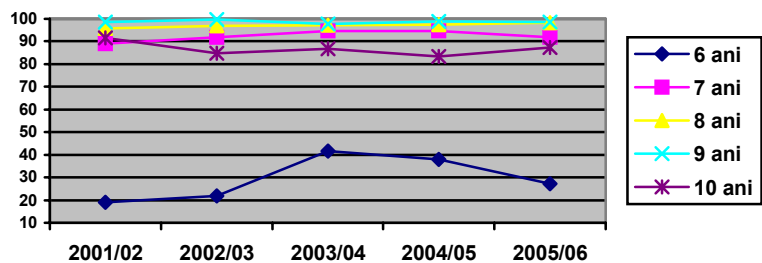
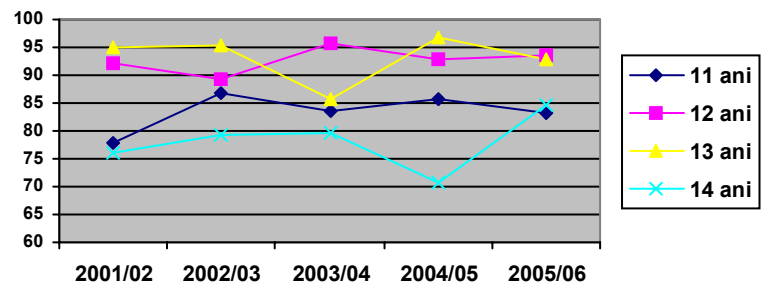

Fig. 2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ gimnazial

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație

3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ primar

		2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
6 ani	Total	19,0	21,9	41,7	37,8	27,2
	Urban	18,6	20,9	37,4	32,7	25,9
	Rural	19,3	22,6	45,2	42,1	28,3
	Feminin	19,4	22,5	42,5	38,9	28,1
7 ani	Total	18,6	21,3	40,9	36,7	26,4
	Urban	89,1	91,9	94,7	94,7	91,9
	Rural	92,0	94,9	97,9	93,8	96,2
	Feminin	86,6	89,3	92,1	95,4	88,1
8 ani	Total	89,3	91,9	94,8	94,3	92,4
	Urban	88,9	91,8	94,7	95,1	91,3
	Rural	95,8	96,8	97,2	97,6	98,3
	Feminin	97,3	99,3	99,7	96,5	100,7
9 ani	Total	94,5	94,8	95,2	98,6	96,2
	Urban	95,6	96,4	97,3	97,6	97,6
	Rural	96,1	97,2	97,1	97,6	98,9
	Feminin	98,7	99,6	97,7	99,0	98,5
10 ani	Total	100,0	100,0	100,0	98,4	102,4
	Urban	96,7	98,1	95,7	99,5	95,1
	Rural	98,5	99,0	97,1	99,0	98,5
	Feminin	98,8	100,0	98,3	99,0	98,5
11 ani	Total	91,6	84,8	86,8	83,4	87,3
	Urban	91,8	86,2	89,1	83,6	91,3
	Rural	91,3	83,5	84,8	83,2	83,7
	Feminin	90,4	84,0	85,9	82,2	86,7
12 ani	Total	92,7	85,6	87,6	84,5	87,9
	Urban	11,2	13,3	12,8	12,5	13,7
	Rural	9,6	11,9	11,6	11,4	12,9
	Feminin	13,2	14,9	13,9	13,6	14,4
13 ani	Total	9,9	11,8	11,3	11,2	12,3
	Urban	12,5	14,8	14,2	13,7	15,0
	Rural	5,6	5,1	6,1	6,0	6,0
	Feminin	4,6	4,4	5,3	5,5	6,1
14 ani	Total	6,8	6,1	6,9	6,5	6,0
	Urban	4,4	4,0	4,6	4,6	4,7
	Rural	6,7	6,3	7,5	7,4	7,4
	Feminin	6,7	6,3	7,5	7,4	7,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ gimnazial

		2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
11 ani	Total	77,8	86,7	83,6	85,7	83,2
	Urban	80,5	92,5	89,1	89,5	90,5
	Rural	74,6	80,6	78,3	82,0	76,5
	Feminin	78,8	88,0	84,7	86,6	84,0
12 ani	Total	76,9	85,5	82,6	84,8	82,4
	Urban	92,2	89,3	95,7	92,7	93,7
	Rural	94,5	92,2	100,0	95,3	101,0
	Feminin	90,0	85,4	90,2	90,1	86,7
13 ani	Total	92,6	88,3	96,2	93,1	94,0
	Urban	91,9	89,7	95,3	92,4	93,4
	Rural	95,0	95,5	85,7	96,8	93,0
	Feminin	97,7	99,8	90,1	99,0	98,4
14 ani	Total	91,5	90,3	80,8	94,3	87,4
	Urban	95,9	95,7	86,2	97,2	93,4
	Rural	94,2	95,3	85,3	96,5	92,4
	Feminin	76,1	79,3	79,7	70,6	84,5
15 ani	Total	79,2	83,9	83,1	72,0	89,4
	Urban	72,1	73,6	75,6	68,9	78,8
	Rural	75,5	79,4	79,3	70,4	84,4
	Feminin	76,7	79,2	80,1	70,8	84,5
16 ani	Total	13,9	12,6	12,8	13,0	12,3
	Urban	13,3	12,5	12,4	12,0	11,9
	Rural	14,7	12,7	13,2	14,3	12,7
	Feminin	11,8	10,5	10,7	10,8	10,2
17 ani	Total	15,9	14,5	14,7	15,1	14,3
	Urban	4,7	5,1	4,9	5,5	6,0
	Rural	5,3	5,9	5,9	6,2	7,0
	Feminin	3,7	4,0	3,8	4,3	4,7
18 ani	Total	3,0	3,5	3,2	3,7	4,0
	Urban	6,2	6,7	6,6	7,2	8,0
	Rural	6,2	6,7	6,6	7,2	8,0
	Feminin	6,2	6,7	6,6	7,2	8,0

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Eficiența internă a sistemului de educație

4. Rata abandonului școlar

5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație a tinerilor în vârstă de 18-24 ani

În condițiile creșterii continue a ratei abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial, rămâne încă problematică atingerea țintei stabilite de UE în perspectiva anului 2010 – reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului de educație la cel mult 10%.

Repere europene

Datele comparative privind indicatorul rata de părăsire timpurie a sistemului de educație a tinerilor în vârstă de 18-24 ani ilustrează faptul că România continuă să se situeze mult sub nivelul statelor membre sau care au aderat recent la UE. La nivelul anului 2005, valoarea indicatorului pentru România înregistra 20,8%, spre deosebire de țări precum Slovenia – 4,3%, Polonia – 5,5%, Republica Cehă – 6,4%, statele membre UE – 14,9%.

Pe parcursul perioadei 2000-2005, abandonul școlar (calculat prin metoda „intrare-ieșire”) a înregistrat un trend continuu ascendent, atât pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, cât și pe cele două cicluri ale acestuia. Creșterea este, la nivelul celor două cicluri, de la 0,6% în anul școlar 2000/2001 la 1,5% în 2003/2004 și, respectiv, 1,7% în 2004/2005 (tabel 1). Se observă, așadar, că și la nivelul anului școlar 2004/2005 continuă o tendință îngrijorătoare privind participarea la educație și eficiența internă a acesteia. În același interval (2000-2005), în învățământul primar creșterea a fost de la 0,6% la 1,3% (tabel 2), iar în gimnaziu de la 0,6% la 2,0% (tabel 3). Se observă, astfel, că în intervalul de referință, rata abandonului școlar anual a crescut de aproximativ trei ori pe ansamblul nivelului primar și gimnazial, respectiv în ciclul gimnazial și de peste două ori în învățământul primar.

Luând în considerare numai ultimul an al perioadei de referință, pentru fiecare ciclu se constată o rată mai ridicată a abandonului în mediul rural, comparativ cu zonele urbane: 1,4%, respectiv 1,3% la nivelul învățământului primar și 2,2%, respectiv 1,8% în gimnaziu. Acest dezavantaj manifestă o tendință descendentă, generată, însă, nu de reducerea nivelului indicatorului în mediul rural, ci de creșterea acestuia și în zonele urbane.

Evaluarea pierderilor școlare pe baza altei metode - analiza cohortelor aparente de elevi - evidențiază faptul că de-a lungul perioadei 2000-2005 fiecare cohortă - inclusiv cea care a finalizat studiile în anul școlar 2004/2005 - a pierdut pe parcursul unui ciclu de învățământ - prin abandon, repetenție, migrație, deces - peste 10-12% din efectivul de intrare în sistemul de educație, ceea ce reprezintă aproape 25% pe parcursul învățământului obligatoriu (tabel 4, Fig. 1). Cohortelor de elevi care finalizează ciclul primar, respectiv gimnazial în anul școlar 2004/2005 le corespunde cea mai ridicată rată a pierderilor de pe parcursul întregului interval analizat: 11,3%, respectiv 14,7%. Abandonul școlar (care include, totuși, migrația și cazurile de deces, pe lângă abandonul propriu-zis), estimat prin aplicarea unei corecții datelor care reflectă pierderile școlare pe cohortă, reflectă aceeași situație: rata abandonului școlar la nivelul acelorași cohorte este de 9,4%, respectiv 11,9%.

Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație a scăzut în 2005 cu peste două puncte procentuale față de anul 2004 (tabelele 5 și 6, Fig. 2). Cu toate acestea, perspectiva atingerii țintei stabilite de UE – reducerea valorii acestui indicator la maximum 10% până în anul 2010 – este încă problematică dacă luăm în considerare tendințele ascendente înregistrate de abandonul școlar în ciclul primar și gimnazial.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata abandonului școlar reprezintă diferența între numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel aflat în evidență la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca raport procentual față de numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar. Acest indicator permite evaluarea eficienței interne a sistemului de educație. Este, totodată, un indicator important pentru analizarea și proiectarea fluxurilor de elevi în cadrul unui nivel de educație. Rata ideală a abandonului trebuie să se apropie de 0; o rată ridicată a abandonului evidențiază serioase probleme privind eficiența internă a sistemului de educație.

O metodă simplificată de calculare a ratei abandonului școlar pe cohortă constă în raportarea numărului de absolvenți ai unui nivel de învățământ la numărul elevilor înscriși în anul I al ciclului respectiv de învățământ. Corecția aplicată în estimarea abandonului pe cohortă constă în calcularea diferenței dintre rata pierderilor pe ciclu și rata repetenției la nivelul clasei finale a fiecărui nivel de învățământ (a IV-a, respectiv a VIII-a), această diferență nemăfiind acoperită de rata elevilor în situație de repetenție din anul anterior, așa cum se întâmplă pe parcursul celorlalți ani școlari.

Indicatorul rata de părăsire timpurie a sistemului de educație reprezintă proporția populației în vârstă de 18-24 ani cu nivel gimnazial de educație sau care nu și-a completat studiile gimnaziale și care nu urmează nici o formă de educație și formare profesională, din totalul populației în vârstă de 18-24 ani. Indicatorul poate fi considerat și în categoria celor care vizează participarea la formarea profesională continuă (educația permanentă).

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Eficiența internă a sistemului de educație

4. Rata abandonului școlar

5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație a tinerilor în vârstă de 18-24 ani

1. Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	0,6	1,2	1,2	1,5	1,7
Urban	0,7	1,4	1,2	1,3	1,5
Rural	0,6	1,0	1,3	1,7	1,8
Feminin	0,6	1,1	1,6	1,3	1,4
Masc.	0,7	1,3	0,9	1,7	1,9

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006

2. Rata abandonului școlar în învățământ primar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	0,6	1,0	0,9	1,2	1,3
Urban	0,7	1,2	1,0	1,0	1,3
Rural	0,5	0,8	0,9	1,4	1,4
Feminin	0,6	0,9	0,8	1,1	1,2
Masculin	0,6	1,0	1,1	1,4	1,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

3. Rata abandonului școlar în învățământ gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	0,6	1,4	1,5	1,7	2,0
Urban	0,6	1,5	1,4	1,4	1,8
Rural	0,6	1,2	1,6	2,1	2,2
Feminin	0,5	1,2	2,3	1,5	1,7
Masculin	0,7	1,6	0,7	2,0	2,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

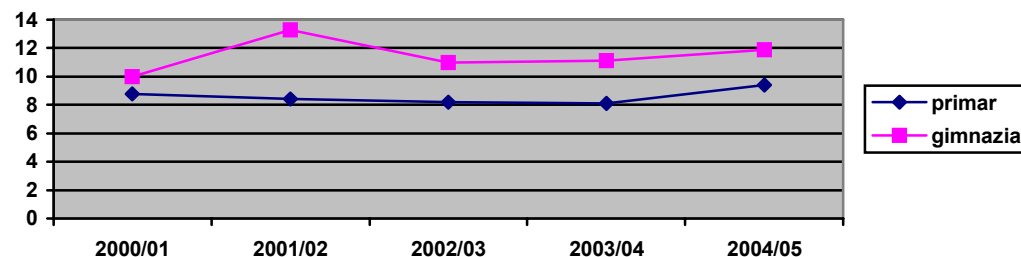
4. Pierderile școlare pe cohortă în învățământul primar și gimnazial, pe medii, în perioada 2001-2005

An absolv.	2000/2001			2001/2002			2002/2003			2003/2004			2004/2005		
	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a / VIII	Abandon școlar*	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a / VIII	Abandon școlar*	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a / VIII	Abandon școlar*	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a / VIII	Abandon școlar*	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a / VIII	Abandon școlar*
Primar	11,6	2,8	8,8	10,9	2,5	8,4	10,3	2,1	8,2	10,0	1,9	8,1	11,3	1,9	9,4
Urban	10,3	1,8	8,5	8,8	1,6	7,2	7,2	1,4	5,8	6,9	1,3	5,6	8,0	1,4	6,6
Rural	13,1	3,9	9,2	13,0	3,4	9,6	13,2	2,9	10,3	12,8	2,5	10,3	14,1	2,4	11,7
Gimn.	12,2	2,2	10,0	12,6	2,1	10,5	13,3	2,3	11,0	13,4	2,3	11,1	14,7	2,8	11,9
Urban	10,2	1,8	8,4	10,4	1,7	8,7	10,8	2,0	8,8	10,4	1,9	8,5	11,5	2,4	9,1
Rural	15,1	2,8	12,3	15,7	2,6	13,1	16,6	2,6	14,0	17,1	2,7	14,4	18,7	3,4	15,3

* Inclusive cazurile de deces și migrație.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 1. Rata abandonului școlar, pe cohortă, în învățământul primar și gimnazial

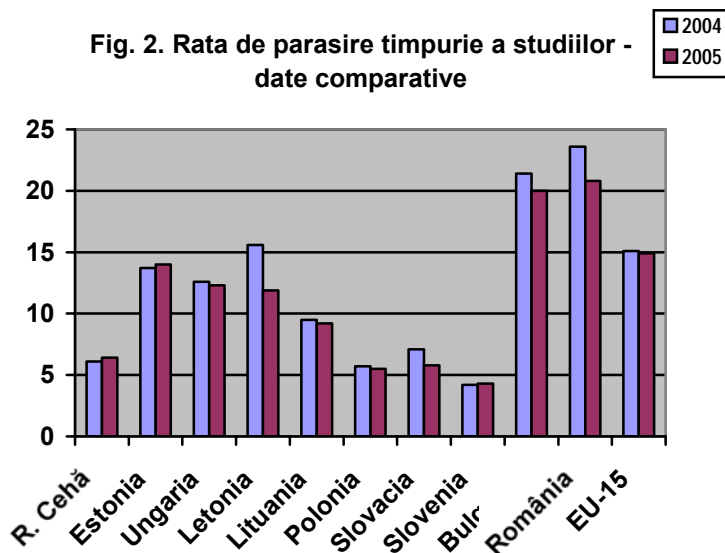
C. Învățământul primar și gimnazial

III. Eficiența internă a sistemului de educație

4. Rata abandonului școlar

5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație a tinerilor în vârstă de 18-24 ani

Fig. 2. Rata de parasire timpurie a studiilor - date comparative

5. Rata de părăsire timpurie a studiilor, în România

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
19,7	19,1	21,5	22,3	21,3	23,2	23,2	23,6	20,8

Sursa: Europa Website (indicatori structurali).

6. Rata de părăsire timpurie a studiilor – date comparative

Anul	R. Cehă	Estonia	Ungaria	Letonia	Lituania	Polonia	Slovacia*	Slovenia	Bulgaria	România	UE 15
2002	5,5	12,6	12,2	19,5	14,3	7,6	5,6	4,8	21,0	23,2	16,4
2003	6,0	11,8	11,8	18,1	11,8	6,3	4,9	4,3	22,4	23,2	15,9
2004	6,1	13,7	12,6	15,6	9,5	5,7	7,1	4,2	21,4	23,6	15,1
2005	6,4	14	12,3	11,9	9,2	5,5	5,8	4,3	20,0	20,8	14,9

*date care nu sunt verificate

Obs.:

- Polonia: a fost luată în considerare numai formarea profesională.
- Slovacia: restricții privind învățarea autonomă - 2003 (restrictions on autonomous learning)
- Letonia, Lituania, Slovenia : variațiile importante în timp sunt influențate în parte de dimensiunea redusă a eșantionului.
- Bulgaria, Letonia, Lituania, Ungaria: datele, pe ani, nu pot fi comparate datorită modificărilor survenite în caracteristicile anchetei.

Sursa: Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. 2005 Report, Brussels, Commission of the European Communities, 2005; Eurostat 2006.

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial

Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial evidențiază o tendință de accentuare a discrepanțelor, atât pe medii de rezidență, cât și pe sexe. În mediul rural, rata de absolvire a învățământului gimnazial este, în anul 2004/2005, cu aproximativ 18 p.p. mai scăzută decât cea din mediul urban. Rata de absolvire a gimnazului în cazul fetelor înregistrează un avantaj de 4 p.p., discrepanțele fiind însă mult mai mari în cazul ratei de absolvire cu promovarea examenelor finale.

Rata absolvenților de învățământ primar și gimnazial cu și fără examen de capacitate a înregistrat la nivelul anului 2004/2005 o creștere semnificativă de aproximativ 16 puncte procentuale comparativ cu anul anterior. Această creștere este, însă, în cea mai mare parte, artificială, fiind generată de reducerea populației în vârstă de 14 ani (populație care reprezintă baza de raportare a absolvenților într-un anumit an școlar), în anul 2005, cu aproximativ 25% față de anii anteriori. Astfel, numărul absolvenților care depășesc vârsta oficială de absolvire (proveniți din elevi repetenți, cu debut școlar întârziat ș.a.) a căpătat o pondere mult mai mare în cadrul unei populații mult diminuate față de anii anteriori, conducând la rate de absolvire de peste 100%.

Rata de absolvire a învățământului gimnazial cu și fără examen de capacitate a fetelor se păstrează constant mai ridicată decât cea a băieților, diferența fiind de aproximativ 3 puncte procentuale.

Discrepanțele între mediul urban și cel rural tind să se accentueze, ajungând în anul 2004-2005 la un ecart de 18 puncte procentuale în defavoarea mediului rural.

Rata de absolvire a învățământului gimnazial cu promovarea examenului final (testarea națională) a înregistrat la nivelul anului școlar 2004-2005 valoarea de 61,9%, în creștere cu două puncte procentuale față de anul precedent. Valoarea indicatorului se situează, însă, mult sub nivelul anului 2002-2003 când a atins punctul maxim de pe parcursul intervalului de referință - 69,4%.

Rata de absolvire cu promovarea examenului de final a tinerilor din mediul rural continuă să scadă semnificativ, atingând la nivelul anului 2004-2005 cea mai scăzută valoare din întreaga perioadă analizată (43,5%). Concomitent, asistăm la o continuă accentuare a diferențelor în raport cu mediul urban. La nivelul aceluiași an, această diferență depășește 34 p.p.

Diferențele pe sexe înregistrează aceeași tendință de accentuare în favoarea fetelor. În anul 2004-2005, această diferență ajunge chiar la peste 16 puncte procentuale, comparativ cu 13 p.p la nivelul anului precedent.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

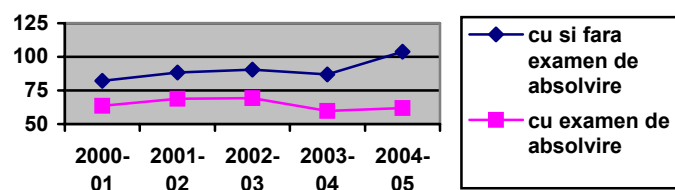
Rata de absolvire reprezintă procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de învățământ. În cazul învățământului primar și gimnazial, vârsta teoretică de absolvire este de 14 ani.

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial

Fig.1 Evolutia ratei de absolvire a invatamantului gimnazial

1. Rata de absolvire a învățământ gimnazial

	cu și fără promovarea examenelor finale					cu promovarea examenelor finale				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Total	82,1	88,4	90,5	87,0	103,7	63,5	68,7	69,4	59,8	61,9
Urban	87,7	94,8	97,2	91,5	112,1	75,0	80,3	81,7	69,9	77,9
Rural	74,8	80,5	82,3	81,5	94,1	48,2	54,3	54,3	47,2	43,5
Feminin	83,7	90,3	91,8	88,7	105,8	67,6	74,0	74,5	66,2	70,2
Masculin	80,7	86,6	89,2	85,5	101,7	59,5	63,7	64,4	53,7	53,8

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 2 Rata de absolvire a gimnaziului, cu și fără examen. de medii și sexe

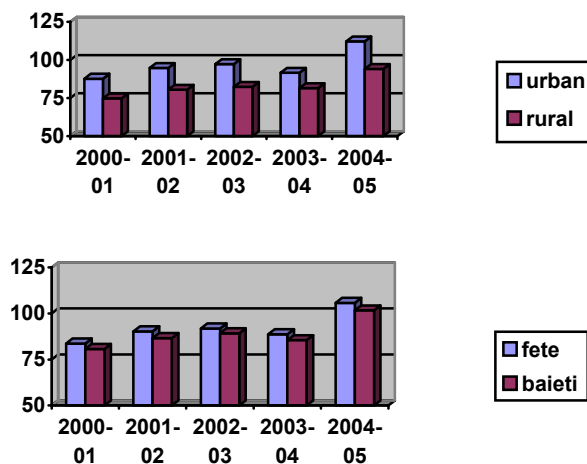
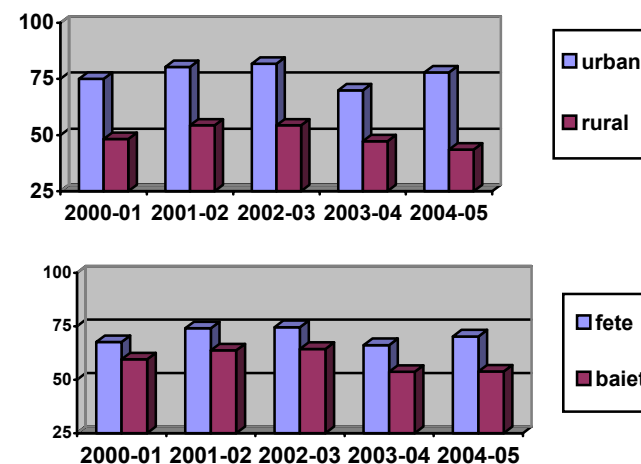

Fig. 3 Rata de absolvire a gimnaziului, cu examen. de medii și sexe

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

2. Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a IV-a

În medie, în cadrul fiecărei probe, aproape o treime dintre elevii de clasa a IV-a se situează ca performanță la nivelul „nesatisfăcător” (aproximativ 34% la Matematică, 30% la Științe și 30% la Limba română).

Rezultatele obținute la **Matematică** în 2005 arată că un elev din zece a performat nesatisfăcător, iar aproape jumătate dintre elevi s-au înscris în categoria “foarte bine”;

La **Științe ale naturii**, în categoria performanței nesatisfăcătoare se regăsesc cei mai puțini subiecți (trei dintr-o sută), 85% dintre subiecți fiind distribuiți în ponderi aproximativ egale în categoriile “bine” și “f. bine”;

În cazul **Științelor naturii**, performanța elevilor se centrează mai mult spre medie, pe când în cazul celorlalte două discipline, rezultatele tind semnificativ către zona de performare “f. bine”.

La **Limba și literatura română**, 7,5% dintre subiecți au performat nesatisfăcător, dar în categoria “f. bine” se regăsește proporția cea mai mare de subiecți, adică peste jumătate dintre elevii testați.

Toate obiectivele evaluate în testul de științe au fost performate mai bine de către elevii din școlile din mediul urban.

La matematică, cu excepția unui obiectiv, toate obiectivele au fost performate mai bine de către elevii din școlile urbane.

La limba română, diferențele de performare între elevii din mediul urban și cei din rural, înregistrate în cazul tuturor obiectivelor evaluate, se înscriu în marja de 10-23%.

Diferențe mai importante de performare în funcție de criteriul sex se constată la limba română, fetele fiind în avantaj în cazul tuturor obiectivelor evaluate.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Evaluarea națională a elevilor aflați la finalul învățământului primar administrată în martie 2005 reprezintă cea de-a doua evaluare de acest tip. Testarea se bazează pe sistemul de evaluare prin calificative, fiind testate următoarele discipline: Limba și literatura română, Matematica și Științele naturii.

Scopul principal al evaluării naționale 2005 este descrierea performanțelor populației școlare a elevilor de clasa a IV-a în raport cu obiectivele de evaluare corespunzătoare domeniilor selectate din cadrul fiecărei discipline. Obiectivele au acoperit elementele esențiale ale standardelor de performanță de la finalul învățământului primar.

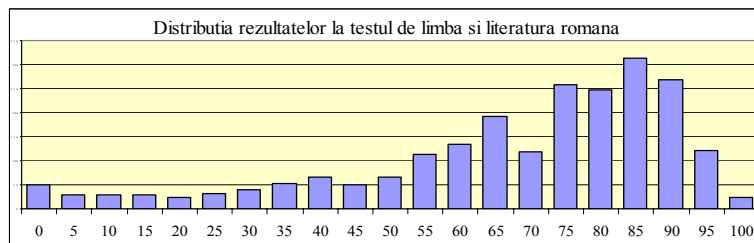
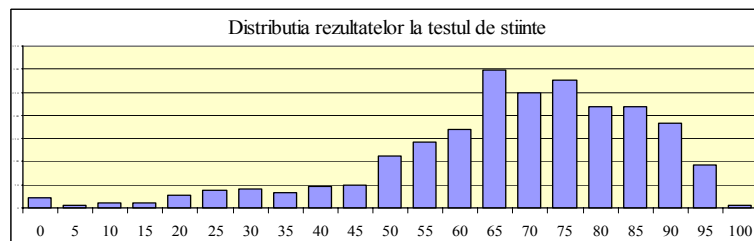
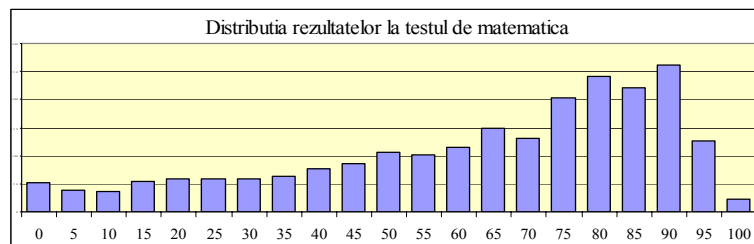
Testele proiectate nu sunt focalizate majoritar pe evaluarea de competențe, testarea de cunoștințe și de competențe regăsindu-se în proporție egale.

Evaluarea națională din anul 2005 s-a desfășurat în 118 unități de învățământ din 38 județe ale țării și din municipiul București, fiind testat un număr de 3379 elevi.

Fiecare elev a susținut câte o variantă de test la două discipline diferite. Durata fiecărui test a fost de 50 de minute, fiecare elev fiind astfel testat timp de 100 de minute.

C. Învățământul primar și gimnazial
IV. Rezultate la evaluări naționale
2. Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a IV-a

Fig. 1 Distribuția rezultatelor la testele naționale

Date preluate din Evaluare Națională la sfârșitul clasei a IV-a. Raport tehnic (nepublicat)

1. Indicatori statistici privind performarea testelor, pe discipline

		matematică	științe	limba română
Grad minim de performare		0,0%	0,0%	0,0%
Grad maxim de performare		100,0%	100,0%	100,0%
Grad mediu performare (ponderea medie a sarcinilor performate)		65,5%	69,6%	69,9%
Quartile	Q1	48,8%	60,5%	59,2%
	Q2	73,2%	72,1%	76,8%
	Q3	86,8%	83,7%	87,8%
Ponderea elevilor care:	nu au performat nici o sarcină	1,2%	0,4%	1,3%
	au performat integral testul	1,0%	0,3%	1,0%

Indicatorul “**grad de performare**” este un indicator de performanță care măsoară ponderea sarcinilor primare performate în totalul sarcinilor de lucru primare impuse de obiectivul sau itemul de evaluare.

“**Sarcinile primare**”, denumesc sarcinile de nivel simplificat, care pot fi evaluate numai din perspectiva unei evaluări dihotomice (performat / neperformat).

Date preluate din *Evaluare Națională la sfârșitul clasei a IV-a. Raport tehnic (nepublicat)*

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

3. Capacitatea / Testarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a

In perioada 2002-2004, numărul elevilor care se înscriu la examenele naționale la sfârșitul clasei a VIII-a este în scădere accentuată. Ponderea elevilor care nu reușesc să promoveze testele de la finalul gimnaziului crește îngrijorător. În raport cu mediul de rezidență, discrepanțele dintre performanțele elevilor la sfârșitul clasei a VIII-a înregistrează în anul 2004-2005 cele mai accentuate discrepanțe din ultimii ani, în defavoarea mediului rural. Diferențele pe sexe tind, de asemenea, să se accentueze în defavoarea hăietilor.

Participarea la testarea națională

În perioada analizată se constată o **tendință descrescătoare a ponderii absolvenților de gimnaziu participanți la testarea națională**, gradul de participare scăzând cu aproximativ șapte puncte procentuale, de la 91,4% în anul 2000/2001, la 84,5% în anul școlar 2004/2005.

Situația devine mai îngrijorătoare – valoarea indicatorului fiind mai redusă - dacă ne raportăm la numărul elevilor înscriși în clasa a VIII-a la începutul anului școlar. În acest caz, se constată, de asemenea, o **scădere semnificativă a ratei de participare a elevilor înscriși în clasa a VIII-a la examenul de final al gimnaziului**, de la 88,7% în anul 2000/2001, la 80,4% în anul 2004/2005.

În anul 2004/2005 se înregistrează cea mai accentuată discrepanță a ratei de participare la examenele finale pe medii de rezidență.

Astfel, în acest an, în mediul rural doar 73,8% dintre elevii înscriși în clasa a VIII-a participă la testarea națională, diferența față de mediul urban fiind de aproape 12 p.p. (85,5%).

În ceea ce privește diferențele în funcție de criteriul sex, în ultimii 2 ani se observă o **tendință de accentuare a acestora**. Astfel, dacă în perioada 2000-2002, participarea fetelor era superioară cu 3-4 puncte procentuale, în anul școlar 2003/2004 diferența ajunge la 6 p.p. iar în 2004/2005 la peste 8 p.p.

Rezultate

Tendința descendentă a ratei de promovare la testele naționale de la sfârșitul clasei a VIII-a, înregistrată în perioada 2002-2004, atinge punctul culminant în anul școlar 2004/2005. Astfel, în acest an școlar, ponderea absolvenților de clasa a VIII-a care promovează testarea națională este de 71,6% din totalul celor prezentați, cu peste 14 p.p. mai redusă față de anul 2000/2001. Concomitent, rata de promovabilitate înregistrează o accentuare accelerată a discrepanțelor pe medii de rezidență, ecartul ajungând în ultimul an al perioadei de referință la peste 20 p.p. în defavoarea mediului rural, față de 12,6 p.p. în anul școlar 2000/2001.

Raportată la numărul elevilor înscriși în clasa a VIII-a la începutul anului școlar, rata de promovare evidențiază aceeași tendință accentuat negativă. Astfel, la sfârșitul anului școlar 2004/2005, numai 57,6% dintre elevii înscriși în clasa a VIII-a reușesc să promoveze examenele naționale, diferențele pe medii de rezidență fiind și în acest caz deosebit de accentuate - aproape 25 p.p. în defavoarea mediului rural.

Rezultatele obținute la examenele finale, pe grupe de medii, evidențiază la nivelul anului 2004/2005 o scădere a ponderii performanțelor foarte bune (medii de 9 și 10). În același an, ponderea elevilor declarați respinși atinge cea mai ridicată valoare din ultimii 5 ani, ajungând la 28,8%, față de 14,0% în anul 2000/2001. **Diferențele de reușită între elevii din mediul urban și cei din mediul rural ating, de asemenea, cele mai importante valori** în anul școlar 2004/2005, peste 40% dintre elevii înscriși în clasa a VIII-a din mediul rural fiind declarați respinși la examenul național, față de aproximativ 20%, valoare corespunzătoare pentru mediul urban.

Toate aceste tendințe negative cu privire la rezultatele la evaluarea națională de la sfârșitul clasei a VIII-a evidențiază, pe de o parte, o scădere accentuată a interesului elevilor de a se prezenta la testare implicit de a continua parcursul educațional în învățământul liceal. Pe de altă parte, rezultatele slabe obținute de elevii la testarea națională poate indica o scădere a calității procesului de educație, cei mai mulți elevi situându-se la nivelul mediu de performanță (grupa de medii 6-8), iar o parte importantă înregistrând eșec la examinarea națională.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Schimbarea structurii învățământului obligatoriu începând cu anul 2003-2004 a fost însoțită de transformarea examenului de capacitate de la sfârșitul clasei a VIII-a în test național, cu scopul orientării școlare și profesionale a elevilor.

Promovarea testării naționale reprezintă condiția de acces în clasa a IX-a de liceu. Testarea națională constă în examene scrise la limba română, matematica și istorie/geografie.

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

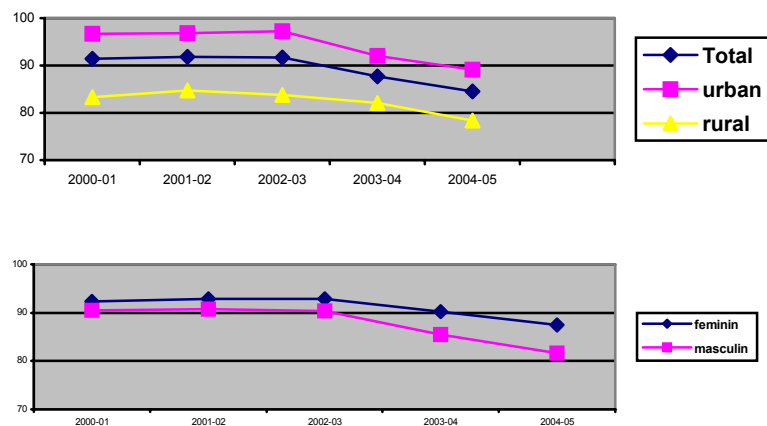
3. Capacitatea / Testarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a

1. Rata de participare la examenul de capacitate /testarea națională a absolvenților clasei a VIII-a

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	91,4	91,8	91,7	87,7	84,5
Urban	96,7	96,8	97,2	92,0	89,1
Rural	83,3	84,7	83,8	82,1	78,4
Feminin	92,3	92,9	92,9	90,2	87,5
Masculin	90,5	90,8	90,4	85,4	81,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006

Fig.1 Evoluția ratei de participare la testarea națională a absolvenților clasei a VIII- a

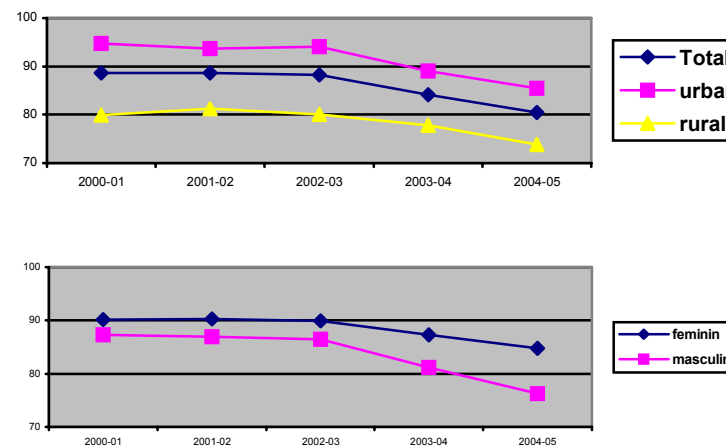

2. Rata de participare la examenul de capacitate /testarea națională a elevilor înscriși în clasa a VIII-a, în același an școlar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	88,7	88,6	88,2	84,2	80,4
Urban	94,7	93,7	94,0	89,0	85,5
Rural	79,9	81,2	80,0	77,8	73,8
Feminin	90,2	90,3	89,9	87,3	84,7
Masculin	87,3	86,9	86,4	81,2	76,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig.2 Evoluția ratei de participare la testarea națională a elevilor înscriși în clasa a VIII- a, în același an școlar

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

3. Capacitatea / Testarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a

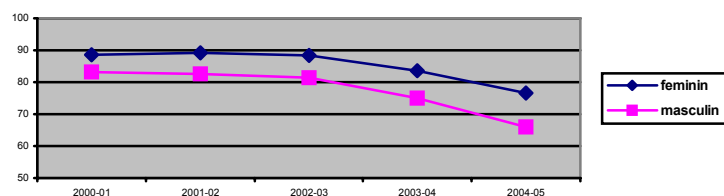
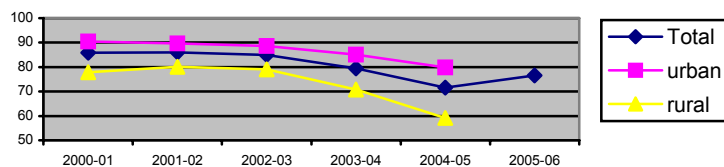
3. Rata de promovare la examenul de capacitate /testarea națională din numărul de elevi prezenți

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	85,9	86,0	85,0	79,4	71,6	76,53*
Urban	90,5	89,6	88,6	85,1	79,9	
Rural	77,9	80,1	79,1	70,8	59,1	
Feminin	88,6	89,3	88,5	83,6	76,7	
Masculin	83,2	82,6	81,4	75,0	66,0	

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

*Date calculate pe baza informațiilor furnizate de Direcția Informatizare, Statistică și Personal , ME dC

Fig.3 Evoluția ratei de promovare la testarea națională a absolvenților clasei a VIII- a, din numărul de elevi prezenți

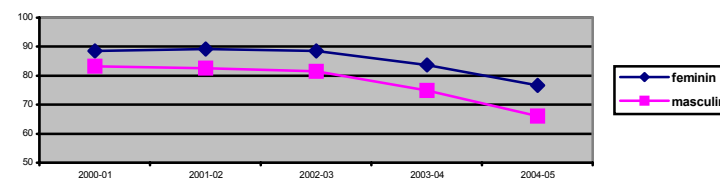
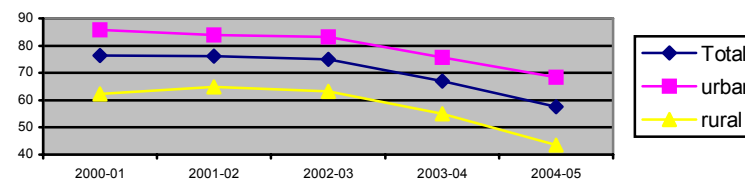

4. Rata de promovare a examenului de capacitate /testarea națională a elevilor înscriși în clasa a VIII-a, în același an școlar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	76,3	76,2	74,9	66,9	57,6
Urban	85,7	84,0	83,3	75,7	68,3
Rural	62,2	65,0	63,2	55,0	43,6
Feminin	79,9	80,6	79,6	73,0	64,6
Masculin	72,7	71,8	70,3	60,9	50,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig.4 Evoluția ratei de promovare la testarea națională a elevilor înscriși în clasa a VIII- a, în același an școlar

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

3. Capacitatea / Testarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a

5. Distribuția elevilor după rezultatele examenului de capacitate, pe grupe de medii (în %)

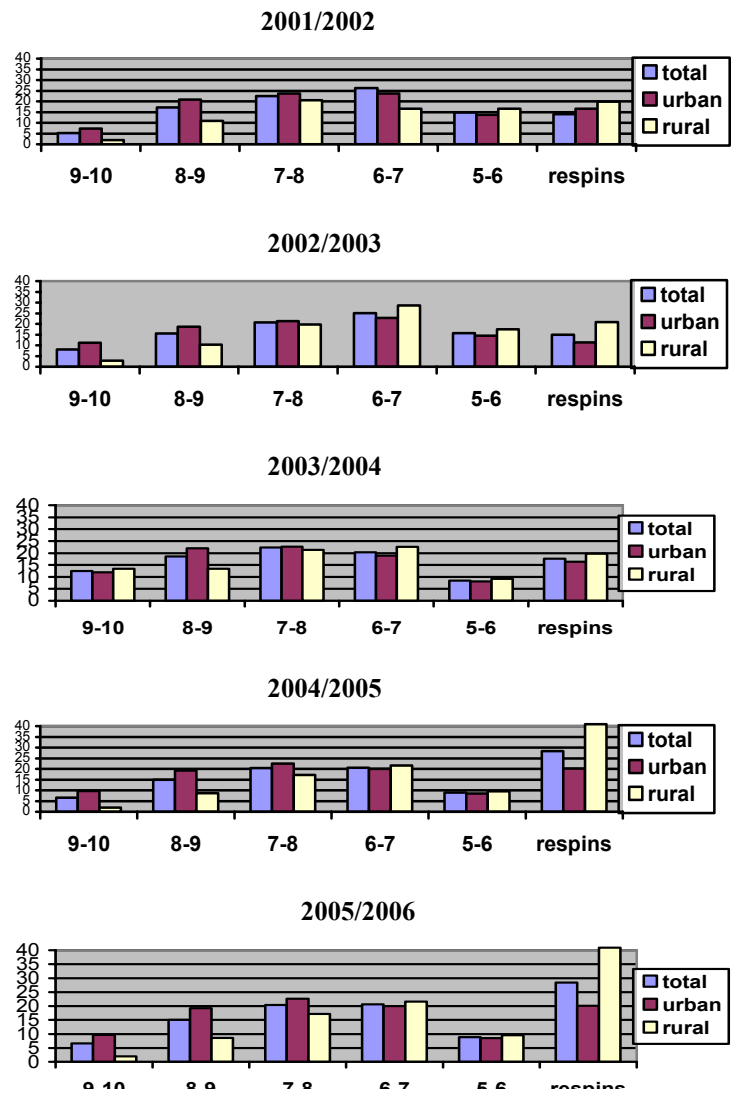
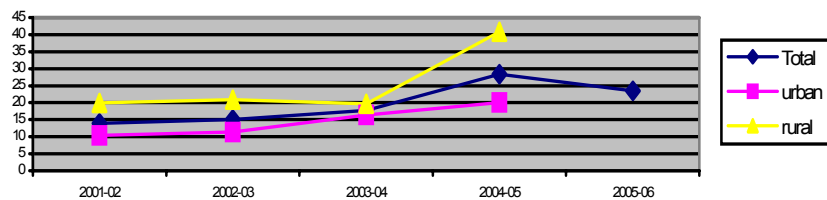
An școlar	Grupe de medii	Total	Urban	Rural	An școlar	Grupe de medii	Total	Urban	Rural
2001/2002	9-10	5,2	7,3	1,9	2003/2004	9-10	12,5	11,9	13,4
	8-9	17,1	20,9	10,9		8-9	18,6	22,0	13,4
	7-8	22,6	23,8	20,6		7-8	22,3	22,7	21,6
	6-7	26,2	23,8	30,2		6-7	20,3	18,9	22,6
	5-6	14,8	13,7	16,6		5-6	8,5	8,1	9,2
	Respins	14,0	10,4	19,9	Respins	17,7	16,4	19,7	
2002/2003	9-10	8,1	11,2	2,9	2004/2005	9-10	6,6	9,7	2,0
	8-9	15,5	18,6	10,3		8-9	15,0	19,2	8,6
	7-8	20,7	21,4	19,7		7-8	20,4	22,6	17,2
	6-7	25,1	22,9	28,7		6-7	20,6	20,0	21,6
	5-6	15,6	14,5	17,4		5-6	8,9	8,5	9,6
	Respins	15,0	11,4	20,9	Respins	28,4	20,1	40,9	

An școlar	9-10	8-9	7-8	6-7	5-6	Respins
2005/2006*	8,3	17,2	21,1	21,0	8,9	23,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2002-2006

* Date calculate pe baza informațiilor furnizate de Direcția Informatizare, Statistică și Personal, MEdC

Fig.3 Evoluția ponderii elevilor respinsi la testarea națională

D. Învățământul liceal și profesional/SAM

I. Costurile educației

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul liceal și profesional în totalul cheltuielilor publice pentru educație

2. Cheltuieli de personal

3. Costul mediu per elev

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul liceal, profesional / SAM și postliceal în totalul cheltuielilor pentru educație

Nivelul de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Liceal, profesional și postliceal	32,32	32,95	32,94	27,23	32,32

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație, la nivelul învățământului liceal, profesional /SAM și postliceal

Nivelul de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Liceal /profesional (și postliceal)	81,08	77,45	76,17	76,51	74,47

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

3. Costul mediu per elev

Nivelul de învățământ	2001	2002	2003	2004	2005
Liceal, profesional și postliceal	9208.899	11477.520	13595.865	17979.430	1015.767*

Sursa: Date CNFIPS, MEdC.

*cu excepția învățământului postliceal

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere școlară

**Definirea
indicatorului /
Note metodologice**

În anul școlar 2005/2006, rata de cuprindere școlară în învățământul liceal și profesional se reduce, concomitent cu menținerea unor disparități majore între mediul urban și rural.

Indicatorul rata brută de cuprindere în învățământul secundar, respectiv liceal și profesional, precum și pe filiere ale liceului s-a calculat prin raportarea la populația de vârstă oficială corespunzătoare respectivului nivel de învățământ – 15-18 ani.

După o creștere importantă înregistrată de rata brută de cuprindere în învățământul liceal și profesional, în perioada 2000-2004 (de la 71,4% la 76,4%), anul școlar 2005/2006 marchează o scădere cu 1,4 puncte procentuale a participării la acest nivel de educație (tabel 1). Deși, în sine, această reducere, înregistrată atât în mediul rural cât și urban, poate apare nesemnificativă, considerată în contextul prelungirii duratei învățământului obligatoriu la 10 aceasta devine importantă, semnificând faptul că o proporție importantă dintre tinerii de vârstă corespunzătoare nu beneficiază de respectivele prevederi legale. De altfel, această situație este reflectată și de rata brută de cuprindere în clasele IX-X de liceu și anii I-II SAM a cărei valoare se reduce în anul școlar 2005/2006, comparativ cu 2004/2005 de la peste 84% la 80%, atingând astfel valoarea corespunzătoare anilor anteriori aplicării noilor prevederi referitoare la durata învățământului obligatoriu.

Reducerea ușoară a ratei de cuprindere se produce atât la nivelul învățământului profesional, cât și liceal (tabelele 2 și 3) și la toate profilurile acestuia (tabel 4).

Un alt aspect negativ îl reprezintă diferența mare, de aproape 27 puncte procentuale pe ansamblul învățământului secundar, care se menține și în anul școlar 2005/2006 la nivelul ratei brute de participare corespunzătoare celor două medii de rezidență: 86,6% în mediul urban și 59,9% în rural. Luând în considerare numai învățământul liceal, rata de participare a elevilor din mediul urban este de aproape două ori mai mare decât a celor din rural: 68,4%, față de 36,7%.

Se poate estima astfel, că aproximativ 40% dintre tinerii din mediul rural de vârstă școlară corespunzătoare, comparativ cu 13% - procent specific celor din urban - nu acced la nivelul secundar de educație, fapt ce atrage atenția asupra riscului privind dezvoltarea capitalului uman în ariile rurale. Valoarea redusă a ratei de cuprindere pentru tinerii din mediul rural poate fi considerată, de asemenea, un punct critic al sistemului, în condițiile măsurilor de generalizare a învățământului obligatoriu de 10 ani. În acest sens, se impun studii de impact privind măsura de prelungire a duratei învățământului obligatoriu și de identificare a cauzelor participării încă reduse la educația de nivel secundar.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere școlară

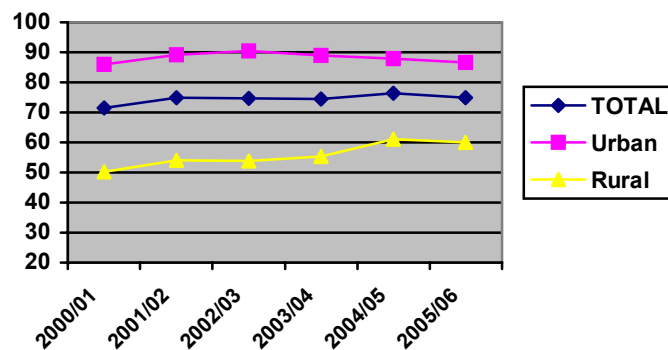
1. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal și profesional

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
TOTAL	71,4	74,8	74,7	74,4	76,4	75,0
Urban	86,0	89,1	90,4	89,0	87,8	86,6
Rural	50,2	54,1	53,9	55,4	61,0	59,9
Feminin	72,7	76,5	76,7	76,1	78,0	75,9
Masculin	70,2	73,2	72,7	72,8	74,9	74,2

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 1. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal și profesional

D. Învățământul liceal și profesional
III. Participarea la educație
1. Rata brută de cuprindere școlară

2. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	52,9	55,1	54,6	54,3	55,5	54,7
Urban	68,0	70,1	70,9	70,3	69,4	68,4
Rural	30,9	33,3	33,0	33,6	36,8	36,7
Feminin	59,2	61,4	61,4	60,6	61,8	59,9
Masculin	46,9	49,0	48,2	48,3	49,5	49,6

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

3. Rata brută de cuprindere în învățământul profesional

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	18,5	19,7	20,0	20,1	20,9	20,3
Urban	18,0	19,0	19,4	18,7	18,4	18,2
Rural	19,3	20,7	20,9	21,8	24,3	23,2
Feminin	13,6	15,1	15,3	15,5	16,2	16,0
Masculin	23,3	24,1	24,6	24,5	25,4	24,6

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

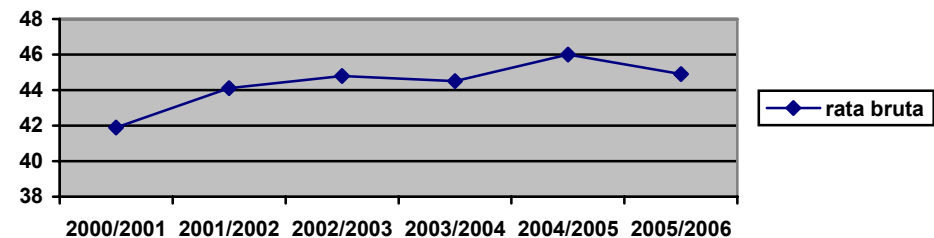
4. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul secundar superior, pe filiere și profiluri de formare

Nivelul de învățământ	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total învățământ secundar	71,4	74,8	74,7	74,4	76,4	75,0
<i>Total învățământ liceal</i>	53,2	55,1	54,6	54,3	55,5	54,7
Licee teoretice și vocaționale	29,8	31,0	30,1	29,9	30,4	30,1
Licee tehnologice	23,4	24,4	24,8	24,4	25,1	24,6
Școli profesionale și de ucenici	18,5	19,7	20,0	20,1	20,9	20,3
Total licee tehnologice, școli profesionale și de ucenici	41,9	44,1	44,8	44,5	46,0	44,9

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date preluate sau calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 2. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul liceal tehnologic, școli de arte și meserii (SAM)

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

2. Durata medie de frecvență a învățământului

Durata medie de frecvență a învățământului liceal se menține, pe întreaga perioadă 2000-2005, la 1,9 ani, iar a învățământului profesional la 0,7 ani.

Repere europene

În ultimii ani, comparațiile cu valorile atinse de indicatorul analizat la nivelul altor țări este dificil de realizat, dată fiind diferența dintre durata oficială a învățământului secundar superior, specifică acestora, și cea din România. Considerarea - conform noii Legi a învățământului - a claselor IX-X de liceu și anilor I-II SAM (care aparțin învățământului obligatoriu) ca învățământ secundar inferior (la fel ca și gimnaziul) va defavoriza România în raportările valorilor indicatorilor către diferite organisme internaționale, implicit în comparațiile cu alte țări.

Pe parcursul întregii perioade de referință (2000-2005), durata medie de frecvență a învățământului liceal s-a menținut, în mod constant, la 1,9 ani. Se înregistrează diferențe semnificative pe sexe - de 0,5 ani, în favoarea populației feminine - la nivelul fiecărui an, diferență explicabilă având în vedere rata mai ridicată de participare a fetelor la acest nivel de educație.

Pentru învățământul profesional durata de frecvență este de 0,7 ani, de asemenea constantă pe parcursul întregii perioade. Pentru acest nivel de învățământ, diferența pe sexe este în favoarea băieților (dat fiind gradul mai înalt de participare a acestora la filiera profesională), diferența respectivă fiind de 0,3-0,4 ani.

Deosebirea dintre durata de frecvență a învățământului liceal, respectiv profesional este efectul ratei mai ridicate de cuprindere a tinerilor în învățământul liceal, comparativ cu învățământul profesional și, bineînțeles al duratei oficiale mai reduse a învățământului profesional /SAM.

Deși rata de participare la învățământul secundar a înregistrat o creștere în intervalul de referință al raportului, cu excepția ultimului an (2005/2006), aceasta nu este atât de importantă, încât să se reflecte la nivelul duratei de frecvență a celor două filiere de formare - liceu și învățământ profesional.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează un elev de vârstă oficială corespunzătoare nivelului respectiv, presupunând că el va fi cuprins în unitățile de învățământ de acel nivel.

Deoarece lipsesc datele primare necesare (numărul de elevi înscriși, pe vârste și medii de rezidență, după domiciliul părinților) indicatorul nu se poate calcula, în prezent, pentru elevii din învățământul profesional și de ucenici (școli de arte și meserii), pe mediul urban, respectiv rural, deși aceste informații ar fi utile pentru evaluarea diferențelor, în funcție de acest criteriu.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

2. Durata medie de frecvență a învățământului

1. Durata medie de frecvență a învățământului liceal

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Feminin	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1
Masculin	1,7	1,6	1,6	1,6	1,7	1,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Durata medie de frecvență a învățământului profesional

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Feminin	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Masculin	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

3. Rata specifică de cuprindere pe vârste

Ratele specifice de cuprindere, pe vârste, în învățământul liceal și profesional înregistrează evoluții oscilante. Reducerea cea mai drastică se manifestă la vârsta de 15 ani, fapt care semnifică părăsirea sistemului de învățământ de către o importantă proporție din populația de această vârstă.

Analiza ratelor specifice de cuprindere școlară pe vârste, la nivelul învățământului liceal în perioada 2000-2005, evidențiază evoluții oscilante (tabel 1). Comparația pe ultimii doi ani reflectă o reducere mai importantă la vârsta de 15 ani (aproximativ 5 puncte procentuale – de la 48,1% la 43%), precum și la 18 ani. La celelalte vârste tendința este fie ascendentă (17 ani), fie constantă (16 ani). Tendințele înregistrate pe ansamblul populației de vârstele menționate sunt similare și pe sexe.

În învățământul profesional, rata specifică de cuprindere înregistrată în anul școlar 2005/2006 se menține constantă la vârsta de 16 ani, comparativ cu anul anterior, crește cu aproape 3 puncte procentuale la 17 ani, dar se reduce, la fel ca în cazul liceului, la 15 ani: de la 25,7% la 23,6% (tabel 2). Reducerea ratei de participare la vârsta de 15 ani se produce, în special, în cazul băieților – cu aproximativ 3 puncte procentuale.

Evoluțiile oscilante ale ratelor specifice de cuprindere pe vârste, la nivelul liceului, precum și creșterile relativ neesențiale ale valorilor indicatorilor corespunzătoare învățământului profesional au determinat menținerea duratei de școlarizare specifice celor două filiere de formare la nivel constant.

Dat fiind că atât la nivelul învățământului liceal, cât și profesional se produce o diminuare a ratei de participare a populației în vârstă de 15 ani (cu aproximativ 8 puncte procentuale, pe ansamblu) se poate estima o scădere reală a ratei de participare la educație a populației de această vârstă. O posibilă explicație, întărită de și de analiza altor indicatori, constă în faptul că o pondere importantă dintre tinerii de această vârstă renunță la studii după absolvirea învățământului gimnazial.

În învățământul liceal se constată o rată specifică de cuprindere destul de ridicată la vârstele de 19, 20 și 21 de ani (vârste care depășesc vârsta oficială corespunzătoare nivelului respectiv), fapt care evidențiază, cel puțin pentru o parte dintre acești tineri, revenirea în sistemul inițial de formare. O altă explicație a acestei situații o reprezintă și fenomenul repetenției.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Relevante din perspectiva politicilor educaționale de stimulare a participării la educație, în special a tinerilor din mediul rural, sunt valorile indicatorilor privind rata specifică de cuprindere, pe vârste și medii de rezidență. În prezent, nu sunt disponibile informațiile necesare (numărul de elevi înscriși, pe vârste și medii de rezidență, după domiciliul elevilor) pentru calcularea indicatorului.

Fig.1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ liceal

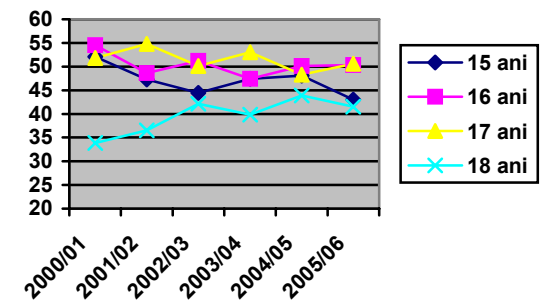
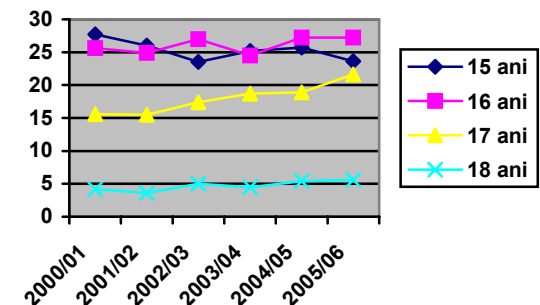

Fig. 2 Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ profesional (SAM)

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

3. Rata specifică de cuprindere pe vârste

1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ liceal

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
14 ani	Total	*	9,5	9,7	9,9	9,3	7,4
	Feminin	*	11,2	11,7	11,7	11,1	8,9
	Masculin	*	7,8	7,8	8,1	7,5	5,9
15 ani	Total	52,1	47,3	44,4	47,4	48,1	43,0
	Feminin	60,7	55,4	52,0	55,2	55,8	49,8
	Masculin	43,9	39,5	37,2	40,0	40,6	36,5
16 ani	Total	54,5	48,6	51,2	47,4	50,1	50,3
	Feminin	63,1	56,2	59,8	54,8	58,0	58,2
	Masculin	46,2	41,4	43,1	40,2	42,5	42,6
17 ani	Total	51,8	54,8	50,1	53,0	48,3	50,6
	Feminin	59,8	62,4	57,8	61,0	55,3	58,1
	Masculin	44,0	47,5	42,8	45,4	41,5	43,5
18 ani	Total	33,9	36,5	42,1	39,8	43,9	41,5
	Feminin	37,1	40,1	46,7	44,1	49,1	45,8
	Masculin	30,8	33,0	37,8	35,7	38,9	37,4
19 ani	Total	8,3	9,2	9,9	8,8	8,9	10,7
	Feminin	7,8	8,7	9,3	7,8	7,9	9,8
	Masculin	8,8	9,8	10,4	9,7	9,8	11,7
20 ani	Total	3,7	4,1	4,3	4,8	5,4	5,5
	Feminin	3,0	3,8	3,6	3,8	4,3	4,3
	Masculin	4,4	4,7	5,3	5,8	6,3	6,6
21 ani	Total	6,6	7,3	8,3	10,0	11,5	15,4
	Feminin	5,2	5,5	6,4	7,4	8,5	10,9
	Masculin	8,0	9,1	10,2	12,4	14,3	19,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste Învățământ profesional (SAM)

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
14 ani	Total	*	5,2	4,5	5,5	4,2	3,5
	Feminin	*	4,3	3,9	4,7	3,5	3,1
	Masculin	*	6,2	5,2	6,4	4,9	3,8
15 ani	Total	27,7	26,0	23,5	25,2	25,7	23,6
	Feminin	22,3	21,1	19,0	20,6	20,5	19,6
	Masculin	32,9	30,7	27,9	29,5	30,7	27,5
16 ani	Total	25,6	24,9	27,0	24,5	27,2	27,2
	Feminin	18,9	19,2	20,8	18,9	21,6	21,1
	Masculin	32,0	30,4	32,9	29,9	32,6	33,1
17 ani	Total	15,6	15,5	17,4	18,7	18,9	21,6
	Feminin	9,7	10,6	12,0	13,4	13,7	16,6
	Masculin	21,3	20,2	22,6	23,7	23,9	26,3
18 ani	Total	4,2	3,6	5,0	4,5	5,4	5,6
	Feminin	2,5	2,3	3,3	3,0	3,9	5,5
	Masculin	5,8	4,9	6,6	6,0	6,8	5,7
19 ani	Total	0,9	0,7	0,9	1,2	1,1	1,4
	Feminin	0,6	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9
	Masculin	1,2	0,9	1,2	1,5	1,5	1,8
20 ani	Total	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
	Feminin	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
	Masculin	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4
21 ani	Total	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3
	Feminin	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
	Masculin	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

* Date nedisponibile.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

4. Rata de tranziție

Rata de tranziție de la învățământul gimnazial la învățământul liceal și profesional înregistrează o ușoară tendință descendentă (1,7 puncte procentuale), aceasta fiind mai vizibilă în cazul învățământului liceal.

Din perspectiva participării la educație, un alt indicator relevant este rata de tranziție în nivelurile superioare de învățământ. În perioada 2000-2004, rata de tranziție în învățământul secundar (liceu și învățământ profesional) a înregistrat o tendință ascendentă : de la 89,7% în anul școlar 2000/2001 la 92,5% în 2004/2005 (tabel 1). În anul școlar 2005/2006 se produce însă o diminuare a valorii indicatorului (cu 1,7 puncte procentuale), ajungând la 90,8%. Această tendință specifică anului 2005/2006 este înregistrată de majoritatea indicatorilor care reflectă participarea la educație. Ca și conecință, la nivelul acestui an se poate constata că aproximativ 10% dintre absolvenții clasei a VIII-a nu au continuat studiile în clasa a IX-a sau în anul I al școlii de arte și meserii, deși măsura privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu a intrat în vigoare începând din 2003. De asemenea, se poate estima, prin compararea valorilor indicatorilor «rata brută de cuprindere» (care în anul școlar 2005/2006 a fost de 75%) și «rata de tranziție» (90,8%) că o proporție importantă dintre elevi părăsesc sistemul de învățământ încă înainte de intrarea în clasa a VIII-a.

Ușoare diferențe în trecerea de la învățământul gimnazial la nivelul secundar de educație se înregistrează în funcție de filiera de formare spre care se orientează absolvenții. Astfel, în timp ce rata de tranziție la învățământul liceal s-a diminuat cu un punct procentual în anul școlar 2005/2006, în învățământul profesional reducerea este de 0,7 puncte procentuale.

În funcție de criteriul sex, valorile ratelor de tranziție la învățământul liceal și profesional (considerat în ansamblu) sunt sensibil egale, cu excepția ultimului an când diferența între fete și băieți – în favoarea celor dintâi – ajunge la două puncte procentuale. Diferențe mai importante, așa cum s-a constatat și în cazul ratei brute de cuprindere, se manifestă la nivelul fiecăreia dintre cele două filiere de formare. Astfel, rata de tranziție în învățământul liceal este mai ridicată cu aproximativ 15-17 puncte procentuale în cazul fetelor, pe durata întregului interval luat în considerare. În schimb, valoarea corespunzătoare a indicatorului pentru învățământul profesional relevă o diferență de 12-14 puncte procentuale, manifestată, în acest caz, în favoarea băieților. Aceste diferențe evidențiază atractivitatea mai mare manifestă de băieți pentru filiera profesională de formare.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata de tranziție în învățământul secundar exprimă numărul de elevi admiși în primul an de studii al învățământului secundar într-un anumit an școlar, ca raport procentual față de numărul de elevi înscriși în anul terminal al învățământului secundar inferior (clasa a VIII-a) din anul școlar anterior. Acest indicator permite măsurarea gradului de acces / nivelului de tranziție de la învățământul gimnazial la învățământul liceal și profesional.

Considerat din perspectiva învățământului gimnazial acesta reprezintă un indicator referitor la ieșirile din sistem; privit din perspectiva nivelului de învățământ liceal și profesional acesta este un indicator de acces. O rată înaltă de tranziție indică un nivel ridicat de acces sau tranziție de la un nivel la altul de învățământ și, totodată, capacitatea mare de cuprindere a elevilor în învățământul secundar de care dispune sistemul de educație. La polul opus, ratele scăzute de tranziție se pot datora următoarelor cauze: existența unor probleme în ceea ce privește trecerea de la învățământul gimnazial la învățământul liceal și profesional ca urmare a unor deficiențe ale sistemului de examinare; capacitatea de admitere necorespunzătoare în aceste filiere de formare, cererea redusă de educație pentru acest nivel.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație

4. Rata de tranziție

1. Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Învățământ profesional (SAM)	Total	35,1	35,8	38,8	37,1	36,9	36,2
	Feminin	27,2	28,1	26,4	29,5	28,7	29,1
	Masculin	42,8	43,5	41,0	44,6	45,1	43,1
Învățământ liceal	Total	54,7	55,6	54,9	54,4	55,6	54,6
	Feminin	62,3	63,7	62,9	62,4	64,0	62,6
	Masculin	47,2	47,6	46,9	46,7	47,3	46,8
Învățământ profesional și liceal	Total	89,7	91,5	88,6	91,5	92,5	90,8
	Feminin	89,5	91,8	89,3	91,8	92,6	91,7
	Masculin	89,9	91,1	88,0	91,2	92,4	89,9

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 1. Rata de tranziție în învățământul liceal

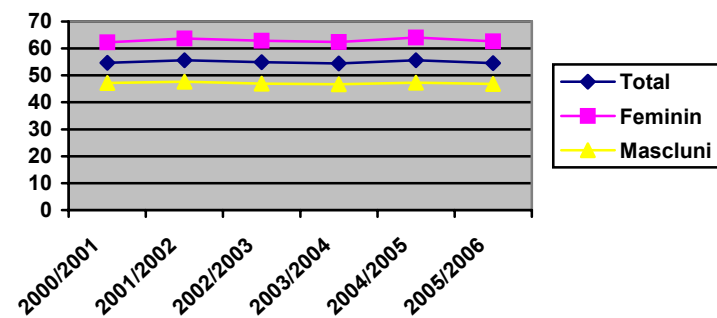

Fig. 2. Rata de tranziție în învățământul profesional

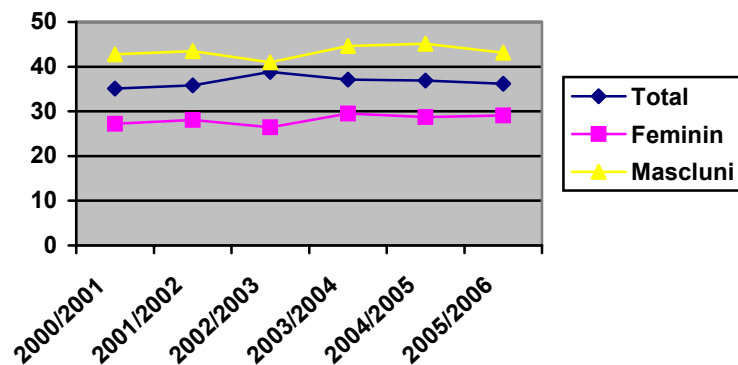
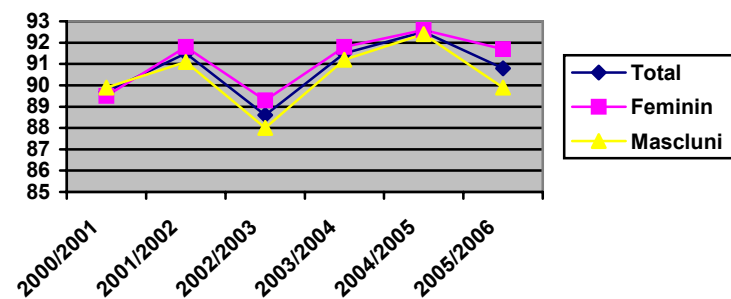

Fig. 3. Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional

D. Învățământul liceal și profesional
III. Eficiența internă a sistemului de educație
5. Rata abandonului

Rata abandonului școlar înregistrează o tendință continuu descendentă. Se menține totuși ridicată rata la nivelul învățământului profesional (5,5%), cu impact asupra eficienței interne a acestui segment al sistemului de educație.

Spre deosebire de tendințele înregistrate de abandonul școlar în învățământul primar și gimnazial, în cazul învățământului secundar (atât liceal, cât și profesional) se constată un trend continuu descendent al valorii indicatorului care evaluează acest fenomen. Tendința este vizibilă, de asemenea, la ambele segmente de populație școlară: feminină și masculină. Reducerea, pe parcursul intervalului analizat (2000-2005) este de peste un punct procentual – de asemenea, la ambele filiere de formare - scăderea cea mai importantă regăsindu-se în cazul băieților cuprinși în învățământul liceal – 1,8 puncte procentuale (de la 4,4% la 2,6%).

Este totuși de semnalat faptul că, deși în scădere, rata de abandon se menține încă la un nivel ridicat în învățământul profesional – 5,5% în anul școlar 2004/2005. Această valoare ridicată a ratei abandonului creează în continuare probleme din perspectiva eficienței interne a învățământului profesional.

În ceea ce privește cauzele abandonului școlar, printre posibilele cauze se numără cele de natură familială: condițiile socio-economice precare ale familiei, cu impact asupra posibilității de susținere a școlarizării copiilor, rezerva unor părinți față de educația copiilor ș.a. O altă cauză ar putea consta în schimbarea opțiunilor școlare și profesionale ale tinerilor pe parcursul școlarizării. Pentru identificarea și evaluarea corectă a acestor cauze sunt însă necesare studii specializate pe această temă pe baza cărora să fie adoptate măsuri cu impact în planul creșterii eficienței interne a sistemului de învățământ, în special a segmentului profesional.

**Definirea indicatorului/
Note metodologice**

Indicatorul reprezintă diferența între numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel aflat în evidență la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca raport procentual față de numărul de elevi înscriși la începutul anului școlar. Acesta permite evaluarea eficienței interne a sistemului de educație, fiind totodată important pentru analizarea și proiectarea fluxurilor de elevi în cadrul unui anumit nivel de educație.

Având în vedere că o rată ideală a abandonului școlar trebuie să se apropie de 0, valoarea de aproximativ 6% a ratei specifice pentru învățământul profesional evidențiază serioase probleme privind eficiența internă corespunzătoare acestui segment al sistemului de educație.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Eficiența internă a sistemului de educație

5. Rata abandonului

1. Abandonul școlar în învățământul liceal

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	3,5	3,3	2,7	2,4	2,3
Feminin	2,9	2,7	2,5	2,2	2,0
Masculin	4,4	4,1	3,0	2,8	2,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Abandonul școlar în învățământul profesional

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	6,6	6,8	7,9	5,9	5,5
Feminin	6,6	7,1	8,3	6,2	5,9
Masculin	6,7	6,3	7,7	5,7	5,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 1. Abandonul școlar în învățământul liceal

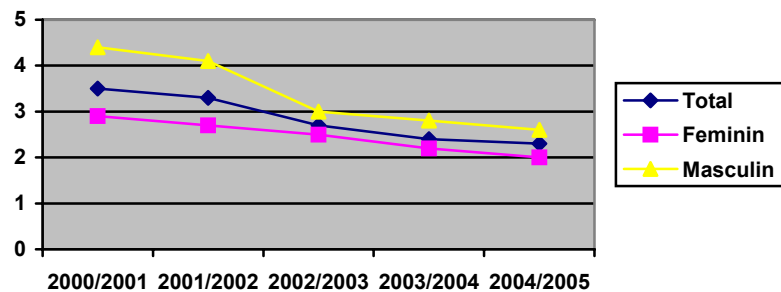
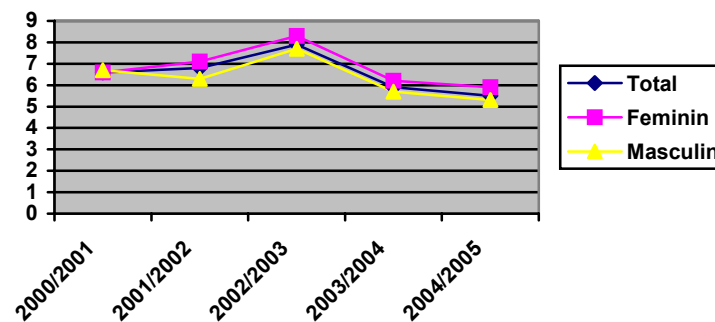

Fig. 2. Abandonul școlar în învățământul profesional

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului liceal

La nivelul anului 2004/2005 se constată o scădere a ponderii tinerilor care finalizează liceul, cu sau fără examen de bacalaureat, valoarea ratei situându-se cu 5 p.p. sub cea atinsă în anul de referință 2000/2001. Discrepanțele pe sexe tind să se accentueze, fetele care finalizează liceul prezentând un avantaj de aproape 12 puncte procentuale față de băieți.

Repere sintetice

În anul 2004/2005, rata de absolvire a liceului cu examen de bacalaureat este de 44,2%, fetele deținând un avantaj semnificativ în raport cu băieții.

Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără examen de bacalaureat (calculată prin raportare la populația în vârstă teoretică de absolvire - 18 ani), a urmat o evoluție oscilantă pe parcursul intervalului analizat. Este, însă, de semnalat că valoarea cea mai redusă a indicatorului se înregistrează în ultimul an pentru care există date disponibile - 2004/2005. În acest an, rata de absolvire cu și fără examen de bacalaureat a fost de 48,4%, în scădere față de 2000/2001 cu aproape 5 puncte procentuale.

Diferența între fete și băieți se manifestă în avantajul fetelor, acestea prezentând constant un avans de 10-12 puncte procentuale.

Rata de absolvire a învățământului liceal cu examen de bacalaureat înregistrează o scădere de peste 3 p.p. comparativ cu anul anterior, de la 47,7 % în anul 2003/2004 la 44,2% în anul 2004/2005. Diferența este similară și în cazul comparării primului cu ultimul an al perioadei de referință.

Și în cazul ratei de absolvire cu examen de bacalaureat, diferențele pe sexe sunt semnificative, situându-se în jurul a 13 puncte procentuale în favoarea fetelor, în anul școlar 2004/2005.

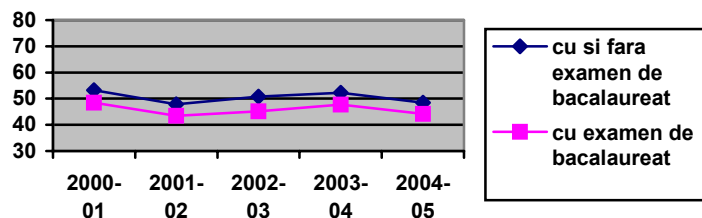
Diferența între rata de absolvire cu examen de bacalaureat și rata celor care finalizează liceul fără diplomă de bacalaureat este în anul 2004/2005 de 4,2 puncte procentuale.

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului liceal

Fig. 1 Evoluția ratei de absolvire a liceului

1. Rata de absolvire a învățământului liceal

	cu și fără examen de bacalaureat					cu examen de bacalaureat				
	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	53,2	47,9	50,8	52,3	48,4	48,5	43,5	45,1	47,7	44,2
Feminin	59,3	54,4	57,0	57,7	54,4	54,8	50,4	51,7	53,7	50,8
Masculin	47,3	41,7	45,0	47,1	42,6	42,3	36,9	38,8	41,9	37,8

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 2 Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără diploma de bacalaureat, pe sexe

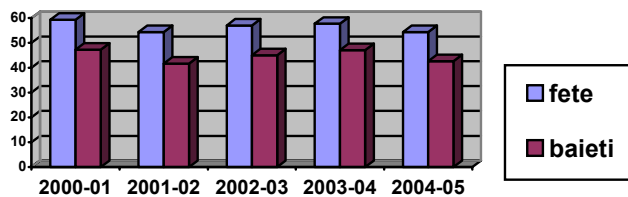
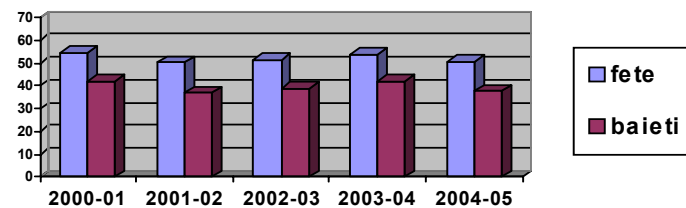

Fig. 3 Rata de absolvire a învățământului liceal, cu diploma de bacalaureat, pe sexe

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic

În anul 2004/2005, asistăm la o creștere spectaculoasă a ratei de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu și fără examen de absolvire, de la peste 21% în anul precedent la aproximativ 44%. Diferențele între fete și băieți sunt semnificativ favorabile băieților, dar cu o ușoară tendință de micșorare a discrepanțelor, în perioada analizată.

Repere sintetice

În anul 2004/2005, rata de absolvire a învățământului liceal și profesional (cu diplomă de absolvire) a înregistrat aproximativ 83%.

În anul 2004/2005, **asistăm la o creștere spectaculoasă a ratei de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu și fără examen de absolvire**, de la 21,2% în anul precedent la 43,6%. Această creștere se datorează faptului că în anul 2004/2005, alături de absolvenții școlilor profesionale din vechea structură a sistemului de formare profesională cu durata de 3-4 ani, a finalizat studiile și prima cohortă de elevi ai școlilor de arte și meserii introduse în sistem la începutul anului 2003, nivel cu o durată de 2 ani. Astfel, rata absolvenților înregistrează în acest an o creștere artificială determinată de suprapunerea mai multor serii de absolvenți în același an. Această situație se reflectă și asupra ratei de absolvire cu sau fără examen de diplomă a învățământului secundar superior, în ansamblu.

În cazul ratei de absolvire a învățământului profesional și tehnic, diferența între fete și băieți se păstrează pe parcursul întregii perioade de referință în avantajul băieților, aceștia prezentând un avans de cel puțin 10 puncte procentuale. Totuși, diferențele în raport cu genul tind să se micșoreze: de la aproape 16 puncte procentuale în anul 2000/2001, la 10,1 puncte procentuale în anul 2004/2005

Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic cu examen de absolvire nu diferă semnificativ de rata de absolvire, calculată independent de rezultatul obținut la examenul final.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

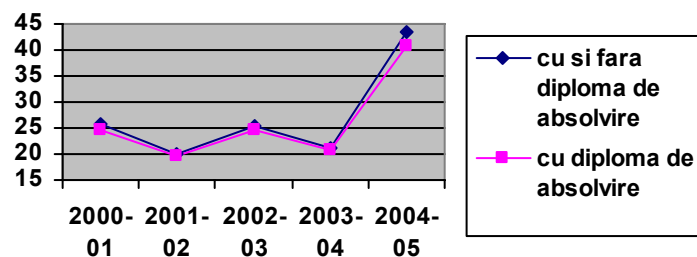
În cazul învățământului profesional, vârsta teoretică de absolvire este de 17 ani. Rata de absolvire pentru învățământul liceal și profesional, calculată împreună, a avut ca referință vârsta de 18 ani.

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic

Fig. 1 Evoluția ratei de absolvire a învățământului profesional și tehnic

1. Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic

	cu și fără diplomă de absolvire					cu diplomă de absolvire				
	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	25,6	19,9	25,2	21,2	43,6	24,8	19,6	24,8	20,7	40,9
Feminin	17,7	15,5	18,8	15,7	33,5	17,2	15,3	18,5	15,4	31,5
Masculin	33,2	24,1	31,4	26,4	53,2	32,2	23,7	30,8	25,8	49,9

2. Rata de absolvire în învățământul liceal și a învățământului profesional și tehnic

	cu și fără diplomă de absolvire					cu diplomă de absolvire				
	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	79,2	69,9	75,2	75,9	90,0	73,7	65,2	69,1	70,7	83,2
Feminin	77,2	71,6	75,2	75,4	86,3	72,2	67,4	69,6	70,9	80,7
Masculin	81,2	68,3	75,3	76,4	93,6	75,2	63,1	68,6	70,5	85,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 2 Rata de absolvire a învățământului liceal și a celui profesional și tehnic, cu diploma de absolvire

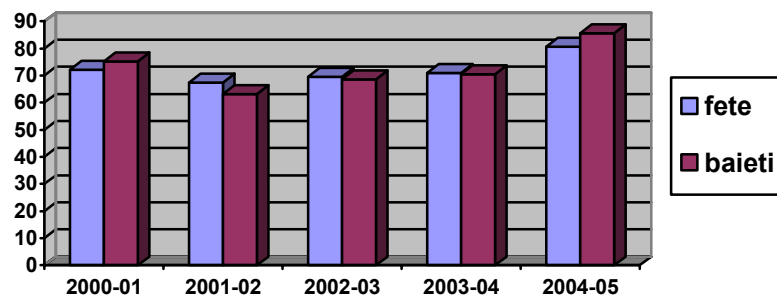
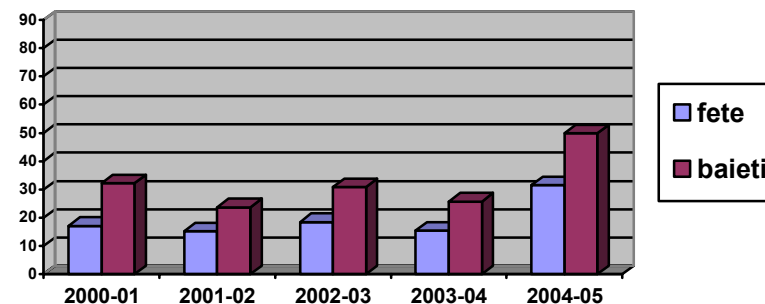

Fig. 3 Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu diploma de absolvire

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

2. Rezultatele elevilor la examenul de bacalaureat

Absolvenții de liceu se înscriu și promovează examenul de bacalaureat în ponderi constant ridicate. În medie, doar 3% dintre absolvenții de liceu nu se înscriu la examenul de bacalaureat, în timp ce aproximativ 7% dintre absolvenți nu promovează examenul.

Participare

În perioada 2000-2005, gradul de participare a absolvenților de liceu la examenul de bacalaureat se situează constant la un nivel ridicat (peste 97%). Rata de participare este ușor mai ridicată în rândul fetelor.

Dacă raportăm însă numărul elevilor care se înscriu la bacalaureat la totalul celor înscriși în ultima clasă de liceu a aceluiași an școlar, ratele de participare sunt semnificativ mai scăzute. Această diferență se situează la nivelul anului școlar 2004/2005 la aproape 7 p.p.

Rezultate

Rata de promovare a examenului de bacalaureat raportată la numărul elevilor prezenți la examen se păstrează constant în jurul valorii de 93% în întreaga perioadă analizată, cu un ușor avantaj al fetelor de aproximativ 3 p.p.

Rata de promovare a examenului de bacalaureat raportată la numărul elevilor înscriși în ultima clasă de liceu a aceluiași an înregistrează însă o creștere constantă în ultimii 3 ani, de la 73,5% în anul 2001/2002, la 85,2% în anul 2004/2005. Fetele se situează în mod constant la o rată de reușită la examenul de bacalaureat superioară băieților, diferența fiind la nivelul ultimului an de aproximativ 8 p.p.

Error!

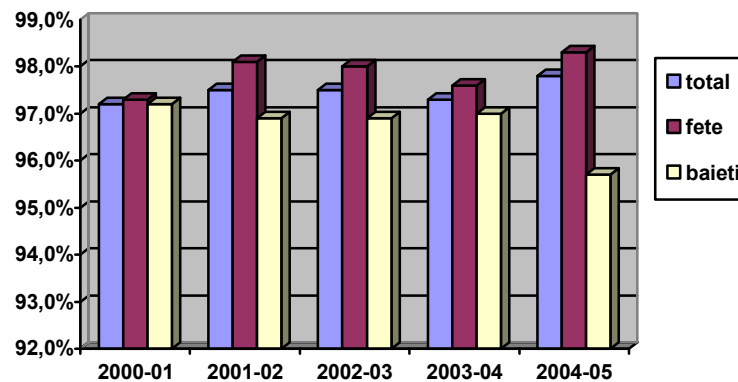
D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

2. Rezultatele elevilor la examenul de bacalaureat

1. Rata de participare la examenul de bacalaureat a absolvenților de liceu

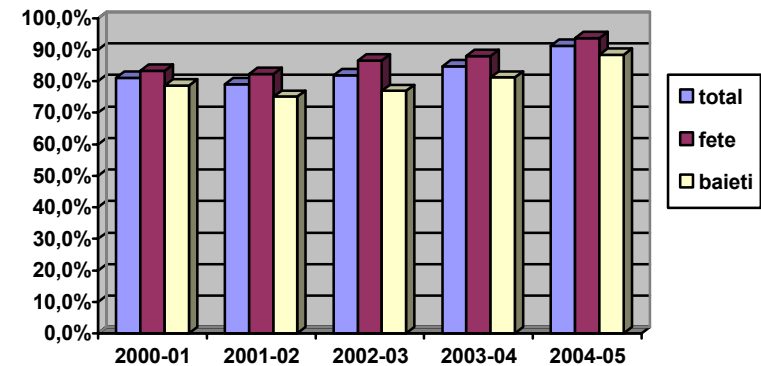
	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05
Total	97,2	97,5	97,5	97,3	97,8
Feminin	97,3	98,1	98,0	97,6	98,3
Masculin	97,2	96,9	96,9	97,0	95,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2000-2006.

2. Rata de participare la examenul de bacalaureat a elevilor înscriși în ultima clasă de liceu, în același an școlar

	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05
Total	81,1	79,0	81,9	84,8	91,2
Feminin	83,3	82,3	86,5	88,0	93,7
Masculin	78,6	75,1	76,9	81,2	88,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2000-2006.

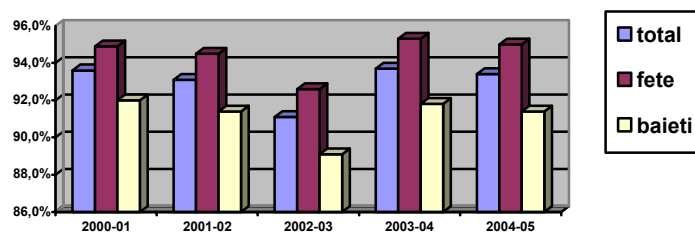
D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

2. Rezultatele elevilor la examenul de bacalaureat

3. Rata de promovare a examenului de bacalaureat din numărul elevilor prezenți

	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05
Total	93,6	93,1	91,1	93,7	93,4
Feminin	94,9	94,5	92,6	95,3	95,0
Masculin	92,0	91,4	89,1	91,8	91,4

Sursa: Date calculate pe baza caietelor statistice 2001-2006, Institutul Național de Statistică

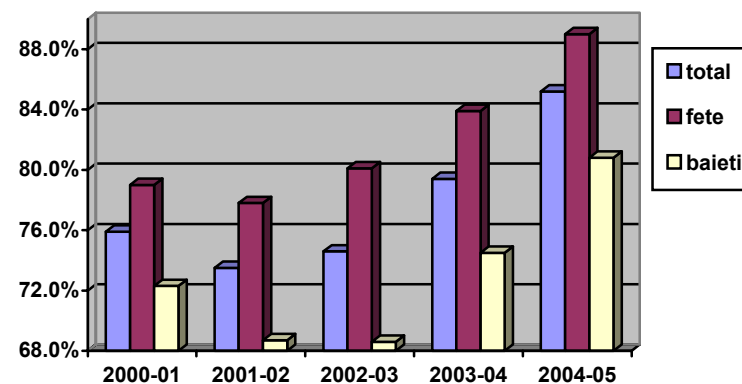
Rata de promovare a examenului de bacalaureat din numărul elevilor prezenți - 2006*

	sesiunea iunie	sesiunea august-septembrie
%	80,47	54,96

* Date furnizate de Direcția Informatizare, Statistică și Personal, MEaC

4. Rata de promovare a examenului de bacalaureat a elevilor înscriși în clasa finală a liceului, în același an școlar

	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05
Total	75,9	73,5	74,6	79,4	85,2
Feminin	79,0	77,8	80,1	83,9	89,0
Masculin	72,3	68,7	68,6	74,5	80,8

Sursa: Date calculate pe baza caietelor statistice 2001-2006, Institutul Național de Statistică

E. Învățământul post-secundar non-terțiar și terțiar

I. Costurile educației

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul post-secundar non-terțiar în totalul cheltuielilor publice pentru educație

2. Cheltuieli de personal

3. Costul mediu per student

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul superior în totalul cheltuielilor publice pentru educație (date nedisponibile)

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație, la nivelul învățământului superior (date nedisponibile)

3. Costul mediu per student (date nedisponibile)

E. Învățământul postsecundar non-terțiar și terțiar

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere

2. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

La nivelul învățământului superior se înregistrează cel mai spectaculos trend al ratei de cuprindere, în anul universitar 2005/2006 aceasta reprezentând 44,8%.

Repere europene

În privința ponderii studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie, România se situează, în anul 2003, pe o poziție superioară, comparativ cu alte țări europene și chiar cu statele membre UE: înaintea Letoniei – 16,9%, Ungariei – 21,0%, Poloniei – 20,7%, Estoniei – 21,6%, Sloveniei – 22,0%, statele membre UE – 25,9%.

În învățământul postsecundar (postliceal și de maiștri) rata brută de cuprindere și-a continuat tendința descrescătoare – înregistrată de-a lungul întregii perioade 2000-2004 - și în anul școlar 2005/2006. Comparativ cu anul anterior, aceasta s-a redus la 4,5% de la 5,1%. Această tendință se manifestă atât în cazul populației școlare feminine, cât și masculine (tabel 1). Diminuarea ratei de participare la acest nivel de educație este consecința desființării unor profiluri de formare și transformării lor în colegii.

În învățământul superior, la nivelul căruia s-a înregistrat cea mai accentuată creștere a ratei de participare începând din primii ani '90, tendința respectivă a continuat și în anul universitar 2005/2006. Față de anul anterior creșterea a fost de la 40,2% la 44,8%, pentru întregul interval analizat (2000-2005) diferența înregistrată fiind de 17 puncte procentuale: de la 27,7% la 44,8% (tabel 2). Pe parcursul întregii perioade de referință, rata de cuprindere a populației feminine a fost superioară celei corespunzătoare populației masculine, diferența crescând de la 5 puncte

procentuale în 2000/2001 (30,2% față de 25,2%) la 10 puncte procentuale în 2005/2006 (50,8% față de 39,0%). Un rol important în creșterea gradului de participare la învățământul superior i-a revenit și alternativei particulare. În anul universitar 2005/2006, aceasta cuprinde 28,3% din numărul total al studenților.

Principala cauză a creșterii nivelului de participare la învățământul superior l-a reprezentat capacitatea mai mare a pieței forței de muncă de absorbție a persoanelor cu studii și calificare superioară, riscul mai redus al șomajului pentru persoanele cu diplomă care atestă absolvirea acestui nivel de educație.

Pe ansamblul învățământului superior, public și privat, ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie a înregistrat în perioada 2000-2003 o evoluție oscilantă, cu un trend ascendent în ultimul an menționat, an în care valoarea indicatorului ajunge la 27,7% (tabel 4).

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Rata brută de cuprindere școlară reprezintă numărul total al studenților cuprinși în învățământul superior, indiferent de vârstă, ca raport procentual din totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior. Indicatorul se utilizează pentru a evidenția nivelul general de participare la educația de nivel terțiar într-un anumit an universitar. Acesta reflectă capacitatea sistemului de educație de a permite accesul populației din grupa respectivă de vârstă. Indicatorul nu a putut fi calculat și pe medii de rezidență ale studenților, dat fiind că în prezent lipsesc informațiile necesare. Ca urmare, nu se pot face estimări privind gradul de participare la educația de nivel superior a celor două segmente de populație – din mediul urban, respectiv rural. Introducerea în metodologia de culegere a datelor a criteriului mediu de rezidență reprezintă o necesitate în perspectiva evaluării disparităților dintre arile urbane și rurale sub aspectul participării la învățământul superior, implicit în vederea dezvoltării unor măsuri de stimulare a participării la acest nivel de educație a populației din mediul rural. Introducerea în metodologia de culegere a datelor a criteriului mediu de rezidență reprezintă o necesitate în perspectiva evaluării disparităților dintre arile urbane și rurale sub aspectul participării la învățământul superior, implicit în vederea dezvoltării unor măsuri de stimulare a participării la acest nivel de educație a populației din mediul rural.

Indicatorul ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie se calculează din totalul studenților înscriși în învățământul superior, într-un anumit an universitar. Acest indicator face parte din sistemul de indicatori pe baza cărora se urmărește îndeplinirea ținutelor concrete („benchmarks”) stabilite în cadrul Strategiei de la Lisabona în perspectiva anului 2010.

E. Învățământul postsecundar non-terțiar și terțiar

III. Participarea la educație

1. Rata brută de cuprindere

2. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

1. Rata brută de cuprindere în învățământul postliceal și de maiștri

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	7,3	6,7	6,4	5,9	5,1	4,5
Feminin	9,2	8,5	8,1	7,5	6,7	6,0
Masculin	5,3	4,9	4,7	4,4	3,7	3,0

Obs. În calcularea indicatorului, raportarea s-a făcut la populația în vârstă de 19-21 ani.
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Rata brută de cuprindere în învățământul superior

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	27,7	31,2	35,3	37,9	40,2	44,8
Feminin	30,2	34,6	39,3	42,6	45,1	50,8
Masculin	25,2	28,0	31,4	33,5	35,4	39,0

Obs. În calcularea indicatorului, raportarea s-a făcut la populația în vârstă de 19-23 ani.
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

3. Rata brută de cuprindere în învățământul postliceal și de maiștri și superior

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	31,9	35,1	38,9	41,2	43,2	47,5
Feminin	35,7	39,6	44,0	46,8	49,0	54,4
Masculin	28,4	30,8	34,1	35,9	37,6	40,9

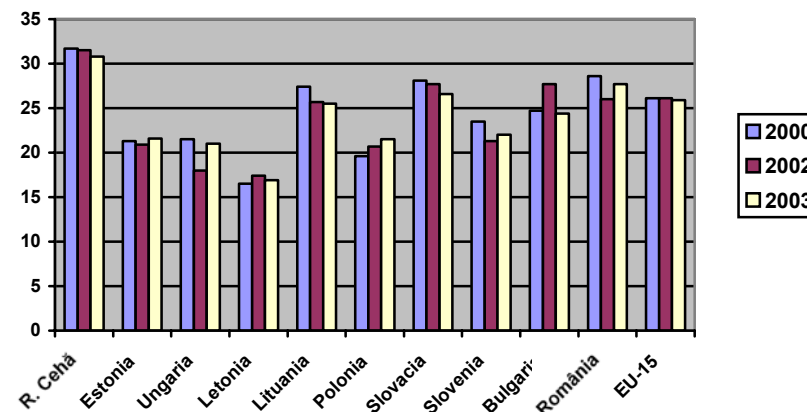
Obs. În calcularea indicatorului, raportarea s-a făcut la populația în vârstă de 19-23 ani.
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

4. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

2000	2002	2003
28,6	26,0	27,7

Sursa: Eurostat, 2005.

Fig. 1. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie – date comparative

Sursa: Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. 2005 Report, Brussels, Commission of the European Communities, 2005.

E. Învățământul postsecundar non-terțiar și terțiar

III. Participarea la educație

3. Durata medie de frecventarea a învățământului

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste

În învățământul superior continuă tendința ascendentă a duratei medii de frecventare (1,5 ani în 2005/2006) și creșterea ratei specifice de cuprindere a populației de toate vârstele.

Durata medie de frecventare a învățământului superior a crescut, în perioada 2000-2005 cu 0,5 ani – de la de la 0,9 ani în anul universitar 2000/2001 la 1,4 ani în 2005/2006 (tabel 1). Creșterea duratei medii de frecventare – vizibilă chiar și prin compararea valorilor înregistrate în ultimii doi ani universitari - a fost determinată de sporirea ratei brute de cuprindere în acest nivel de educație

Ca o consecință a gradului mai înalt de participare la educație a populației feminine, în cazul acesteia s-a produs și o creștere mai mare a duratei medii de frecventare a învățământului superior – 1,6 ani în anul 2004/2005.

Sporirea ratei de participare se înregistrează la populația de toate vârstele cuprinse în grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior, dar în special la cea de 19, 20 și 21 de ani. În cazul acestei categorii de populație, care deține și rata specifică de cuprindere cea mai ridicată (aproximativ 31-33%), creșterea înregistrată a fost, între anii 2000-2005, de 10-13 puncte procentuale (tabel 3). Așa cum s-a remarcat și în cazul indicatorilor rata brută de cuprindere și durata medie de frecventare, și rata specifică de cuprindere pe vârste reflectă nivelul mai înalt de participare la educație a segmentului de populație feminină.

Diferențele ajung la vârsta de 19 ani la 14 puncte procentuale, iar la vârstele de 20 și 21 ani la 10 puncte procentuale în anul universitar 2005/2006. În perioada 2000-2005, creșteri ale ratei specifice de cuprindere - de 1-4 puncte procentuale - se constată și la celelalte vârste care nu mai fac parte din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior. La grupa de vârstă 25-29 ani și cu 0,5 puncte procentuale la grupa de 30-34 ani.

În cazul învățământului postliceal, având în vedere rata brută de participare foarte redusă, și durata medie de frecventare înregistrează valori minime – 0,2 ani în perioada 2000-2004 și 0,1 ani în anul 2005/2006 (tabel 2). Aceluiași nivel de învățământ îi este caracteristică și o tendință de reducere a ratei specifice de cuprindere pe vârste (tabel 4), precum și o rată foarte ridicată a abandonului școlar (tabel 5). La nivelul anului 2004/2005, acest indicator atinge una dintre cele mai ridicate valori înregistrate pe parcursul perioade de referință: 9,2%. O posibilă cauză a ratei ridicate a abandonului la acest nivel de învățământ o constituie reorientarea profesională pe parcursul școlarizării.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorii durata medie de frecventare a învățământului și rata specifică de cuprindere brută de cuprindere pe vârste nu au putut fi calculați și pe medii de rezidență ale studenților, dat fiind că în prezent lipsesc informațiile necesare. Ca urmare, nu se pot face estimări privind valorile acestor indicatori pentru cele două segmente de populație – din mediul urban, respectiv rural.

E. Învățământul postsecundar non-terțiar și terțiar

III. Participarea la educație

3. Durata medie de frecvență a învățământului

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste

1. Durata medie de frecvență a învățământului superior

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4
Feminin	1,0	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6
Masculin	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

2. Durata medie de frecvență a învățământului postliceal și de maistri

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Feminin	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Masculin	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

3. Rata specifică de cuprindere, pe vârste, în învățământul superior

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
18 ani	Total	15,1	16,8	14,3	12,4	13,3	12,9
	Feminin	17,9	19,89	16,9	14,7	15,6	15,4
	Masculin	12,5	13,9	11,8	10,2	11,1	10,5
19 ani	Total	22,2	25,1	28,7	31,2	29,9	33,1
	Feminin	25,3	28,94	33,4	37,1	34,8	40,4
	Masculin	19,2	21,5	24,3	25,6	25,2	26,1
20 ani	Total	21,6	23,2	27,9	30,0	31,6	31,4
	Feminin	24,6	26,8	32,3	34,7	36,7	36,6
	Masculin	18,8	19,8	23,6	25,6	26,8	26,5
21 ani	Total	18,8	21,5	24,4	26,2	29,2	31,6
	Feminin	21,1	24,2	28,3	29,7	33,0	36,7
	Masculin	16,7	19,0	20,6	22,8	25,7	26,7
22 ani	Total	16,0	18,5	20,6	22,0	23,4	26,5
	Feminin	17,1	20,4	22,4	24,1	26,2	30,0
	Masculin	14,9	16,5	18,9	20,0	20,8	23,2
23 ani	Total	12,2	13,8	14,7	15,3	16,3	18,4
	Feminin	12,8	15,1	15,4	16,2	17,4	19,2
	Masculin	11,7	12,6	14,1	14,5	15,2	17,6
24 ani	Total	9,0	9,4	10,6	11,2	11,3	12,7
	Feminin	9,2	10,1	11,0	11,9	12,2	13,1
	Masculin	8,8	8,8	10,2	10,6	10,5	12,3
25-29 ani	Total	3,9	4,4	5,0	5,1	5,3	6,1
	Feminin	3,9	4,6	5,2	5,5	5,7	6,5
	Masculin	3,9	4,3	4,8	4,7	4,9	5,7
30-34 ani	Total	0,8	0,9	1,0	1,2	1,2	1,5
	Feminin	0,9	1,0	1,1	1,4	1,4	1,7
	Masculin	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

E. Învățământul postsecundar non-terțiar și terțiar

III. Participarea la educație

3. Durata medie de frecvență a învățământului

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste, în învățământul postliceal și de maiștri

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
18 ani	Total	1,3	1,3	0,8	0,7	0,4	0,3
	Feminin	1,8	1,8	1,1	1,0	0,6	0,4
	Masculin	0,8	0,7	0,5	0,5	0,3	0,2
19 ani	Total	3,7	3,3	3,0	2,6	2,1	1,6
	Feminin	4,9	4,5	4,2	3,1	2,8	2,1
	Masculin	2,5	2,2	1,8	2,1	1,5	1,1
20 ani	Total	4,4	4,1	3,5	3,2	2,1	2,4
	Feminin	5,9	5,8	4,7	4,3	3,8	3,3
	Masculin	2,9	2,5	2,4	2,3	1,9	1,5
21 ani	Total	12,3	11,1	11,2	10,6	10,5	9,5
	Feminin	15,1	13,3	13,6	13,3	13,5	12,7
	Masculin	9,7	9,0	8,9	8,0	7,7	6,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 2. Rata specifică de cuprindere, pe vârste, în învățământul postliceal și de maiștri

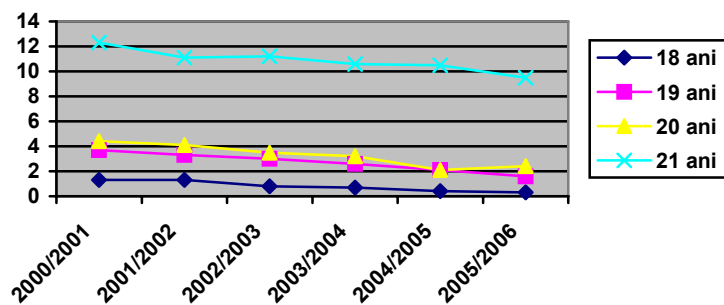
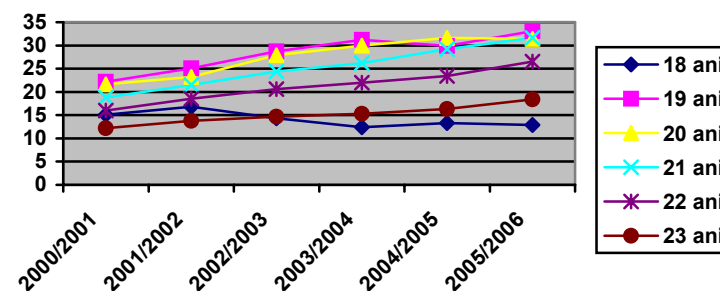

Fig. 1. Rata specifică de cuprindere, pe vârste, în învățământul superior

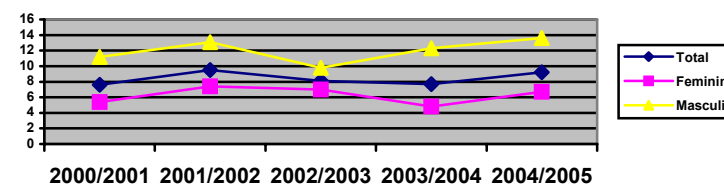

5. Rata abandonului școlar în învățământul postliceal și de maiștri

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	7,6	9,5	8,1	7,7	9,2
Feminin	5,4	7,4	7,0	4,8	6,7
Masculin	11,2	13,1	9,8	12,3	13,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 3. Rata abandonului școlar în învățământul postliceal și de maiștri

E. Învățământul postsecundar non-terțiar și terțiar

III. Participarea la educație

5. Rata de tranziție

6. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă)

Rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul superior își continuă trendul ascendent, astfel încât în anul universitar 2005/2006 peste 68% dintre elevii claselor a XII-a acced în învățământul superior.

În perioada 2000-2004, rata de tranziție în învățământul superior a înregistrat valori cuprinse între 53,5% în anul școlar 2000/2001 și 66,0% în 2004/2005. În anul universitar 2005/2006 se înregistrează o nouă creștere – cu aproximativ 3 puncte procentuale – valoarea indicatorului ajungând la 68,8% (tabel 1). Se poate astfel estima că, în ultimul an al perioadei de referință, peste două treimi din elevii claselor a XII-a și-au continuat studiile în învățământul superior. După cum se poate constata, tendința înregistrată de rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul superior este accentuat ascendentă, situație reflectată și în evoluția ratei brute de cuprindere în acest nivel de învățământ, precum și a ratei specifice de cuprindere, pe vârste.

Și la nivelul acestui indicator se înregistrează diferențe în funcție de criteriul sex, populația feminină fiind, de asemenea în avantaj pe parcursul întregului interval analizat. Diferențele între cele două segmente de populație variază între 4 și aproximativ 7 puncte procentuale, diferența cea mai mare înregistrându-se în 2005/2006.

În ceea ce privește rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă), evoluția înregistrată este, de asemenea, pozitivă. Valoarea acestui indicator (care, în mod firesc, este superioară valorii ratei de tranziție, fiind calculat prin raportarea la numărul elevilor care au reușit la examenul de bacalaureat) înregistrează o creștere de aproximativ 11 puncte procentuale pe ansamblul populației, în perioada 2000-2004: de la 61,1% la 72,3%. În anul 2005/2006 se înregistrează o nouă creștere – de aproape 8 puncte procentuale față de anul anterior. Diferențele înregistrate, pe sexe, în intervalul 2000-2004 dispar la nivelul anului 2005/2006.

Analiza diferiților indicatori privind participarea la educație – indicatori de evaluare a aspectelor cantitative - evidențiază faptul că evoluțiile cele mai importante se înregistrează la nivelul învățământului superior. Noile schimbări intervenite în structura și organizarea învățământului universitar, precum și Legea calității reprezintă premise pentru asigurarea și unui înalt nivel de performanță, din perspectivă calitativă.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata de tranziție în învățământul superior exprimă numărul de studenți admiși în primul an de studii al învățământului superior într-un anumit an școlar, ca raport procentual față de numărul de elevi înscriși în anul terminal al învățământului liceal (clasa a XII-a) din anul școlar anterior.

Acest indicator permite măsurarea nivelului de tranziție de la învățământul liceal la învățământul superior. Considerat din perspectiva învățământului liceal acesta reprezintă un indicator referitor la ieșirile din sistem; privit din perspectiva nivelului de învățământ superior acesta este un indicator de acces.

Indicatorul rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă) s-a calculat prin raportarea numărului de studenți înscriși (pentru prima oară) în anul I la numărul de absolvenți ai examenului de bacalaureat din seria curentă.

E. Învățământul postsecundar non-terțiar și terțiar

III. Participarea la educație

5. Rata de tranziție

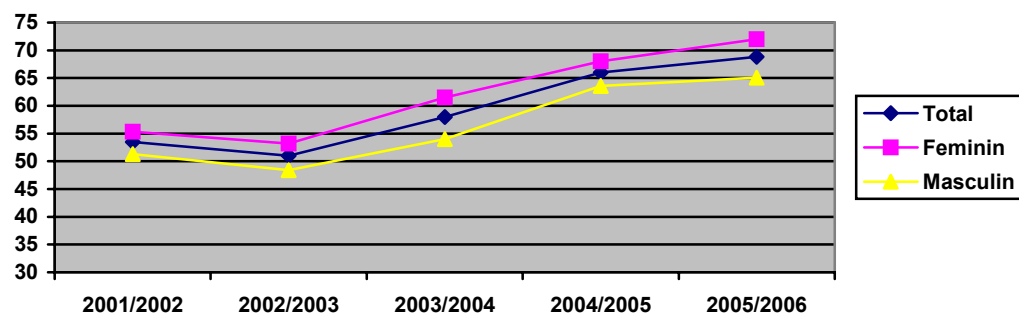
6. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă)

1. Rata de tranziție la învățământul superior

	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	53,5	51,0	58,0	66,0	68,8
Feminin	55,3	53,2	61,5	68,0	72,0
Masculin	51,3	48,4	54,0	63,6	65,1

Obs. S-a calculat din numărul elevilor înscriși în clasa a XII-a în anul școlar anterior.
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 1. Rata de tranziție la învățământul superior

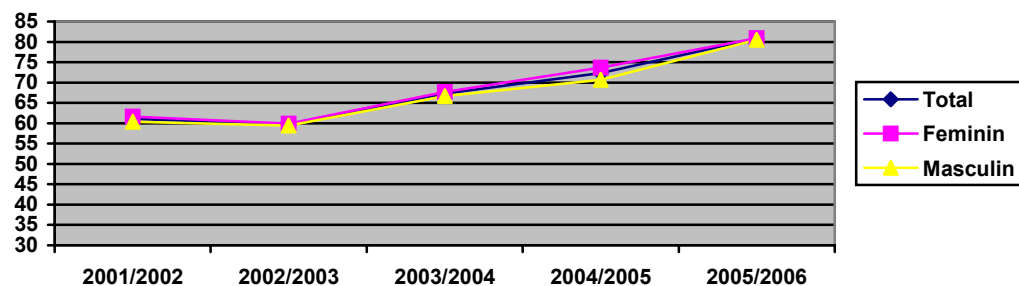

2. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă) la învățământul superior

	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006
Total	61,1	59,7	67,3	72,3	80,8
Feminin	61,6	59,9	67,7	73,7	80,9
Masculin	60,4	59,4	66,7	70,7	80,5

Obs. S-a calculat din numărul elevilor care au reușit la examenul de bacalaureat în anul școlar anterior.
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2006.

Fig. 2. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă) la învățământul superior

E. Învățământul post-secundar, terțiar și non-terțiar

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului superior/postliceal și de maiștri

Rata de absolvire a învățământului superior înregistrează o creștere constantă, ajungând la aproximativ 33% în anul 2004/2005. Diferențele pe sexe tind să se accentueze, fetele deținând un avantaj semnificativ în raport cu băieții.

Rata de absolvire a învățământului superior păstrează o tendință ascendentă. În anul 2004/2005, rata de absolvire a învățământului superior, cu sau fără diplomă de licență, se situează la 33,4%, cu aproape 2 p.p. mai mult decât în anul precedent.

Diferențele pe sexe tind însă să se accentueze, fetele deținând un avantaj din ce în ce mai important, de la 4,5 puncte procentuale în anul 2000/2001, la aproape 12 puncte procentuale în anul 2004/2005.

Rata de absolvire a învățământului superior, calculată în raport cu numărul absolvenților care **posedă diplomă de licență, este mai scăzută**, diferența între valorile celor 2 indicatori situându-se în jurul a 3 puncte procentuale în anul 2004/2005.

Rata absolvenților de învățământ postliceal și de maiștri cu și fără examen de absolvire a continuat să scadă și în anul 2004-2005, ajungând la 8,7%.

Rata de absolvire a învățământului postliceal și de maiștri cu și fără examen de capacitate a fetelor se păstrează constant mai ridicată decât cea a băieților, diferențele fiind de 4-5 p.p. pe parcursul intervalului analizat.

În perioada 2000-2003, **rata absolvenților de matematică, știință și tehnologie din totalul absolvenților de învățământ superior** înregistrează o evoluție oscilantă, cu o scădere de aproape 4 p.p. la nivelul anului 2002/2003, urmată de o revenire ușoară la nivelul anului 2003/2004. Cu o pondere de 24,4% a absolvenților în matematică, știință și tehnologie din totalul absolvenților de învățământ superior, România se situa în anul 2003 pe un loc superior în comparație cu alte țări care au aderat recent la UE (Ungaria, Polonia, Letonia, Estonia, Slovenia) și chiar față de media UE.

Creșterea numărului de absolvenți MTS, în perioada 2000-2003, s-a produs concomitent cu o diminuarea a dezechilibrului pe sexe. Astfel, proporția femeilor în totalul absolvenților MST atinge 39,4% în 2003, față de 35,1% în 2000. Comparativ cu celelalte țări europene, România se situează, de asemenea, pe un loc superior în ceea ce privește echilibrul pe sexe, devansând, la nivelul anului 2003, Ungaria, Cehia, Slovenia, Slovacia și media țărilor membre UE25.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație. Este un indicator care reflectă calitatea și eficiența internă a sistemului de educație, dar și rezultatele acestuia.

În calculul ratei de absolvire a învățământului superior vârsta teoretică de referință a fost de 23 de ani, iar pentru învățământul postliceal de 21 de ani.

Ponderea absolvenților la matematică, științe și tehnologii se calculează din totalul absolvenților de învățământ superior dintr-un anumit an universitar. Această pondere face parte din sistemul de indicatorii europeni urmăriți în vederea îndeplinirii obiectivelor de la Lisabona.

Fig. 1 Rata de absolvire a invatamantului superior

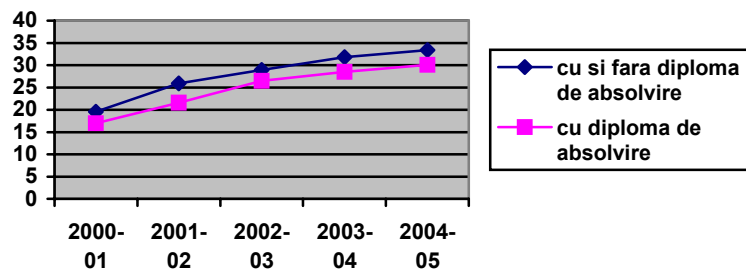

Fig. 2 Rata de absolvire a invatamantului superior, cu diplomă de licență, pe sexe

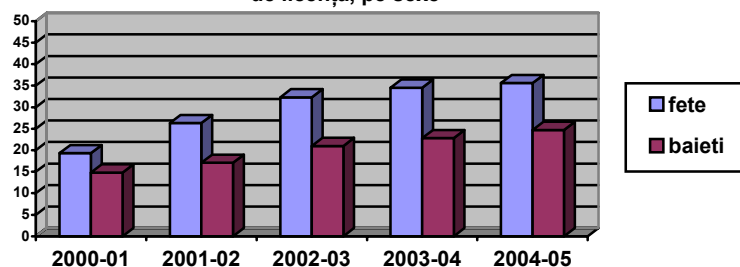
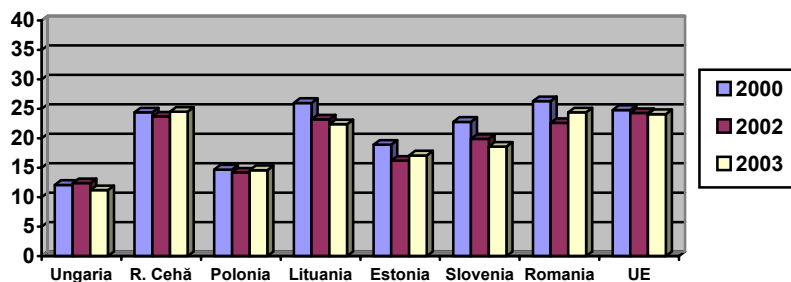

Fig. 3. Ponderea absolvenților în matematică, știință și tehnologie - date comparative

E. Învățământul post-secundar, terțiar și non-terțiar

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului superior/ postliceal și de maștri

1. Rata de absolvire a învățământului superior

	cu și fără examen de final de studii					cu diplomă de licență				
	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	19,6	25,9	28,9	31,8	33,4	17,0	21,6	26,5	28,5	30,1
Feminin	21,9	30,5	34,2	37,6	39,4	19,3	26,3	32,3	34,5	35,6
Masculin	17,3	21,6	23,8	26,3	27,6	14,8	17,1	21,0	22,8	24,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

2. Rata de absolvire a învățământului postliceal și de maștri

	cu și fără diplomă de absolvire					cu diplomă de absolvire				
	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	8,8	8,2	7,8	7,6	6,0	8,5	8,0	7,6	7,4	5,9
Feminin	11,5	10,7	9,6	10,0	7,9	11,1	10,6	9,4	9,5	7,7
Masculin	6,2	5,7	6,0	5,3	4,2	5,9	5,6	5,8	5,5	4,1

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

3. Ponderea absolvenților în matematică, științe și tehnologie

Anul	Ungaria	Cehia	Polonia	Lituania	Estonia	Slovenia	România	UE
2000	12,0	24,4	14,7	26,0	18,9	22,8	26,3	24,8
2002	12,4	23,7	14,2	23,2	16,2	19,9	22,6	24,3
2003	11,2	24,5	14,6	22,4	17,1	18,6	24,4	24,1

Sursa: Eurostat, 2005

F. Formarea profesională continuă

I. Costurile formării

1. Ponderea cheltuielilor pentru FPC din totalul cheltuielilor pentru educație

Cheltuielile pentru formarea profesională continuă sunt foarte reduse. Această situație se înregistrează atât în cazul fondurilor alocate pentru formarea șomerilor, cât și a fondurilor alocate de întreprinderi pentru formarea propriilor angajați.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul exprimă cheltuielile totale pentru FPC ca expresie procentuală din totalul cheltuielilor pentru educație. Acest indicator trebuie să ia în calcul, ca și în cazul cheltuielilor totale pentru educație, în același timp, atât contribuțiile publice cât și cele private (indivizi, companii) necesare organizării de cursuri de formare continuă. În prezent nu dispunem de informații necesare calculării indicatorului. În absența acestor date, analiza se va realiza pe baza indicatorilor privind costurile totale cu formarea profesională continuă per angajat în întreprinderile care organizează formarea și ponderea cheltuielilor publice pentru organizarea de cursuri de formare în totalul cheltuielilor pentru piața muncii.

Conform anchetei Eurostat, în România se înregistrează unele dintre cele mai reduse cheltuieli cu FPC per angajat în întreprinderi – 109 Euro. Aceste cheltuieli sunt de 10 ori mai reduse decât în țări precum Danemarca și Norvegia – 1169, respectiv 1049 Euro și de aproximativ 3 ori mai mici decât în Ungaria – 305 Euro, Bulgaria – 293 Euro, Republica Cehă – 293 Euro.

Ancheta Eurostat CVTS2 (2002) – cu referire la date pe anul 1999 - arată că, în medie, companiile din România cheltuiesc pentru fiecare angajat de 6 ori mai puțin în comparație cu media statelor din UE. În multe situații, responsabilitatea pentru formare este "transferată" de către companii angajatului. Încă nu există date privind valoarea contribuțiilor indivizilor pentru asigurarea propriei formări.

O imagine mai clară privind cheltuielile pentru formarea continuă o obținem în cazul persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, cel puțin în ceea ce privește cheltuielile publice.

Datele furnizate de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) arată că, în perioada 2001-2004, din totalul cheltuielilor publice pentru piața muncii, mai puțin de 4% reprezintă cheltuieli pentru organizarea de cursuri de formare continuă. Se observă că bugetul alocat este relativ modest, situație care se explică în primul rând prin faptul că numărul șomerilor care beneficiază de această importantă măsură activă de combatere a șomajului este relativ redus în comparație cu numărul total al șomerilor.

F. Formarea profesională continuă

I. Costurile formării

1. Ponderea cheltuielilor pentru FPC din totalul cheltuielilor pentru educație

Fig. 1 Costurile totale ale cursurilor CVT per angajat în întreprinderile care organizează cursuri de formare continuă –1999

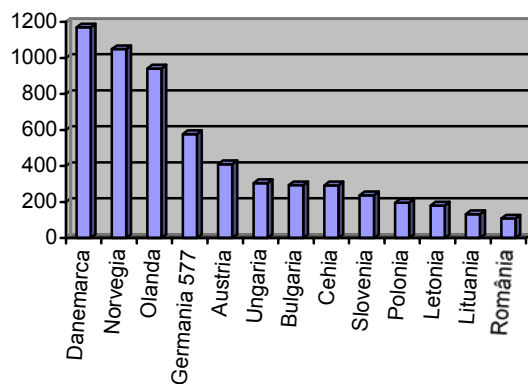
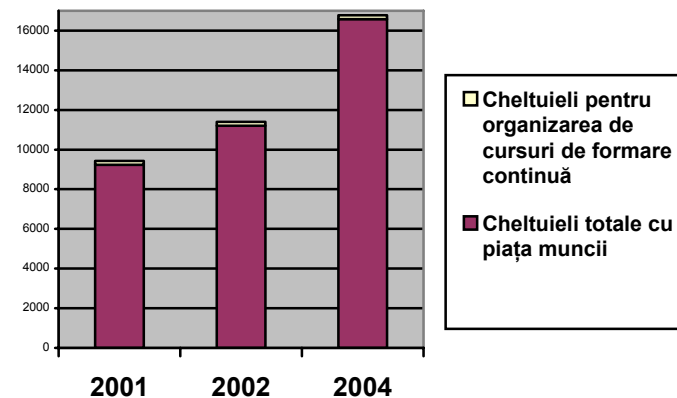

Fig. 1 Cheltuielile publice pentru organizarea de cursuri de formare continuă în comparație cu cheltuielile totale publice cu piața muncii

Sursa: Statistics in Focus Theme 3 – 8/2002

Sursa: ANOFM, 2005.

1. Cheltuielile publice pentru organizarea de cursuri de formare continuă în comparație cu cheltuielile totale publice cu piața muncii (miliarde LEI)

	2001	2002	2003	2004
Cheltuieli cursuri	31,42	40,31	...	101,5
Cheltuieli piața muncii	9241,42	11197,93		16579,5

Sursa: ANOFM, 2005.

F. Formarea profesională continuă

III. Participarea la educație și formare profesională

1. Rata de participare a adulților (25-64 ani) la educație și formare continuă

Numai 1,6% din adulții din România, cu vârste între 25 și 64 de ani, participă la educație sau formare.

Repere europene

Din anul 2002 până în anul 2005, România nu a înregistrat progrese semnificative privind participarea adulților la educație permanentă. Alături de Bulgaria, România se situează în continuare pe ultimele locuri în Europa în ceea ce privește ponderea adulților în vârstă de 25-64 ani, participați la educație și formare.

In anul 2005, numai 1,6 % dintre adulții din România, cu vârste între 25 și 64 de ani, participă la educație și formare, în timp ce media EU-25 se situează în jurul a 10,8 %, cele mai performante țări raportând niveluri de participare de peste 19%. Față de anul anterior, se înregistrează o creștere de numai 0,3 puncte procentuale. Este evidentă necesitatea unor eforturi importante în acest domeniu, dacă luăm în considerare faptul că obiectivele europene prevăd ca nivelul mediu de participare la educația permanentă în UE să fie de cel puțin 12,5% din totalul populației cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani, până în anul 2010.

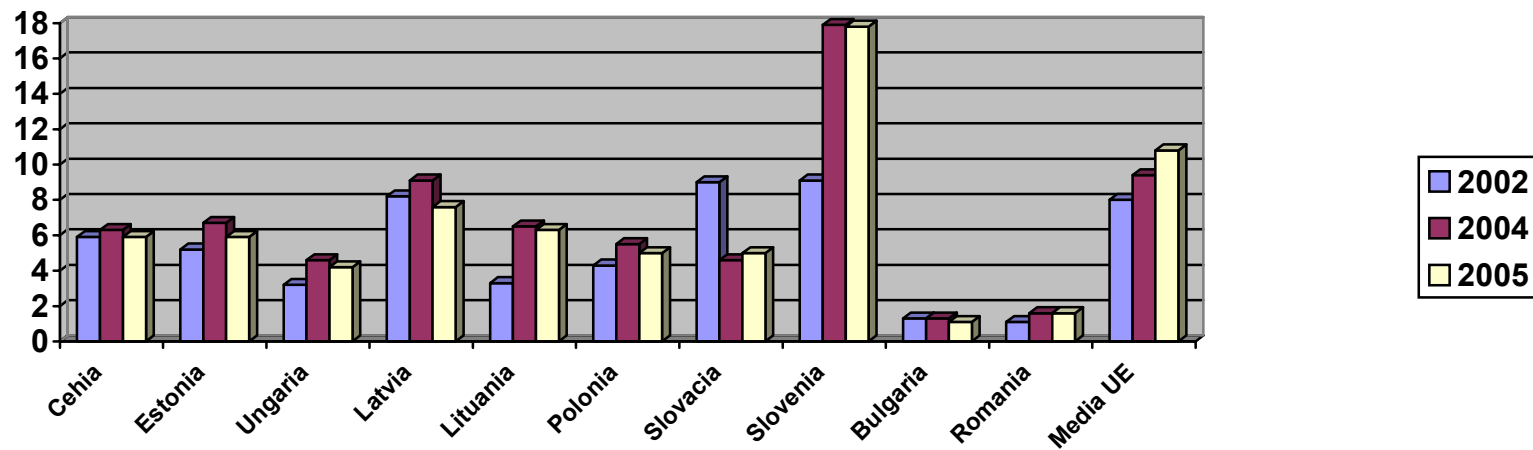
Definirea indicatorului/ Note metodologice

Rata de participare a adulților (25-64 ani) la educație și formare profesională reprezintă ponderea persoanelor în vârstă de 25-64 ani care a participat la o formă de educație și formare profesională (într-o perioadă de referință) în numărul total al persoanelor de aceeași vârstă, exprimată procentual.

F. Formarea profesională continuă

III. Participarea la educație și formare profesională

1. Rata de participare a adulților (25-64 ani) la educație și formare continuă

Sursa: Eurostat - Labour Force Survey , 2005

II. REALIZAREA OBIECTIVELOR DIN PROGRAMUL DE GUVERNARE

Progresele realizate în raport cu obiectivele din Programul de Guvernare și Direcțiile strategice ale MEdC sunt prezentate în termeni de acte normative, proiecte continuate și proiecte inițiate în perioada 2005-2006.

Aceste măsuri vizează următoarele axe tematice:

- asigurarea accesului egal și sporit la educație;
- asigurarea calității învățământului în perspectiva pregătirii pentru o societate și economie bazate pe cunoaștere;
- descentralizarea în sistemul educațional;
- reconstrucția sistemului de învățământ din mediul rural;
- considerarea investiției în instruirea capitalului uman ca una dintre cele mai profitabile investiții;
- redefinirea responsabilităților publice centrale și locale și parteneriatul unităților de învățământ cu mediul social și economic;
- compatibilizarea sistemului educativ românesc cu sistemele europene de educație;
- promovarea și valorificarea diversității culturale în educație;
- finanțarea învățământului.

Obiectivul 1: Asigurarea accesului egal și sporit la educație

Măsurile și instrumentele dezvoltate au vizat deopotrivă stimularea participării la învățământul obligatoriu și asigurarea echității în educație. Domeniile de intervenție au fost: protecția socială, reabilitarea clădirilor și dotarea, transportul școlar, informatizarea, oferta și achiziția de manuale, curriculum-ul și evaluarea, orientarea școlară și consilierea profesională, formarea cadrelor didactice și a managerilor din învățământ.

Sprijinirea socială a elevilor s-a realizat prin:

- continuarea acordării de burse școlare, rechizite școlare gratuite pentru elevii care provin din familii cu venituri reduse; produse lactate și de panificație pentru copiii preșcolari și pentru elevii din clasele I-IV; transport școlar, în funcție de reorganizarea rețelei școlare;
- continuarea programelor *200 Euro* în vederea stimulării achiziționării de calculatoare și *Bani de liceu* pentru elevii din familii defavorizate socio-economic.

În ceea ce privește **îmbunătățirea situației clădirilor**, MEdC a demarat în 2006 proiectele *Construire de campusuri școlare* (2006-2008), *Construire și reabilitare de cămine și cantine studentești* (2006-2008) și *Construirea și reabilitarea infrastructurii educaționale a învățământului superior* (2006-2008). În cadrul proiectelor Phare TVET a continuat reabilitarea atelierelor pentru 111 unități de învățământ profesional și tehnic și se pregătește contractarea reabilitării clădirilor pentru alte 150 de unități de învățământ.

Restructurarea rețelei școlare în funcție de programele de dezvoltare la nivel local și regional, de nevoile pieței muncii este sprijinită prin adaptarea planului de școlarizare la cerințele pieței muncii exprimate prin Planurile Regionale de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) și Planurile Locale de Acțiune pentru Învățământ (PLAI); Metodologia privind fundamentarea cifrei de școlarizare și rețeaua unităților de învățământ preuniversitar de stat în anul școlar 2006-2007 (OMEdC nr.5470/16.11.2005).

În scopul facilitării accesului la educație al elevilor din zonele izolate, a fost demarat proiectul ***Optimizarea transportului elevilor prin achiziționarea de microbuze școlare.***

În 2006, MEdC a demarat **programe de dotare** a bibliotecilor școlare, a laboratoarelor școlare, a cabinetelor de logopedie și de consiliere psihopedagogică; programe de dotarea a unităților de învățământ preuniversitar cu echipamente și material sportiv. Dotarea școlilor cu mijloace de învățământ și material didactic a fost susținută și prin proiectul MEdC - *Alocarea fondului de carte și material didactic* (2006-2007) și proiectele Phare TVET, care au avut ca rezultat dotarea a 111 unități de învățământ profesional și tehnic cu echipamente IT și echipamente didactice, în medie, în valoare de 383.162 EURO/ școală. Alte 150 de unități de învățământ urmează să fie dotate cu aceleași tipuri de echipamente, în medie, în valoare de 226.668 EURO/ școală. De asemenea, au fost elaborate instrumente care orientează repartizarea fondurilor pentru achiziția de mijloace de învățământ și material didactic: metodologia privind repartizarea fondurilor în vederea dotării laboratoarelor școlare de biologie, fizică și chimie din rețeaua unităților de învățământ preuniversitar; metodologia privind repartizarea sumelor pe inspectorate școlare (OMEdC nr. 4762/26.09.2006).

În domeniul **achiziției de manuale**, la finalul anului 2005 a fost adoptată Documentația pentru elaborarea și prezentarea ofertei la achiziția publică de manuale școlare - *Licitația deschisă M 007*. Licitația s-a desfășurat în martie 2006.

Stimularea participării la învățământul obligatoriu și post-obligatoriu prin intermediul curriculum-ului și al evaluării s-a concretizat în:

- revizuirea planurilor-cadru și a programelor școlare, în vederea dezvoltării competențelor cheie; elaborarea planurilor cadru de învățământ pentru învățământul seral (OMEdC nr. 4051/24.05.2006);

- elaborarea unor instrumente precum: normele metodologice privind admiterea absolvenților învățământului gimnazial în învățământul liceal și profesional de stat, precum și procedurile privind continuarea studiilor de către absolvenții învățământului obligatoriu; calendarul și metodologia de organizare și desfășurare a testelor naționale în vederea accesului absolvenților clasei a VIII-a în clasa a IX-a a anului școlar 2006-2007 (OMEdC nr. 5001/31.08.2006); calendarul și metodologia de organizare și desfășurare a examenului de Bacalaureat 2007 (OMEdC nr. 5002/31.08.2006); disciplinele de testare și programele pentru examenul de Bacalaureat 2007 (OMEdC nr. 5003/31.08.2006).

Facilitarea accesului tinerilor la programe de educație și formare profesională prin rute alternative și diversificarea ofertelor de formare, în funcție de cerințele pieței muncii, s-a realizat prin:

- demararea proiectului *Crearea unor școli de arte și meserii pilot pentru o paletă extinsă de calificări profesionale* (2006-2008) în 24 școli, câte 3 școli în fiecare macroregiune;
- continuarea proiectelor de modernizare a învățământului profesional și tehnic Phare TVET pentru dezvoltarea instituțională a unităților de învățământ în scopul oferirii unei formări profesionale care să permită ocuparea unui loc de muncă pe o piață a muncii în continuă schimbare; demararea unor activități care vizează **formarea profesională prin educație la distanță** și dezvoltarea capacității unităților de învățământ profesional și tehnic de a derula programe de formare profesională prin educația la distanță. Un număr de 16 unități urmează să beneficieze de dotare și asistență în dezvoltarea instituțională.
- proiectul *Continuarea procesului de informatizare a unităților/instituțiilor de învățământ și cercetare* (2006-2008) - prioritate strategică a MEdC;
- actualizarea nomenclatorului calificărilor profesionale prin care se realizează pregătirea în învățământul preuniversitar;
- normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr.279/2005 privind ucenicia la locul de muncă (H. G. nr. 234/2006).

Accesul sporit și egal la educație este condiționat de **calitatea serviciilor de consiliere și orientare**. Ca instrument de asigurare a calității serviciilor oferite în domeniul asistenței psihopedagogice, al asistenței logopedice și al educației incluzive a fost elaborat Regulamentul de organizare și funcționare a centrelor județene de resurse și de asistență educațională - organisme care monitorizează și evaluează activitatea centrelor și cabinetelor specializate în domeniile menționate (OMEdC nr. 5418/08.11.2005). De asemenea, prin formarea consilierilor școlari, în cadrul proiectelor Phare TVET, elevii beneficiază de sprijin specializat în alegerea rutelor de formare profesională, în funcție de aptitudinile și aspirațiile proprii.

Pentru **susținerea financiară a elevilor și studenților sub forma creditelor de studii**, măsurile s-au concentrat asupra:

- alocării anuale a unor granturi de studiu pentru studenții ciclului trei de studii universitare;
- creării unui sistem de finanțare compatibil cu sistemul european care să permită portabilitatea granturilor de studiu între țările membre UE prin reorganizarea sistemului de burse pentru studenți, în contextul elaborării proiectului de lege a învățământului superior, aflat în dezbateri la nivelul MEdC;
- alocării de fonduri pentru burse de studiu garantate de stat, de care pot beneficia membrii comunităților românești de pretutindeni, o atenție deosebită acordându-se etnicilor români din statele vecine;
- creării unei alternative viabile la sistemul de burse asigurate de la bugetul de stat, prin dezvoltarea cadrului legislativ al acordării bursei private (Legea 319/2005 privind modificarea Legii nr. 376/2004 privind bursele private);
- dezvoltării metodologiilor Centrului Național pentru Burse de Studii în Străinătate (CNBSS) pentru acordarea bursei de studii în străinătate;
- includerii profesorilor din învățământul universitar și preuniversitar, ca membri, în corpul de evaluatori ai Consiliului CNBSS, care evaluează și validează candidaturile la bursele de studii; constituirii fondului extrabugetar, din taxe percepute candidaților, din care se asigură plata evaluatorilor dosarelor de candidatură (H.G. nr. 1861/2005 privind înființarea Centrului Național pentru Burse de Studii în Străinătate, prin reorganizarea Oficiului Național al Burselor de Studii în Străinătate);
- promovării ofertelor de burse a CNBSS prin extinderea colaborării acestuia cu toate universitățile de stat și particulare acreditate din România și cu inspectoratele școlare județene;
- asigurarea unei informări adecvate a candidaților în privința specificului cultural, educațional al statelor care oferă burse pentru cetățenii români, prin dezvoltarea colaborării cu instituții ale Uniunii Europene, cu Ministerul Afacerilor Externe, cu reprezentanții ambasadelor și ai corpului diplomatic din România.

În ceea ce privește măsurile adresate grupurilor vulnerabile care nu au finalizat educația de bază, a început extinderea ofertei de educație de tip „A doua șansă” la nivelul învățământului primar și pilotarea acestora în cele 15 județe participante la Programul Phare 2003 (septembrie 2005 - martie 2007).

Măsurile privind asigurarea echității s-au adresat populației școlare din mediul rural și zonele defavorizate, minorităților naționale, străinilor care studiază în România.

A. Pentru **elevii din mediul rural și din zonele defavorizate** s-au continuat programele de reabilitare a școlilor: *Programul de Reabilitare a Infrastructurii Școlare (PRIS)*, program finanțat de Guvernul României și Banca Mondială pentru reabilitarea școlilor din chirpici, *programul Phare TVET pentru reabilitarea spațiilor școlare de instruire practică a elevilor*, *Proiectul pentru Învățământul Rural (PIR)*.

În cadrul *Proiectului pentru Învățământul Rural*, acțiunile de stimulare a participării la educație s-au focalizat pe:

- dotarea școlilor cu materiale didactice și echipamente informatice;
- restructurarea rețelei școlare din mediul rural prin arondarea școlilor cu un număr mic de elevi de la sate la școala din centrul comunei;
- asigurarea încadrării personalului didactic calificat: dezvoltarea unui curriculum național pentru pregătirea profesorilor din mediu rural și implementarea acestuia în universitățile care au programe IDD acreditate; calificarea a 3200 cadre didactice necalificate din mediul rural prin programul IDD.

Programele *Phare*, Phare RO-0102.04 și Phare RO 2003/005-551.01.02., *pentru asigurarea accesului la educație al grupurilor dezavantajate* continuă în 22 de județe, prin activități precum:

- asigurarea unei gustări și a transportului școlar pentru copiii/elevii din școlile selectate;
- reabilitarea unor spații școlare identificate de județele participante și dotarea acestora cu mobilier școlar adecvat;
- formarea cadrelor didactice și a directorilor din comunitățile dezavantajate pe teme ca: educația incluzivă, educația interculturală, metode active de predare, managementul clasei, legătura școală-comunitate;
- formarea mediatorilor școlari și a institutorilor pentru desfășurarea activității în unitățile școlare din comunitățile dezavantajate;
- formarea inspectorilor școlari și a reprezentanților societății civile în vederea elaborării Strategiei județene pentru îmbunătățirea accesului la educație;
- programe de după-amiază, de recuperare și activități extracurriculare pentru elevii din școlile selectate;
- programe de tip „Școala părinților”.

În prezent, activitățile programelor *Phare pentru accesul la educație al grupurilor dezavantajate* sunt dezvoltate printr-un program multianual 2004-2009 care extinde, la nivel național, aria de acțiune a măsurilor și a experiențelor pozitive.

În cadrul Programelor *Phare TVET de modernizare a învățământului profesional și tehnic*, școlile de învățământ profesional și tehnic din mediul rural (50 de școli incluse în Proiectul Phare TVET 2003 și 19 școli, participante la cel pentru perioada 2004-2006) au fost sprijinite pentru a oferi elevilor condiții de calificare similare cu cele din mediul urban.

B. Pentru **elevii care aparțin minorităților naționale** asigurarea accesului la educația de bază și stimularea participării acestora la niveluri superioare de educație s-a realizat prin următoarele măsuri:

- continuarea Proiectului *Reforma educației timpurii în România*, acțiunile derulate fiind concretizate în: *Strategia MEdC privind educația timpurie* (martie-august 2005); dezbaterile și revizuirea acesteia (septembrie 2005-februarie 2006); elaborarea documentelor pentru finanțarea a două proiecte pentru educație timpurie (unul pentru grupuri dezavantajate, finanțat de Banca Mondială și altul finanțat, la nivel național, de BDCE) și semnarea memorandum-urilor de finanțare pentru acestea (aprilie-august 2006);
- acordarea de locuri speciale pentru elevii romi la admiterea în clasa a IX-a (licee și școli de arte și meserii), în facultăți și colegii universitare;
- editarea manualelor alternative pentru învățământul cu predare în limbile maghiară și germană, reeditarea manualelor pentru minorități mai puțin numeroase (*Abecedar și Limba maternă* pentru clasele a II-a și a III-a); traducerea manualelor pentru minorități, în cazul disciplinelor studiate în limba maternă; reglementarea modului de asigurare a manualelor școlare în limbile minorităților naționale;
- actualizarea programele școlare destinate învățământului pentru minorități naționale și a programelor pentru examenele naționale;
- relansarea învățământului în limbile minorităților naționale în mediul rural și în zonele defavorizate;
- formarea cadrelor didactice pentru învățământul destinat minorităților naționale.

C. În ceea ce privește facilitarea accesului **elevilor străini**, măsurile întreprinse au vizat:

- școlarizarea în învățământul preuniversitar a elevilor străini și a elevilor de origine română cu domiciliul în străinătate, pe locuri cu bursă și locuri fără plata taxelor de școlarizare (Ordinul comun M.Ed.C. – M.A.E. nr. 4454/4.07.2005);
- asigurarea accesului gratuit la cursuri de inițiere în limba română pentru adulții străini care au dobândit o formă de protecție în România, începând cu anul școlar 2005-2006; ca instrument, a fost elaborat Manualul de limba română - curs de inițiere pentru copiii străinilor care au dobândit statutul de refugiat în România și pentru minorii refugiați neînsoțiți;
- implementarea Regulii Gravier privind accesul nediscriminatoriu la educație a cetățenilor din țările UE, prin Legea nr. 316 din 12 iulie 2006 pentru completarea art. 5 din Legea învățământului nr. 84/1995, republicată, și a art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 13/1993 privind modificarea cuantumului taxelor de școlarizare, în valută, a cetățenilor din alte țări care studiază pe cont propriu în România.

Obiectivul 2: Asigurarea calității învățământului în perspectiva pregătirii pentru o societate și economie bazate pe cunoaștere

Asigurarea calității învățământului preuniversitar s-a realizat prin două direcții prioritare de acțiune: creșterea calității și eficienței educației și crearea mecanismelor interinstituționale de asigurare a calității.

Inițiativa majoră în domeniul asigurării calității o reprezintă punerea în aplicare a OUG nr. 75/2005, aprobată prin Legea nr. 87/2006, care statuează cadrul național al asigurării calității, atât pentru învățământul preuniversitar, cât și pentru învățământul superior. În perioada care a trecut de la precedentul raport, au fost create cele două structuri instituționale responsabile, la nivel național, cu asigurarea calității (ARACIS și ARACIP), a început o reală dezbatere națională în privința conceptului de calitate a educației și s-au elaborat primele forme ale instrumentelor de evaluare internă și externă a calității educației (în principal, standardele și metodologiile aferente).

Pentru creșterea calității și eficienței educației învățământului preuniversitar s-au avut în vedere, pe lângă inițiativa majoră menționată mai sus, și următoarele aspecte:

- elaborarea, promovarea și monitorizarea aplicării noului Regulament de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (OMEdC nr. 4925/08.09.2005);
- revizuirea programelor școlare pentru clasele a XI-a și a XII-a; promovarea abordărilor cross-curriculare în scopul dezvoltării competențelor cheie ale elevilor, un exemplu în acest sens fiind programa școlară pentru Științe, clasa a XI-a;
- formarea cadrelor didactice și a inspectorilor școlari în didactica specialității, precum și în domeniul educației incluzive, al metodelor active de învățare, al managementului clasei de elevi;
- pregătirea inspectoratelor școlare și a școlilor de învățământ profesional și tehnic din programul Phare TVET 2002 și 2003 pentru aplicarea mecanismelor și instrumentelor de asigurare a calității;
- generalizarea mecanismelor și instrumentelor de asigurare a calității în învățământul profesional și tehnic, prin OMEdC nr. 4889/2006; Mecanismele și instrumentele de asigurare a calității în învățământul profesional și tehnic au în vedere atât cadrul legislativ și instituțional de asigurare a calității în educație în România, cât și Cadrul Comun de Asigurare a Calității în TVET dezvoltat la nivel european - componentă a programului european „Educație și Formare 2010”.
- crearea oportunităților de exprimare a „vocii” beneficiarului de servicii educaționale – elevul, prin constituirea Consiliului Național al Elevilor, care funcționează după un regulament propriu și dezbate teme precum: „Asigurarea calității în educație”, „Motivația învățării și reușita socială”, „Violența în școli”. În colaborare cu MEdC și UNICEF România, Consiliul Național al Elevilor a început derularea proiectului „Avocatul elevilor”.

- dezvoltarea unor instrumente pentru asigurarea calității și diversității ofertelor de formare a personalului din învățământ: metodologia privind acreditarea programelor de formare continuă a personalului din învățământul preuniversitar (OMEdC nr. 4611/2005) și aprobarea Comisiei specializate de acreditare (OMEdC nr.4657/2005); metodologia privind gestionarea și arhivarea certificatelor de competențe profesionale ale personalului didactic, a atestatelor de formare continuă a personalului didactic (OMEdC nr.3957/2005).

Asigurarea calității în învățământul preuniversitar este susținută și prin *Programul național de inspecție școlară și evaluare instituțională*. Acesta este focalizat pe evaluarea calității managementului și a competențelor profesionale ale cadrelor didactice, ale inspectorilor școlari generali, de specialitate, ale directorilor de școli, ale metodiștilor; consilierea cadrelor didactice în vederea îmbunătățirii practicilor didactice; evaluarea calității ofertelor educaționale realizată de unitatea școlară și a nivelului standardelor educaționale atinse de elevi; evaluarea calității proiectelor și a programelor realizate de către inspectorate și școli, prin parteneriatul educațional. În acest sens, în perioada octombrie 2005 - iunie 2006, s-au efectuat acțiuni de monitorizare, control și consiliere în 380 de unități școlare din 12 județe ale țării (Iași, Suceava, Botoșani, Bihor, Satu Mare, Sălaj, Argeș, Olt, Vâlcea, Timiș, Hunedoara, Caraș-Severin) și municipiul București, fiind evaluate 441 de cadre didactice.

Eforturile MEdC s-au concentrat și pe organizarea și derularea olimpiadelor și a concursurilor școlare naționale 2006 și pregătirea elevilor din loturile olimpice pentru participarea la olimpiadele internaționale. La olimpiadele și concursurile naționale 2006 au participat 13.703 elevi și 3.616 profesori. Au obținut premii și mențiuni un număr de 6432 de elevi participanți. De remarcat sunt rezultatele obținute de elevii români participanți la olimpiadele internaționale: 19 medalii de aur, 23 medalii de argint și 19 medalii de bronz;

O abordare comprehensivă a asigurării calității în educație, în raport cu nivelurile educaționale, este realizată prin proiectul MEdC- ***Reforma educației timpurii în România***.

În privința creării sistemului național de management al calității în învățământul preuniversitar, principalele realizări au fost:

- crearea și consolidarea structurilor instituționale (ARACIP);
- inițierea dezbaterii naționale privind conceptul de calitate a educației;
- inițierea dezbaterii privind sistemului național de standarde și indicatori (cu metodologiile asociate) pentru sistemul național de asigurare a calității în învățământul preuniversitar;
- elaborarea de materiale informative și de sprijin pentru constituirea și funcționarea structurilor de management al calității constituite la nivelul unităților școlare;
- informarea efectivă a actorilor educaționali în privința mecanismelor instituționale și a implementării sistemelor de management al calității.

În ceea ce privește creșterea calității învățământului superior, acțiunile s-au concentrat pe:

- crearea structurilor instituționale (ARACIS) și a sistemului de indicatori pentru sistemul național de asigurare a calității. A fost introdus un sistem de finanțare fundamentat pe 13 indicatori de calitate ai instituțiilor de învățământ superior de stat acreditate.
- adoptarea unor noi standarde de performanță profesională pentru cadre didactice și cercetători. Conferirea titlurilor de conferențiar și profesor universitar, respectiv de cercetător științific gradul I și II, se realizează pe baza unor noi sisteme de evaluare (O.MEdC nr. 5098, 5099, 5100, 5101/03.10.2005, și completate prin O.MEdC 3548/2006).

Din perspectiva creării mecanismelor interinstituționale de asigurare a calității au fost încheiate acorduri cu partenerii sociali în vederea promovării unor facilități fiscale pentru companiile și persoanele fizice și juridice care investesc în programe de educație, formare profesională și cercetare-dezvoltare, precum și în vederea stimulării firmelor care creează baze de practică și cercetare pentru elevi și studenți.

Demersurile de adecvare a sistemului educațional la nevoile pieței forței de muncă locale, naționale și europene s-au concretizat în:

- standarde de pregătire profesională și curriculum pentru ciclul superior al liceului tehnologic – nivel 3 de calificare (O. MEd.C. nr. 3171/ 30.01.2006);
- standarde de pregătire profesională și curriculum specifice pentru 72 de calificări profesionale obținute prin învățământul postliceal (O.M.Ed.C. nr. 4760/26.07.2006);
- standarde de pregătire profesională revizuite și/sau elaborate, curriculum pentru 10 calificări de nivel 1, 2 și 3 (O. M.Ed.C. nr.4947/23.08.2006);
- lista calificărilor de nivel 3 avansat pentru învățământul postliceal, școala de maiștri;
- actualizarea Planului Regional de Acțiune (PRAI), a Planului Local de Acțiune (PLAI) și a Planului de Acțiune al Școlii (PAS), instrumente de planificare care informează proiectarea planului de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic, pe baza rezultatelor studiilor de piață contractate în cadrul proiectului Phare TVET 2002;
- aplicarea generalizată a instrumentelor de asigurare a calității în educație și formare profesională la nivelul rețelei învățământului profesional și tehnic (O.M.Ed.C. nr. 4889/09.08.2006).

Obiectivul 3: Descentralizarea în sistemul educațional

Tendința de modernizare a învățământului preuniversitar românesc și de compatibilizare a acestuia cu sistemele de învățământ europene a determinat elaborarea și adoptarea unor acte normative care au asigurat, parțial, transferul deciziei de la nivel central la nivelul autorității locale și cel al școlii.

Implementarea primelor măsuri de descentralizare s-a realizat prin următoarele acte normative:

- Hotărârea de Guvern nr. 1942/2004 prin care au fost nominalizate 8 județe pilot (Brăila, Cluj, Dolj, Harghita, Iași, Neamț, Satu-Mare și Sibiu) în care se aplică un nou sistem de administrare și finanțare a unităților de învățământ preuniversitar de stat;
- Legea nr. 354/2004 de modificare și completare a Legii învățământului nr. 84/1995;
- Legea nr. 349/2004 de modificare și completare a Legii nr. 128/1997 privind Statutul Personalului Didactic;
- Hotărârea de Guvern nr. 2192/2004 privind aprobarea normelor metodologice de administrare și finanțare a unităților de învățământ preuniversitar din județele pilot.

Din 2005, acest cadru normativ a fost completat cu Hotărârea de Guvern nr. 224/2005 privind numirea și salarizarea directorilor și directorilor adjuncți din unitățile de învățământ preuniversitar și un set de metodologii privind: regulamentul de organizare și funcționare a consiliilor de administrație; regulamentul de organizare și funcționare a consiliilor școlare din unitățile de învățământ din județele pilot; mobilitatea personalului didactic. Cadrul general de acțiune pentru descentralizarea sistemului educațional este prezentat în *Strategia descentralizării învățământului preuniversitar*, aprobată prin memorandum de către Guvernul României, în decembrie 2005. În Strategie sunt specificate etapele care trebuie parcurse în procesul de descentralizare până în anul 2010, obiectivele și un calendar privind realizarea acestora în fiecare etapă.

Ca urmare a aplicării prevederilor cadrului normativ, s-au produs schimbări privind:

- a. transferul de competență administrativă și financiară, de la nivel central către administrația publică locală
 - restructurarea rețelei școlare;
 - finanțarea pentru administrarea și dezvoltarea bazei materiale;
 - mobilitatea personal didactic (ocuparea posturilor didactice în unitățile de învățământ preuniversitar);
 - managementul – ocuparea funcțiilor de conducere a unităților de învățământ preuniversitar;
 - curriculum-ul la decizia școlii (CDS);
 - curriculum-ul în dezvoltare locală (CDL).

b. transferul sumelor alocate învățământului de la bugetul de stat spre administrația locală și spre unitățile de învățământ pentru următoarele categorii de cheltuieli

- cheltuieli de personal;
- cheltuieli pentru consolidări, investiții și reparații capitale;
- subvenții pentru internate și cantine școlare;
- cheltuieli privind unele facilități la transport, acordate elevilor și cadrelor didactice;
- cheltuieli pentru concursuri școlare și activități educative, cultural – artistice, sportive și turistice;
- cheltuieli cu bursele elevilor.

c. trecerea în administrarea consiliilor locale a patrimoniului imobil (clădiri, terenuri) și a bazei materiale; implicarea financiară a administrației locale în dezvoltarea bazei materiale.

De la 01.09.2006, MEdC, prin intermediul unei echipe de proiect, derulează faza-pilot a proiectului *Managementul administrativ și financiar al școlii într-un mediu descentralizat*, prin care sunt monitorizate 50 de unități de învățământ din 3 județe pilot (Dolj -17 unități de învățământ; Harghita -15 unități de învățământ; Iași - 18 unități de învățământ; 15 localități, dintre care 6 în mediul rural și 9 în cel urban). În ansamblul celor 50 de unități de învățământ, nivelurile de învățământ sunt reprezentate astfel: 5 grădinițe; 21 școli cu clasele I – VIII; 24 licee, grupuri școlare, școli de arte și meserii. Obiective urmărite în faza-pilot a proiectului sunt: testarea exercitării competențelor decizionale, administrativ – financiare, acordate școlilor, prin actualul cadru legislativ; acordarea de asistență, în domeniul managementului, directorilor unităților de învățământ și autorităților locale; evaluarea și monitorizarea managementului resurselor materiale și umane ale școlii, într-un mediu descentralizat.

În cadrul fazei-pilot a proiectului se va elabora formula de alocare a fondurilor destinate școlii, după principii fundamentale: finanțarea pe baza indicatorului „număr de elevi”; „banii urmează elevul”; echitate; transparență; adecvare. De asemenea, se vor elabora ghiduri de bună practică și se vor formula propuneri pentru armonizarea actelor normative din sistemul educațional și a acelor conexe. Rezultatele așteptate după derularea fazei-pilot a proiectului *Managementul administrativ și financiar al școlii într-un mediu descentralizat* sunt: dezvoltarea unei reale autonomii a școlii; îmbunătățirea și modernizarea managementului financiar și administrativ al școlii, în condițiile descentralizării; crearea unui mecanism adecvat de alocare a fondurilor destinate școlii; creșterea calității procesului decizional în aplicarea politicilor publice; sporirea interesului comunității locale față de școală și de nevoile sale.

Obiectivul 4: Reconstrucția sistemului de învățământ în mediul rural

Reconstrucția sistemului de învățământ în mediul rural este susținută prin: Proiectul pentru Învățământul Rural; proiectul MEdC – *Asigurarea condițiilor echitabile de igienă și educație pentru sănătate în mediul rural* (2006-2008); Proiectul de modernizare a învățământului profesional și tehnic Phare TVET 2003, care vizează reabilitarea clădirilor, dotarea cu echipamente și sprijinirea dezvoltării instituționale pentru 50 de unități de învățământ profesional și tehnic din mediul rural precum; proiectul Phare TVET 2004-2006 pentru reabilitarea, dotarea cu echipamente și sprijinirea dezvoltării instituționale pentru încă 19 unități de învățământ din mediul rural; proiectul bilateral româno-francez „Educația pentru informație în mediul rural defavorizat”.

Acțiunile derulate au avut ca rezultate:

- alocarea distinctă de la bugetul de stat a 100 milioane de euro, anual, pentru reabilitarea școlilor și construcții școlare în mediul rural;
- alinierea școlilor din mediul rural la standarde minime de funcționare privind instalațiile sanitare: 1500 de școli din mediul rural au fost dotate cu mobilier școlar și 500 au beneficiat de alimentare cu apă, iluminare, încălzire și dotare cu mobilier școlar;
- identificarea nevoilor de reabilitare pentru 50 de școli de învățământ profesional și tehnic din mediul rural și demararea elaborării proiectelor de reabilitare;
- includerea în planurile de audit intern ale auditorilor din cadrul inspectoratelor școlare a reabilitării școlilor;
- dotarea școlilor cu materiale didactice: 8000 de școli din mediul rural au beneficiat de mijloace de învățământ de tip: aparate, truse, material grafic (planșe, hărți murale, portrete), modele (preparate microscopice, mulaje anatomice, incluziuni), jocuri didactice, material sportiv și 4000 de școli au primit materiale tipărite: cărți, atlase, albume, dicționare, enciclopedii, folosite ca materiale auxiliare în timpul lecțiilor și pentru biblioteca clasei;
- dotarea a 463 de centre de resurse fixe puse la dispoziția cadrelor didactice în scopul folosirii noilor metode didactice;
- creșterea și diversificarea ofertelor de formare inițială și continuă, reconversie profesională prin învățământul la distanță;
- diversificarea programelor de formare continuă de la 1 categorie și 3 tipuri la 4 categorii și 15 tipuri;
- asigurarea burselor de studii pentru elevii/studentii cu domiciliul în mediul rural, reglementată prin H.G. nr. 769/14.07.2005;
- dezvoltarea curriculum-ului pentru programul de dezvoltare profesională a cadrelor didactice din mediul rural;

- pregătirea în școală, prin activitatea de mentorat, a unui număr de aproximativ 10000 de cadre didactice;
- stimularea parteneriatului dintre școală și comunitatea locală prin realizarea unui program de granturi pentru școlile și comunitățile rurale care vor dezvolta împreună proiecte educaționale (765 granturi).
- formarea directorilor și a cadrelor didactice din unitățile de învățământ profesional și tehnic în domenii precum: dezvoltarea parteneriatului cu întreprinderile, elaborarea curriculum-ului în dezvoltare locală, activitatea în rețele interinstituționale, învățarea centrată pe elev.

Obiectivul 5: Considerarea investiției în instruirea capitalului uman ca una dintre cele mai profitabile investiții

În domeniul formării cadrelor didactice și a managerilor din învățământ, măsurile întreprinse au avut ca rezultate:

- formarea profesională a unui număr de 35.500 de educatoare, învățători, profesori și directori în domeniul didacticilor de specialitate, a managementului educațional și a administrării unităților școlare, dintre care: 4400 de profesori și 340 directori din liceele situate în mediul rural (în derulare proiectul "*Dezvoltarea formării continue a personalului didactic din învățământul preuniversitar*" din programul Phare 2004/016-772.04.01, ca parte componentă a Programului multianual Phare "*Coeziune economică și socială*" 2004-2006);
- dezvoltarea profesională a managerilor, profesorilor pentru elaborarea planului de acțiune al școlii, implementarea mecanismelor și instrumentelor de asigurare a calității, parteneriat și lucrul cu întreprinderile, aplicarea metodelor centrate pe elev, elaborarea de materiale didactice și materiale pentru educația la distanță, elaborarea curriculumului în dezvoltare locală, constituirea și funcționarea rețelelor de unități de ÎPT pe diverse teme (în derulare proiectul Phare TVET 2003) ; în cadrul proiectelor Phare 2001-2003 a fost format un număr de aproximativ 4.500 de manageri și profesori în tematicile enumerate anterior.
- acreditarea a 108 de furnizori de formare profesională: 18 Universități, 16 CCD-uri, 17 DPPD-uri, 10 Colegii de institutori, 32 Fundații, ONG-uri și Asociații profesionale, 9 structuri instituționale și UIP-uri, 6 unități de învățământ preuniversitar; derularea a 231 programe acreditate 99 pentru profesori, 68 pentru învățători și educatoare, 48 pentru directori și inspectori, 16 pentru personal didactic auxiliar;
- acreditarea a 84 de furnizori de programe de formare continuă în domeniul Tehnologiei informației (inițiere în TIC, utilizarea AEL, SIVADOC- managementul documentelor);

- facilitarea accesului cadrelor didactice la programe de formare acreditate prin oferirea posibilității furnizorilor de a-și extinde oferta și în alte locații (OMEdC nr. 3915 /2005).

Preocuparea pentru crearea cadrului pentru perfecționarea continuă a personalului didactic s-a concretizat în dezvoltarea a 16 Centre regionale de formare profesională a personalului didactic din învățământul preuniversitar (CRFP).

În ceea ce privește politicile în domeniul formării și dezvoltării resurselor umane din domeniul educației, acțiunile au fost orientate către regândirea statutului personalului didactic, definirea statutelor de formator și de mentor, precum și către redefinirea metodologiei formării continue a personalului didactic din învățământul preuniversitar. Aceste perspective se vor regăsi în proiectul noii legi a învățământului.

Obiectivul 6: Creșterea responsabilității educaționale la nivelul autorităților publice centrale și locale și consolidarea parteneriatului unităților de învățământ cu mediul social și economic

Consolidarea parteneriatului unităților de învățământ cu mediul social și economic s-a realizat pe următoarele dimensiuni:

- diversificarea ofertei de formare a cadrelor didactice prin: acreditarea de programe de formare continuă referitoare la implicarea unităților școlare în activitățile socio-economice locale, în prevenirea consumului de tutun, alcool și droguri în școală (parteneriat Centru Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar - Agenția Națională Antidrog); formarea cadrelor didactice și a managerilor pentru „Educația timpurie” (parteneriat Centru Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar - Universitatea din Liverpool); schimburi de experiență, formare și diseminarea exemplurilor de bune practici în domeniul formării și perfecționării profesionale (parteneriat CNFP – INWENT Germania); Proiectul „Strategii educaționale centrate pe elev” (parteneriat MEdC - Universitatea Iași, CREA, și UNICEF România) urmărește atât îmbunătățirea actului educațional în sistemul de învățământ preuniversitar, cât și redimensionarea conținutului formării inițiale a studenților care vor opta pentru o carieră didactică. Pilotare: anul universitar 2006 – 2007 în șapte universități: București, Iași, Cluj, Suceava, Timișoara, Galați, Bacău.
- formarea directorilor de școală din mediul rural pentru parteneriat/ lucrul cu întreprinderile, în cadrul proiectului Phare TVET 2003;
- sprijinirea, prin programele Phare TVET, a dezvoltării instituționale a structurilor parteneriale în învățământul profesional și tehnic, Consorții regionale și Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social în Formarea Profesională (CLDPSFP) astfel încât acestea să informeze și să sprijine procesul de planificare a ofertei educaționale și de formare profesională;

- fundamentarea pe bază de studii de piață a necesarului de forță de muncă, pe cicluri academice și specializări în scopul eficientizării cheltuirii fondurilor publice pentru educație și asigurări de șomaj;
- organizarea cadrului normativ și instituțional pentru implementarea unui cadru național al calificărilor armonizat cu European Qualification Framework (EQF): crearea ACPART ca structură pentru adoptarea Cadrului Național al Calificărilor, compatibilizarea specializărilor universitare cu Cadrul Național al Calificărilor și cu EQF;
- sprijinirea, prin proiectele Phare TVET, a dezvoltării instituționale a Comitetelor sectoriale pentru implementarea Cadrului Național al Calificărilor (în colaborare cu Autoritatea Națională pentru Calificări - CNFPA) și realizarea corelării cu Cadrul European al Calificărilor, instrument de promovare a mobilității forței de muncă la nivel european, elaborat în cadrul strategiei Lisabona și a Programului "Educație și Formare 2010".

Obiectivul 7: Compatibilizarea sistemului educativ românesc cu sistemele europene de educație

Prin proiectele Phare TVET au fost derulate activități de creare, alături de Autoritatea Națională pentru Calificări, a Cadrului Național al Calificărilor și corelarea acestuia cu Cadrul European al Calificărilor.

În învățământul profesional și tehnic se colaborează la nivel european pentru elaborarea unui sistem de credite transferabile și de acumulare a acestora care să permită recunoașterea experienței dobândite în diferite contexte și medii de învățare, mobilitatea și învățarea de-a lungul întregii vieți.

În învățământul superior eforturile de compatibilizare a sistemului educativ românesc cu sistemele europene de educație s-au concretizat în măsuri care dezvoltă cadrul legislativ al implementării procesului Bologna. Acestea au vizat:

- adoptarea normativă a legislației aferente introducerii învățământului universitar pe cicluri de studiu: H.G. nr. 404 din 29 martie 2006 privind organizarea și desfășurarea studiilor universitare de masterat, OMEdC nr. 4843 din 1 august 2006 privind domeniile pentru studii universitare de doctorat, sistemul de criterii și metodologia de evaluare a instituțiilor de învățământ superior pentru aprobarea organizării studiilor universitare de doctorat, OMEdC nr. 4868 din 7 august 2006 privind suplimentul la diplomă;
- adoptarea Nomenclatorului specializărilor de licență în concordanță cu exigențele impuse de procesul Bologna în scopul creșterii mobilității forței de muncă înalt calificată pe piața europeană a muncii.

A fost dezvoltată cooperarea internațională dintre instituțiile de învățământ superior din România și instituțiile partenerele din UE pentru identificarea cadrului normativ care permite portabilitatea granturilor și creditelor de studii în spațiul țărilor UE.

În domeniul formării resurselor umane din învățământ, acțiunile derulate s-au orientat în direcția reconsiderării standardelor de formare continuă pentru profesori, manageri (director, inspector), în acord cu cerințele sistemului educațional românesc și ale Uniunii Europene, elaborarea de standarde profesionale pentru funcțiile didactice auxiliare din învățământul preuniversitar; promovarea sistemului de credite transferabile în formarea continuă a cadrelor didactice și stabilirea tipizatorilor care să ateste competențele dobândite din programele de formare continuă parcurse.

Obiectivul 8: Promovarea și valorificarea diversității culturale în educație

Susținerea programelor educaționale care promovează valorile interculturale s-a realizat prin:

- activități extrașcolare și de dezvoltare comunitară derulate în cadrul proiectelor Phare 2001 și 2003 *Accesul la educație al grupurilor dezavantajate*;
- introducerea în programele școlare a temelor de prevenire și combatere a discriminării;
- respectarea angajamentelor asumate în planul revizuit (în iunie 2005) al Decadei de incluziune a romilor în care MEdC și-a propus valorizarea și păstrarea moștenirii culturale române prin: dezvoltarea studiului limbii și literaturii române, a istoriei și tradițiilor romilor pentru toți copiii care optează în această direcție; crearea oportunităților pentru predarea în limba române în ciclurile pre-școlar și primar; introducerea elementelor privind istoria și cultura minorităților, inclusiv ale romilor, în curricula principală la istorie.
- continuarea derulării *Programului Național de Educație pentru cetățenie democratică* ce are drept scop formarea tinerei generații pentru o societate democratică și pentru cetățenia activă. În cadrul programului, au fost realizat următoarele activități: elaborare de suporturi de curs (manuale, CD-uri) pentru elevi din clasele I - XII și de repere metodologice particularizate pe fiecare an de studiu; proiectarea curriculum-ului *Educație pentru cetățenie democratică* pentru palate și cluburi ale elevilor; formarea specifică a 800 cadre didactice la nivel național și crearea unor nuclee de formatori la nivelul fiecărui județ; derularea programului ca disciplină opțională în 348 unități de învățământ (972 clase);
- proiectul *Predarea istoriei și educația pentru cetățenie democratică în România*, în cadrul căruia au fost formați 100 de profesori de istorie, au fost publicate materiale educaționale, comentarii ale surselor istorice, modalități de implementare a valorilor democratice în școli; continuarea proiectului *Dimensiunea europeană în predarea istoriei*, finanțat de Consiliul Europei, în cadrul căruia a fost dezvoltată o cercetare pentru crearea unei colecții de CD-uri privind sursele istorice europene și publicarea unui ghid pentru profesorii care predau istoria Europei;

- crearea cadrului de dezvoltare a proiectelor specializate pe tipuri de educație complementară, conform recomandărilor Consiliului Europei. Exemple în acest sens sunt proiectele: *Media – o educație de calitate*, derulat în 492 unități de învățământ (603 clase), realizarea site-ului www.edu-media.ro; *Magia cărții*; *Creează-ți mediul*; *Avocatul elevului*; *Educația părinților*, derulat în 640 unități de învățământ (843 clase).

Obiectivul 9: Finanțarea învățământului românesc

În funcție de obiectivele Programului de guvernare și Direcțiile strategice ale MEdC, a fost elaborat portofoliul de programe și proiecte ale MEdC. În conformitate cu acesta, domeniilor de investiție prioritară sunt următoarele:

- Acordarea de rechizite școlare
- Educația universitară și postuniversitară în România
- Program pentru calitate și evaluarea calității în educație, facilitarea accesului la educație și activități extrașcolare
- Asigurarea logisticii prin dotarea școlilor cu calculatoare / sisteme educaționale de calcul
- Acordarea de ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare
- Ameliorarea activităților de învățământ prin crearea de facilități pentru transportul elevilor din mediul rural defavorizat
- Program pentru dotarea unităților de învățământ preuniversitar cu mobilier școlar
- Campusuri școlare

III. PROGRESELE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI PERMANENTE

Tradițional, sistemul educativ din România s-a concentrat pe instituțiile de învățare formală (în primul rând școala și universitatea). Învățarea în afara cadrului instituțional (non-formală și informală) și pe toată durata vieții nu a fost o prioritate a politicilor educaționale din România. Mai mult, chiar în interiorul sistemului de învățământ, nivelurile și filierele, ca și formarea inițială și formarea profesională continuă, au fost concepute ca entități relativ autonome, fiecare cu modul său propriu de organizare, fără să se întrevadă ansamblul și coerența.

Conform comunicatului Comisiei Europene din noiembrie 2001 – *Realizare unei arii europene a educației permanente* – **termenul de educație permanentă este definit astfel:**

Educația permanentă presupune totalitatea activităților de învățare care se produc de-a lungul întregii vieți, în scopul îmbunătățirii cunoștințelor, abilităților și competențelor dintr-o multiplă perspectivă: personală, civică, socială sau ocupațională.

Conform aceluiași document, **învățarea permanentă** presupune:

- *Dobândirea și actualizarea oricărui tip de abilități, interese, cunoștințe și calificări, începând cu educația preșcolară până la perioada de după pensionare. Conceptul de învățare permanentă promovează astfel dezvoltarea cunoștințelor și competențelor necesare fiecărui cetățean pentru a se adapta la o societate bazată pe cunoaștere și pentru a participa activ în toate sferile vieții economice și sociale, deținând astfel controlul propriului viitor.*
- *Valorizarea oricăror forme de învățare, incluzând: învățarea în contexte formale, cum ar fi, de exemplu, un curs urmat la universitate; învățarea non-formală, cum ar fi de pildă abilitățile profesionale dobândite la locul de muncă; învățare informală, cum ar fi învățarea inter-generații (ex. părinți învățând să folosească mijloacele moderne de comunicare de la copiii lor sau învățarea unui instrument împreună cu un prieten).*

Conform acestei definiții, educația permanentă presupune ca *oportunitățile de învățare să fie disponibile tuturor cetățenilor în orice moment. Concret, aceasta înseamnă că fiecare individ poate să își alcătuiască propriul parcurs de educație și formare, adaptat nevoilor și intereselor personale, în orice moment al vieții. Conținutul învățării, modul în care se realizează învățarea și contextul în care aceasta se produce poate varia în funcție de cel care învață și de propriile cerințe de învățare.*

Educația permanentă înseamnă, de asemenea, a oferi programe de tip „a doua șansă” pentru actualizarea competențelor de bază dar și pentru a beneficia de oportunități de învățare de nivel mai înalt. Aceasta presupune că ofertele sistemele de educație trebuie să devină mai deschise și mai flexibile, astfel încât aceste oportunități să poată fi cu adevărat adaptate la nevoile celui care învață și la potențialul real al acestuia.

Comunicatul Comisiei Europene, noiembrie 2001, *Realizare unei arii europene a educației permanente*

Contextul European al dezvoltării educației permanente

O dată cu lansarea *Memorandum-ului privind învățarea permanentă* în anul 2000, Uniunea Europeană a deschis seria unor dezbateri, evaluări, dezvoltări și proiecte strategice care au situat educația permanentă în centrul tuturor reformelor sistemelor de educație și formare profesională din Europa. Memorandum-ul a fost urmat de o serie de procese de consultare la nivel național și evaluări transnaționale care au avut drept scop elaborarea unei strategii europene de punere în practică a mesajelor lansate în anul 2000. Ca urmare, în martie 2001, Consiliul European stabilea trei obiective strategice în această direcție:

- a) îmbunătățirea calității și eficienței sistemelor de educație și formare profesională în Europa;
- b) facilitarea accesului tuturor indivizilor la sistemele de educație și formare profesională;
- c) deschiderea sistemelor de educației și formare profesională către alte sisteme (economic, social, cultural etc.), într-o perspectivă cât mai largă.

Numitorul comun al acestor obiective este învățarea permanentă, având ca argument fundamental *necesitatea de a oferi tuturor cetățenilor oportunități de a învăța oricând, oriunde și în ce mod alege fiecare*. Celor trei obiective strategice le corespund 13 obiective specifice.

În mai 2003, Uniunea Europeană a stabilit cinci ținte strategice pentru anul 2010 referitoare la educația permanentă. Acestea sunt:

- **Rata celor care părăsesc prematur sistemele de educație și formare profesională¹**

Rata medie la nivelul UE a celor care părăsesc prematur sistemul de educație și formare nu va depăși 10%.

- **Rata celor care au absolvit învățământul secundar superior**

Cel puțin 85% din populația Europei în vârstă de 22 de ani trebuie să fi finalizat cel puțin învățământul secundar superior.

- **Proporția populației care nu deține competențe de bază**

Proporția tinerilor de 15 ani cu rezultate scăzute privind alfabetizarea trebuie să scadă cu cel puțin 20%, comparativ cu anul 2000.

¹ Acest indicator este cunoscut în literatura de specialitate ca „early school leavers” și reprezintă proporția populației de 18-24 de ani care a finalizat numai învățământul secundar inferior (sau mai puțin) și care nu este cuprinsă în nici o formă de educație sau formare profesională.

- **Absolvenții de matematică, științe și tehnologie și distribuția pe gen a acestora**

La nivelul UE, numărul absolvenților în domeniile: matematică, științe și tehnologii trebuie să crească cu cel puțin 10% față de anul 2000; în același timp trebuie să se reducă discrepanțele de gen în totalul absolvenților acestor domenii.

- **Participarea adulților la educația permanentă**

La nivelul UE, nivelul mediu de participare la educația permanentă va fi de cel puțin 12,5% din totalul populației cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani.

Începând cu anul 2003, la nivel european a început procesul de monitorizare a progreselor înregistrate de statele membre și a celor în curs de aderare în domeniul educației permanente. Monitorizarea s-a realizat atât prin rapoarte anuale care au analizat stadiul implementării obiectivelor de la Lisabona la nivelul politicilor și strategiilor naționale, cât și prin analize statistice comparative pe baza indicatorilor propuși.

România a participat la acest proces de evaluare a progreselor înregistrate în domeniul educației permanente, atât prin realizarea anuală a raportului de țară, cât și prin furnizarea datelor necesare pentru analizele europene.

1. Principalele concluzii ale raportului 2005 privind România

Raportul cu privire la educația permanentă realizat în anul 2005 de Ministerul Educației și cercetării (*România: Raport național privind Procesul de la Lisabona*, Ministerul Educației și Cercetării, București 2005) cuprinde o analiză complexă asupra celor mai importante dimensiuni ale implementării principiului educației permanente la nivelul politicilor educaționale din România. Principalele concluzii ale raportului au fost următoarele:

- Cele mai importante documente de politică educațională, precum și strategiile de implementare a acestora iau în considerare principiul educației permanente în România (Exemple: *Strategia de dezvoltare a învățământului preuniversitar pentru perioada 2001-2004*, reactualizată în 2002, precum și *Strategia Învățământului Superior Românesc pentru perioada 2002-2010*). Cu toate acestea, raportul atrăgea atenția asupra **neconcordanței între prioritățile stabilite și alocarea insuficientă a resurselor financiare în vederea îndeplinirii acestora**. Atragerea de finanțări externe cum ar fi programele PHARE și programele comunitare au reprezentat însă o sursă importantă pentru atingerea obiectivelor specifice educației permanente în cadrul componentelor respective.

- **Cele mai multe dintre strategiile elaborate în acest domeniu nu prevăd sisteme coerente de evaluare și monitorizare a rezultatelor** și nici nu definesc ținte de atins pe bază de indicatori pentru următorii ani.. La momentul 2005, cele mai importante progrese în acest domeniu erau participarea României la diferite anchete europene (EUROSTAT, ETF, PISA, Banca Mondială), precum și prin anchetele naționale privind caracteristicile educației permanente în România, realizată de Institutul Național de Statistică.
- **Învățarea permanentă nu a cunoscut în România o abordare globală, integratoare și coerentă, care să privească întregul parcurs de educație și formare al unui individ și care să înglobeze într-o viziune unitară atât învățământul preșcolar, cel obligatoriu și cel de formare profesională inițială, dar și educația și formarea continuă a adulților.** Deși s-au realizat unele eforturi de a corela reglementările legislative privind educația și formarea inițială cu cele referitoare la formarea continuă, **nu se poate vorbi încă de o viziune unitară a politicilor privind educația permanentă, care să asigure coerența și flexibilitatea unui parcurs individual de învățare de-a lungul întregii vieți.** Acest fapt se datorează în bună măsură modelului de separare instituțională a responsabilităților privind educația permanentă (MEC - educația inițială, MMSSF – ocupare și formare profesională continuă, CNFPA – formarea continuă a adulților) și insuficienței cooperării la nivelul decidenților. Ca urmare, programele de reformă a formării profesionale inițiale s-au reflectat în modificări ale Legii Învățământului, în timp ce formarea profesională continuă este reglementată de o nouă Lege privind Formarea Profesională a Adulților (Legea nr. 375/2002).
- În ciuda unor eforturi segmentate la nivelul diferitelor paliere ale învățării permanente, cea mai importantă provocare a sistemului educațional din România rămâne dezvoltarea unui **parteneriat instituțional la nivel național**, dar mai ales la nivel local. Multe dintre evaluările de impact ale reformelor sau programelor implementate în ultima perioadă subliniază inițiativa aproape exclusivă a instituțiilor guvernamentale la nivel central, în detrimentul implicării active a partenerilor sociali și a societății civile.
- Conform studiilor de analiză a reformelor învățământului din ultimii ani, **educația preșcolară** nu a constituit o prioritate în cadrul politicilor educaționale din România, spre deosebire de învățământul obligatoriu, universitar sau cel profesional. Punctele critice se referă în special la tradiționalismul metodologiilor didactice utilizate (bazate pe metode expositive, verbalism, activități frontale), implicit la problemele legate de formarea cadrelor didactice, dar și la slaba diversificare a serviciilor pe care grădinița le poate oferi comunității (este vorba despre părinți, copii aflați în situații speciale, organizații sau instituții cu rol educativ sau de protecție).
- **Amendamentele la Legea învățământului** (Legea nr.268/2003) au introdus modificări importante în structura sistemului de educație, schimbări menite să valorifice principiul învățării permanente la nivelul învățământului obligatoriu. Din această perspectivă, pot fi menționate unele măsuri specifice cu efect direct asupra participării la educație și a pregătirii profesionale a

tinerilor: extinderea duratei învățământului obligatoriu de la 8 la 10 clase; definirea rutelor posibile de continuare a școlarizării obligatorii după primele opt clase, modificarea structurii liceului, crearea unei punți de legătură între prima fază de formare profesională inițială și nivelul secundar superior, ca urmare a introducerii unui an de completare a studiilor, introducerea **portofoliului de educație permanentă** la finalizarea unui ciclu de învățământ.

- România a dezvoltat un sistem coerent de reglementări care promovează **creșterea participării la educație a tuturor copiilor și tinerilor**, precum și reducerea abandonului și neșcolarizării.
- Sistemul de educație și formare profesională a înregistrat progrese importante în vederea **creșterii atractivității rutelor de formare** prin crearea unor noi trasee de profesionalizare, prin dezvoltarea unui nou curriculum flexibil și prin dezvoltarea unui sistem de planificare strategică a priorităților dezvoltării formării profesionale la toate nivelurile decizionale cu implicarea partenerilor sociali. Relația sistemului de formare profesională cu cerințele pieței muncii a fost astfel îmbunătățită.
- Validarea învățării dobândite în contexte non-formale și informale de educație, deși beneficiază de prevederi legale suficiente, nu sunt puse în practică.

2. Progrese înregistrate în perioada 2005-2006

Data fiind perioada relativ limitată de timp de la realizarea raportului de țară privind educația permanentă în România, multe dintre concluziile sintetizate rămân încă provocări pentru viitoarele eforturi ale României în ceea ce privește atingerea țintelor europene în acest domeniu. În continuare, vom prezenta cele mai importante progrese înregistrate în perioada 2005-2006, precum și o analiză actualizată a indicatorilor privind educația permanentă.

Legislație

În perioada 2005-2006, au intrat în vigoare o serie de noi acte legislative care, deși nu țintesc în mod explicit educația permanentă, prin efectele pe care le presupune implementarea acestora la nivelul sistemului de învățământ, pot contribui la promovarea principiului educației permanente. Cele mai importante dintre acestea sunt:

- Legea Nr. 87/2005 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență Guvernamentale Nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației. Legea reprezintă cadrul general și metodologic pentru implementarea sistemului de asigurare a calității la nivelul instituțiilor de învățământ.

- Legea Nr. 346/2005 privind aprobarea Ordonanței de Urgență Guvernamentale Nr. 78/2005 pentru modificarea și completarea Legii 288/2004 privind organizarea studiilor universitare. Legea prevede restructurarea sistemului universitar în vederea compatibilizării acestuia cu obiectivele procesului Bologna.
- Acordul tripartit Guvern - Patronate - Sindicate, privind *Cadrul Național al Calificărilor* (2004), corelat cu elementele definitorii ale Cadrului European al Calificărilor, completat în 2005, având, drept anexă *Cadrul de referință comun pentru dezvoltarea unitară a calificărilor în România în concordanță cu principiile și instrumentele Cadrului European al Calificărilor*, cu precizări conceptuale și standarde de pregătire profesională, aprobate de MEC (2005).

De asemenea, Comisia pentru învățământ Camerei Deputaților din Parlamentul României a inițiat la începutul anului 2006 un seminar cu privire la oportunitatea elaborării unei legi a educației adulților care să reglementeze acest domeniu din perspectiva educației permanente. La această dezbatere au participat, alături de reprezentanți ai Comisiei de învățământ a Camerei Deputaților, experți ai MEC.

Instituții responsabile

În perioada 2005-2006 au luat ființă noi instituții responsabile la nivel național care au drept obiective creșterea calității în învățământ și deschiderea acestuia către mediul economic, ca o condiție pentru dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții și stimularea accesului la o educație de calitate. Este vorba despre:

- **Agenția Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social (ACPART)**, autoritate națională pentru stabilirea și actualizarea periodică a Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior (2005).
- **Agenția Româna pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP) și Agenția Româna pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ARACIS)**, având ca obiective:
 - atestarea capacității organizațiilor furnizoare de educație de a satisface așteptările beneficiarilor și standardele de calitate;
 - dezvoltarea unei culturi instituționale a calității în învățământ;
 - asigurarea protecției beneficiarilor direcți și indirecti ai programelor de studiu, ca urmare a producerii și diseminării de informații sistematice, coerente și credibile, accesibile public, despre calitatea educației;
 - participarea la dezvoltarea politicilor și strategiilor de ameliorare continuă a calității învățământului și asigurarea sinergiei necesare dintre învățământul preuniversitar și cel superior.

Acțiunile pe care le vor întreprinde cele două instituții se vor focaliza pe două mari direcții: **acreditare și asigurarea calității**. În domeniul acreditării, principalele sarcini sunt legate de: elaborarea și revizuirea periodică a metodologiei și standardelor de acreditare pentru diferite tipuri de programe și furnizori de educație, precum și evaluarea furnizorilor și a programelor acestora, în vederea autorizării și/sau acreditării. În domeniul asigurării calității, principalele sarcini se referă la: elaborarea și revizuirea periodică a standardelor naționale și indicatorilor de performanță, elaborarea și implementarea politicilor și strategiilor de îmbunătățire calității educației, elaborarea procedurilor de evaluare externă, stabilirea priorităților privind asigurarea calității, pe baza consultării cu instituțiile educaționale implicate, diseminarea de manuale, ghiduri și bune practici referitoare la asigurarea internă și externă a calității, publicarea de studii și analize asupra calității educației.

Priorități în domeniul educației permanente

În perioada 2005-2006, documentele de politică în domeniul educației inițiale și continue, precum și strategiile sectoriale prevăd noi aspecte și dimensiuni ale educației permanente. Deși acestea nu se regăsesc încă într-un document comun, unitar și integrator, prioritățile sectoriale contribuie la conturarea unui interes tot mai larg pentru educația permanentă în România. Avem în vedere îndeosebi următoarele documente:

- *Direcții strategice ale Ministerului Educației și Cercetării pentru perioada 2006-2008* (2005), prevăd ținte explicite către dezvoltarea educației permanente în România:
 - asigurarea egalității de șanse și sporirea accesului la educație (Cap. I);
 - asigurarea calității educației și compatibilizarea sistemului național de învățământ cu sistemul european de educație și formare profesională (Cap. II);
 - stimularea educației permanente (Cap. IV);
 - reforma educației timpurii (Cap.V).
- *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de muncă 2004-2010* (MMSSF, 2004), Strategia pe termen scurt și mediu privind formarea profesională continuă 2005-2010² (MMSSF, ANOFM, MEC, CNFPA cu sprijinul Comitetelor sectoriale³, 2005),
- *Strategia de dezvoltare a Uniunii Generale a Industriașilor din România 1903*⁴ (UGIR1903) – toate aceste documente strategice cuprind referiri la educația permanentă a adulților.

²See: <http://portal.mmssf.ro/Portal/GeneralInfoDispatcher.do?intId=9&type=14&submitPage=1&arhivaFlag=false>

³ Structuri multipartite de dialog social în formarea profesională care includ parteneri sociali, Guvern, asociații profesionale, camera de comerț și furnizori de formare.

⁴ Cap. Formarea profesională continuă a angajatorilor și a salariaților; Strategia de reindustrializare în principalele sectoare ale economiei și la nivelul regiunilor în perspectiva aderării la UE.

Studii, rapoarte, instrumente de lucru

În perioada 2005-2006 asistăm la o creștere a interesului de cercetare și analiză cu privire la educația permanentă. Ca urmare, Institutul de Științe ale Educației, în colaborare cu parteneri europeni, a elaborat o serie de studii, rapoarte și instrumente de lucru utilizabile în implementarea educației permanente în România. Cele mai importante dintre acestea sunt:

- *Dezvoltări recente în domeniul educației și ocupării în perspectiva Țintelor europene. Situația României din perspectiva indicatorilor LLL* (ISE, 2006);
- *Ghidul angajatului, Ghidul angajatorului, Ghid de dezvoltare a competențelor pentru companii* (ISE, 2004 -2006);
- *Instrumente de formare pentru formarea formatorilor în domeniul utilizării competențelor transversale dobândite în contexte informale* (ISE, ANPCDEFP, 2006);
- *Ghid de identificare a competențelor dobândite în contexte informale și non-formale de educație cu focalizare pe tineri în situații dezavantajate - romi* (ISE, ANPCDEFP, 2006);
- *Procesul Bologna în România: o radiografie de etapă. Raport asupra implementării procesului Bologna în România* (ISE, ANPCDEFP, 2006).

Indicatori statistici privind educația permanentă

În acest subcapitol, vom actualiza indicatorii specifici referitori la educația permanentă. Acești indicatori sunt compatibili cu sistemul Eurostat al UE și oferă o evaluare obiectivă și exactă a stării din fapt din acest domeniu.

- **Rata celor care părăsesc prematur sistemele de educație și formare profesională⁵**

Ținta europeană: Rata medie la nivelul UE a celor care părăsesc prematur sistemul de educație și formare nu va depăși 10%.

După o perioadă de peste 8 ani în care rata de părăsire timpurie a sistemului de educație a crescut constant de la 19,7% în anul 1997 la 23,6% în anul 2004, anul 2005 înregistrează pentru prima dată o scădere cu aproape 3 puncte procentuale a ponderii tinerilor în vârstă de 18-24 de ani care au absolvit numai învățământul de nivel secundar inferior și care nu sunt cuprinși în nici o formă de educație sau formare profesională.

⁵ Acest indicator este cunoscut în literatura de specialitate ca „early school leavers” și reprezintă proporția populației de 18-24 de ani care a finalizat numai învățământul secundar inferior (sau mai puțin) și care nu este cuprinsă în nici o formă de educație sau formare profesională.

Tabel 1. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație, în România, în perioada 1997-2005

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
19,7	19,1	21,5	22,3	21,3	23,2	23,2	23,6	20,8

Sursa: Europa Website (indicatori structurali).

Cu toate acestea, datele comparative privind acest indicator situează încă România mult sub nivelul statelor membre sau care au aderat recent la UE. Astfel, la nivelul anului 2005, indicatorul înregistra valoarea de 20,8% în România, față de 4,3% în Slovenia, 6,4% – Republica Cehă, 5,5% - Polonia, sau 14,9% – media statelor membre ale UE.

Tabel 2. Ponderea populației în vârstă de 18-24 de ani care a absolvit numai învățământul de nivel secundar inferior și care nu este cuprinsă în nici o formă de educație sau formare profesională

	R. Cehă	Estonia	Ungaria	Letonia	Lituania	Polonia	Slovacia	Slovenia	Bulgaria	România	EU-15
2004	6,1	13,7	12,6	15,6	9,5	5,7	7,1	4,2	21,4	23,6	15,1
2005	6,4	14	12,3	11,9	9,2	5,5	5,8	4,3	20	20,8	14,9

Perspectiva atingerii țintei stabilite de UE – reducerea ratei populației care părăsește prematur școala la maximum 10% până în anul 2010 este încă îndepărtat în raport cu situația României, fiind necesare mult mai multe eforturi în acest sens. Multiplicarea programelor de a „doua șansă” dezvoltate în cadrul proiectului Phare accesul la educație a categoriilor defavorizate cu focalizare pe rromi, precum și măsuri specifice de sprijin pentru copiii din mediul rural ar putea să reprezinte o premisă pentru o scădere mai accelerată a decalajului înregistrat de România pentru acest indicator.

- **Rata celor care au absolvit învățământul secundar superior**

Ținta europeană: Cel puțin 85% din populația Europei în vârstă de 22 de ani trebuie să fi finalizat cel puțin învățământul secundar superior.

În perioada 2002-2004, ponderea populației din grupa de vârstă 20-24 ani care a absolvit cel puțin studiul de nivel secundar superior, este relativ constantă: aproximativ 75%. Nivelul indicatorului, pentru România, este cel mai redus comparativ cu toate țările care au aderat de curând la UE și, respectiv, cu media la nivelul UE-25. Date fiind noile reglementări în domeniul educației (Amendamentele din anul 2003 la Legea învățământului nr. 84/1995), care prevăd prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani (clasele a IX-

a și a X-a fiind incluse în nivelul ISCED 3), se așteaptă o creștere importantă a nivelului indicatorului și apropierea de ținta stabilită de UE - creșterea ponderii populației de 20-24 ani cu cel puțin nivel secundar de educație la 85% până în anul 2010.

Tabel 3. Ponderea populației în vârstă de 20-24 ani care a absolvit cel puțin studii de nivel secundar superior

	Ungaria	Cehia	Polonia	Lituania	Letonia	Estonia	Slovenia	Slovacia	Bulgaria	România	EU25
2002	85,8	91,7	88,1	79,3	73,2	80,4	90,0	94,0	77,5	76,5	76,6
2003	85,0	92,0	88,8	82,1	74,0	81,4	90,7	94,1	75,6	74,9	76,7
2004	83,4	90,9	89,5	86,1	76,9	82,2	89,7	91,3	76,0	75,3	76,4

Sursa: Progress towards the Lisbon Objectives in education and Training *2005 Report, Brussels, Commission of the European Communities.*

Sursa pentru România: Institutul Național de Statistică, 2006.

- **Proporția populației care nu deține competențe de bază**

Acest indicator se referă îndeosebi la competențele care măsoară gradul de alfabetizare funcțională a populației.

Ținta europeană: Proporția tinerilor de 15 ani cu rezultate scăzute privind alfabetizarea trebuie să scadă cu cel puțin 20%, comparativ cu anul 2000.

Conform ultimelor date disponibile cu ocazia participării României la evaluarea internațională PISA 2000+, **ponderea elevilor în vârstă de 15 ani care nu reușesc să atingă decât nivelul cel mai scăzut de performanță** (nivelul 1 sau chiar mai puțin, pe o scală cu 5 trepte) în ceea ce privește capacitatea de citire activă și conștientă, România situează pe poziția cea mai dezavantajată între noile state membre și a celor în curs de aderare. Astfel, peste 41% dintre elevii români în vârstă de 15 ani ating performanțe **slabe** (de nivel 1 sau mai puțin), ponderea corespunzătoare la nivel european fiind de două ori mai scăzută (19,4%).

Raportând aceste date la ținta europeană conform căreia până în 2010 procentul celor care obțin performanțe slabe (de nivel 1 sau mai puțin) în ceea ce privește capacitatea de a citi activ și conștient ar trebui să scadă cu cel puțin 20%, este evidentă nevoia unor eforturi semnificative și susținute ale României în această direcție.

- **Absolvenții de matematică, științe și tehnologie și distribuția pe gen a acestora**

Ținta europeană: La nivelul UE, numărul absolvenților în domeniile: matematică, științe și tehnologii trebuie să crească cu cel puțin 10% față de anul 2000; în același timp trebuie să se reducă discrepanțele de gen în totalul absolvenților acestor domenii.

În perioada 2000-2003, rata absolvenților de matematică, știință și tehnologie din totalul absolvenților de învățământ superior înregistrează o evoluție oscilantă, cu o scădere de aproape 4 puncte procentuale la nivelul anului 2002, urmată de o revenire ușoară la nivelul anului 2003. Cu o pondere de 24,4% a absolvenților în matematică, știință și tehnologie din totalul absolvenților de învățământ superior, România se situa în anul 2003 printre țările cu cele mai ridicate rate ale acestui indicator în comparație cu alte țări care au aderat recent la UE (Ungaria, Polonia, Letonia, Estonia, Slovenia) și chiar ușor mai ridicată față de media UE.

Tabel 4. Ponderea absolvenților în matematică, științe și tehnologie

Anul	Ungaria	Cehia	Polonia	Lituania	Estonia	Slovenia	România	UE
2000	12,0	24,4	14,7	26,0	18,9	22,8	26,3	24,8
2002	12,4	23,7	14,2	23,2	16,2	19,9	22,6	24,3
2003	11,2	24,5	14,6	22,4	17,1	18,6	24,4	24,1

Sursa: Eurostat, 2005

Creșterea numărului de absolvenți MTS, în perioada 2000-2003, s-a produs concomitent cu o diminuarea a dezechilibrului pe sexe. Astfel, proporția femeilor în totalul absolvenților MST atinge 39,4% în 2003, față de 35,1% în 2000. Comparativ cu celelalte țări europene, România se situează pe un loc superior în ceea ce privește echilibrul pe sexe, devansând, la nivelul anului 2003, Ungaria, Cehia, Slovenia, Slovacia și media țărilor membre UE25.

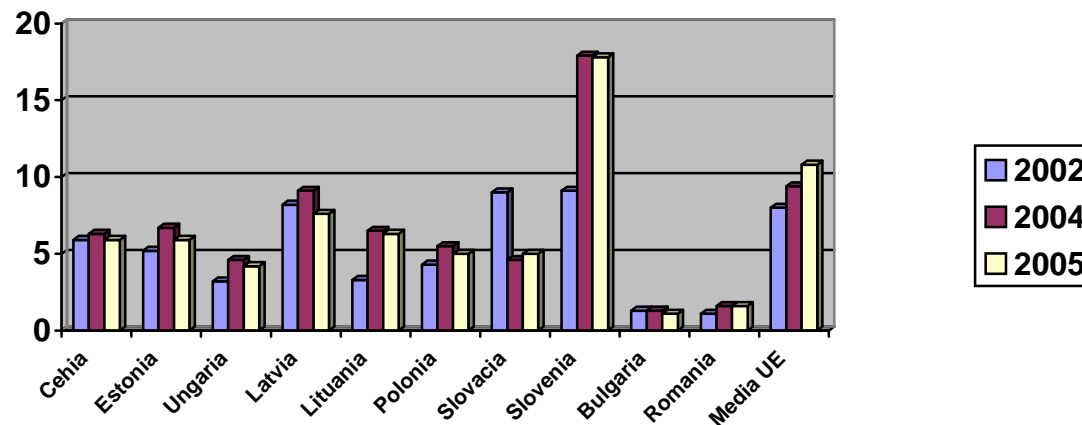
Pe baza datelor prezentate, se poate aprecia că România va depăși ținta stabilită de UE pentru anul 2010 – creșterea numărului de absolvenți MTS cu cel puțin 15% - concomitent cu reducerea dezechilibrelor pe sexe.

- **Participarea adulților la educația permanentă**

Ținta europeană: La nivelul UE, nivelul mediu de participare la educația permanentă va fi de cel puțin 12,5% din totalul populației cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani.

În anul 2005, numai 1,6 % dintre adulții din România, cu vârste între 25 și 64 de ani, au participat la educație sau formare, în timp ce media EU-25 se situa în jurul a 10,8 %, cele mai performante țări raportând niveluri de participare de peste 19%. Față de anul anterior, se înregistrează o creștere de numai 0,3 puncte procentuale. Este evidentă necesitatea unor eforturi importante în acest domeniu, dacă luăm în considerare faptul că obiectivele europene prevăd ca nivelul mediu de participare la educația permanentă în UE să fie de cel puțin 12,5% din totalul populației cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani, până în anul 2010.

Rata de participare a adulților (25-64 ani) la educație și formare.
Date comparative 2002 și 2004

Sursa: Eurostat - Labour Force Survey, 2005.

3. Repere pentru o strategie privind educația permanentă în România

Datele și concluziile prezentate mai sus identifică o serie de dificultăți și provocări care implică o intervenție rapidă și integrată asupra tuturor palierelelor implicate în învățarea permanentă. O posibilă strategie la nivel național pentru stimularea participării la educația permanentă, care să aducă situația României mai aproape de standardele propuse la nivel european trebuie să ia în considerare următoarele direcții de acțiune:

- ◆ **Mai multă coerență a eforturilor de stimulare a participării la educația permanentă** prin:
 - elaborarea și validarea la nivel național a unei **strategii coerente privind învățare permanentă**, care să includă toate nivelurile de educație, începând cu cel preșcolar și până la educația adulților în vârstă de peste 55 de ani;
 - **întărirea cooperării instituționale** dintre toți factorii responsabili pentru educația și formarea pe parcursul întregii vieți, într-un efort comun de **asigurare a coerenței politicilor și strategiilor** în domeniu învățării permanente.
- ◆ **Focalizarea intervențiilor de stimulare a participării la învățarea permanentă asupra unor categorii de beneficiari și probleme specifice** prin:
 - asigurarea complementarității între programele generale, de intervenție la nivel macrosistemic privind creșterea participării la educație și **programe focalizate asupra unor grupuri specifice** (persoane cu nivel redus de educație, persoane fără o calificare profesională, romi, femeii, copiii străzii);
 - multiplicarea **programelor de tip șansa a doua**, într-un sistem flexibil, adaptat nevoilor specifice ale diferitelor categorii de beneficiari la nivel local;
 - continuarea măsurilor de **descentralizare a învățământului și încurajarea curriculum-ului la decizia școlii**, pentru a oferi o mai mare flexibilitate și adaptabilitate a ofertei la nevoi specifice locale sau individuale.
- ◆ **Stimularea interesului public pentru învățarea permanentă și a beneficiilor acesteia** prin:
 - intensificarea **cercetărilor** și a analizei în domeniul educației permanente
 - stimularea interesului pentru dezvoltarea unor **sisteme de validare a învățării în contexte non-formale și informale**, pentru toate categorii de beneficiari;

- inițierea unei **campanii media**, în rândul angajatorilor, furnizorilor de formare, a opiniei publice în general, centrată pe conștientizarea importanței formării continue a adulților;
 - promovarea **programelor de educație la distanță**, inclusiv pentru învățământul profesional și tehnic,
 - dezvoltarea capacității unităților de învățământ profesional și tehnic de a oferi **programe de formare continuă pentru adulți**;
 - **dezvoltarea curriculum-ului modular**, a **sistemului de credite transferabile** și de acumulare a acestora, în învățământul profesional și tehnic astfel încât să fie stimulată formarea continuă.
- ◆ **Dezvoltarea sistemului de evaluare și monitorizare a progreselor înregistrate în domeniul învățării permanente** prin:
- formularea unor ținte concrete de atins (benchmarks) pentru un orizont de timp mediu și lung în domeniul educației permanente și includerea acestora în documentele de politică, strategiile și programele ce urmează a fi derulate în următoarea perioadă;
 - inițierea unui sistem de **cercetare și colectare sistematică a datelor privind indicatorii europeni** în domeniul educației permanente;
 - participarea României la **evaluările inițiate la nivel european** privind participarea la învățarea permanentă.
- ◆ **Formarea formatorilor, a managerilor de resurse umane și a expertizei necesare pentru implementarea unei strategii naționale de dezvoltare a învățării permanente.**

Aceste direcții de acțiune sunt repere pentru **Strategia națională a învățării permanente**, pe care ne-am propus să o elaborăm în perioada imediat următoare. În acest scop, va fi nevoie de colaborarea tuturor ministerelor și agențiilor publice, a sectorului privat, a universităților și experților în științele educației, astfel încât să realizăm o concertare a eforturilor, indispensabilă pentru un demers atât de amplu ca cel al învățării permanente.